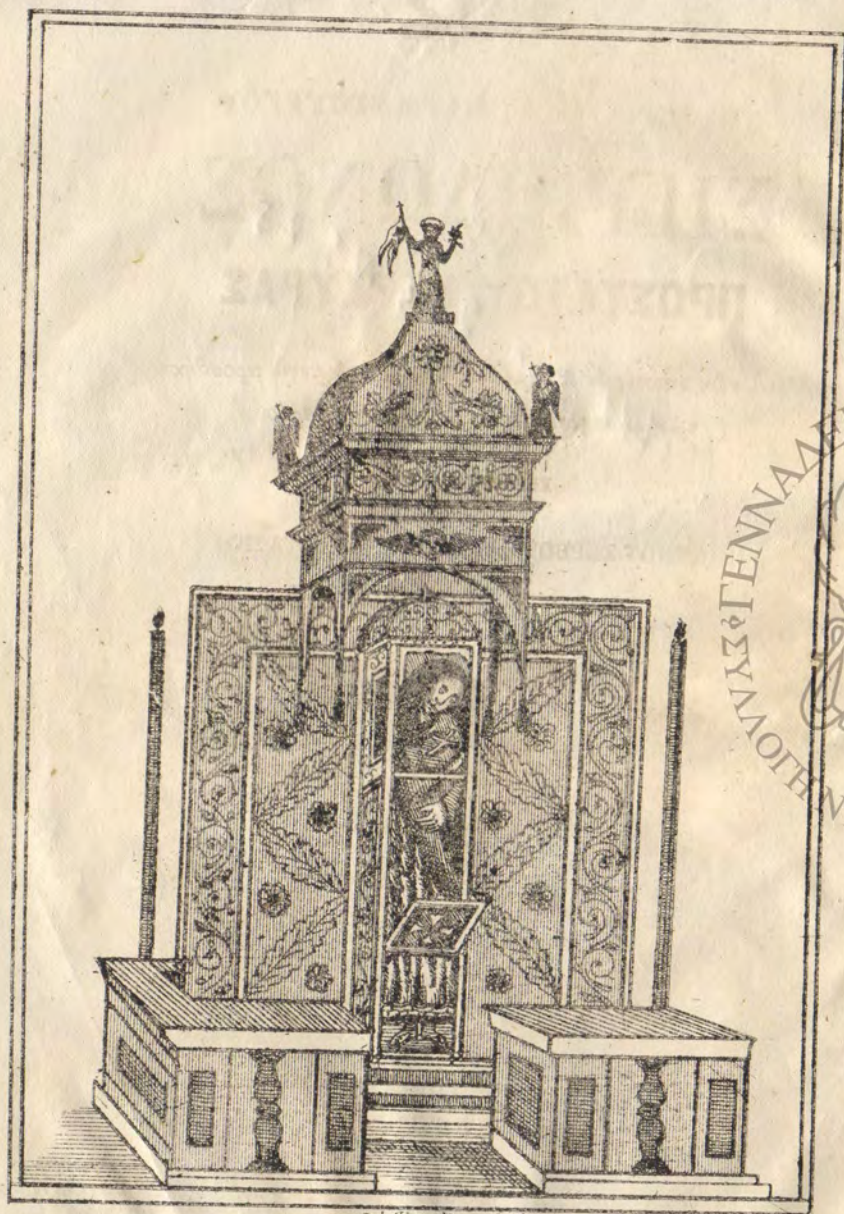

L. d. Clarendon. 1869.

ΒΙΟΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ
ΠΡΟΣΤΑΤΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Μετά τῶν νεωτέρων θαυμάτων αὐτοῦ καὶ μετὰ προσθήκης
 τῶν Εἰκοσιτεσσάρων Οἰκῶν τοῦ Ἁγίου

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΕΡΒΟΥ ΠΤ. ΙΕΡΕΩΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΚΕΡΚΥΡΑ

Τυπογραφείον «Ο ΚΑΛΩΣ»
 ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ.

1869.

(Τιμᾶται Δραχμὰς 2.)

ΒΙΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΓΩΝΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΡΙΜΥΘΟΥΝΤΟΣ

ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ.

Ο θαυματουργός κἀν τέκνηκα, Σπυρίδων,
Τοῦ θαυματουργεῖν οὐκ ἔληξεν εἰσέτι.

Μεγίστην ὠφέλειαν δύναται νὰ προσενήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν ὁ βίος τῶν γενναίων καὶ φιλοθέων ἀνδρῶν, καὶ πολὺν τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον· διότι ὅχι μόνον ἀποτρέπει τὸν ἄνθρωπον τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ καλὸν αὐτὸν μεταβάλλει. Ἐπειδὴ ἔάν τις ᾔναι ἐπιρρεπὴς εἰς τὰ πάθη, ἀκούων ὑπὸ τῆς ἱστορίας τὰ τοιαῦτα διηγήματα, διορθοῦται καὶ θερμότερος γίνεται· μισεῖ τούτέστι τὴν πρῶτην κακίαν, ἀσπάζεται τὴν ἀρετὴν, καὶ διὰ τὴν ἀντιζῆλιν τοῦ ὁμοίου του, παρακινεῖται πρὸς τὴν μιμῆσιν αὐτῆς. Πόσον δὲ δύναται ἡ μιμῆσις καὶ ὁ ζῆλος τῶν μεγάλων καὶ θαυμασίων ἀνδρῶν, ἔδειξαν μὲν καὶ ἄλλοι μιμησάμενοι τὸ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλόπονον τῶν προακμασάντων ἁγίων· περισσότερον δὲ πάντων ὁ θαυμασίος τὸν βίον Σπυρίδων, ὅστις εἰς ἄκρον μὲν ἐζήλωσε τὸν Ἰακώβ ὁμοῦ καὶ τὸν θεῖον Δαυὶδ, ἀσπαζόμενος κατ' ἐκείνους πολὺ τὴν πραότητα καὶ εἰλικρίνειαν ἐμβλέψας δὲ καὶ τοῦ Ἀβραάμ τὸ φιλόξενον, διεμοίρασε τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς πένητας· ἐκ δὲ τούτου, διὰ μὲν τὸ πρᾶον, ἐκκληρονόμησεν, ὅχι τὴν γῆν, ὡς ὁ Κύριος ἐν εὐαγγελίοις ὑπόσχεται, ἀλλ' αὐτοὺς τοὺς οὐρανοὺς· διὰ δὲ τὸν πρόσκαιρον πλοῦτον τὸν ὁποῖον κατεφρόνησεν ἐμπορευσάμενος ἐξ ὀλοκλήρου τὸν θεῖον πλοῦτον, τὸν Χριστὸν, ἐπλούτησε ποταμοὺς θαυμάτων, οἵτινες ἀείποτε μὲν ἀντλοῦνται, μὴδέποτε οὐδόλως δὲ τελουτῶσιν.

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὴν νῆσον Κύπρον· δὲν ἦτον δὲ πολύλογος οὔτε υπερήφανος, οὐδὲ εὐχαριστεῖτο εἰς τὸ πλῆθος καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀλλ' ἀπλούς καὶ ἡσύχιος, ἀσπαζόμενος ὑπὲρ πάντα τὴν φιλησ-

χίαν' ὅθεν καὶ ὅλως μιμούμενος τὴν πολιτείαν, ὡς εἶπομεν, τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ, ἐγένετο καὶ αὐτὸς ποιμὴν προβάτων. Δὲν ἦτον ὅμως ποιμὴν τὸσον ἀνεπιτήδευτος ἢ καὶ ἄγροικος εἰς τὸ ἦθος καὶ ἀνομιλῆτος, ἀλλὰ μάλιστα ἐπιμελητὴς καλῶν ἡθῶν· καὶ ἐνῷ ἀπεμακρύνετο τῆς συναναστροφῆς τῶν πολλῶν, ἦτον πολλὰ εὐκολοπλησίαστος καὶ κοινωνικὸς μὲ τοὺς πτωχοὺς, καὶ ξένους ἄνδρας, τοὺς ὁποίους χαριέστατα ἐδέχετο εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ μὲ μεγάλην φιλοτιμίαν ἐφιλοξένοι αὐτούς· ἐὰν δὲ τις τῶν διαβατῶν, δι' ἀδιαφορίαν, δὲν ἐπαρουσιάζετο, ἢ ἀλλαχοῦ ἐφιλέετο, ἦτο πολλὰ λυπηρὸν εἰς αὐτὸν καὶ ἴσον μὲ τὴν ζημίαν μεγίστου τινὸς πολυτιμοτάτου πράγματος. καὶ εἰς μὲν τὰ ἄλλα εἶχεν ἐλεύθερον τὸ φρόνημα, καὶ ξένον πάσης ποταπῆς κολακείας καὶ ταπεινότητος· ἐθεράπευε δὲ τοὺς κόπους τῶν ὁδοιπορούντων, ἐνιπτε τῶν κουρασμένων τοὺς πόδας, ἡτοίμαζε τράπεζαν, ὑπηρετεῖ δὲ καθ' ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, μὲ τὴν ταπεινώσιν καὶ εὐλάβειαν, ὅσην δεικνύουσιν οἱ πιστοὶ ὑπηρετῶντες τοὺς κυρίους των· διότι ἡ ἀπλότης αὐτοῦ ἦτον συγκερασμένη μὲ τὴν σεμνότητα· ἡ δὲ πραότης μὲ τὴν ἀνδρίαν· ἡ δὲ υπερβολικὴ καὶ δραστήριος αὐτοῦ ἀγάπη μὲ τὴν σωφροσύνην, τὴν ὁποίαν ἡγάπησεν ὑπὲρ πάντα καὶ προθύμως ἠναγκαλίσθη· ἔλαβε δὲ νόμιμον καὶ σώφρονα γυναῖκα, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐτεκνογονήσας μετὰ τὴν ἀποβίωσιν ὅμως ταύτης, ἔζη τιμίως χωρὶς ἡδονῆν ἢ ἄλλης τινὸς σαρκικῆς ἐπιθυμίας. ὅθεν ἐργαζόμενος τὸ φιλοπονώτερον μέλι τῆς ἀρετῆς, καὶ μελετῶν σπουδαίως τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ἐγένετο φιλικὸν ἀπόστατος μὲν κατὰ τὴν ψυχὴν, ἐπεικέστατος δὲ τὴν γνώμην· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὁ θεὸς Σπυρίδων ἦτον ἀληθὴς εἰκὼν καὶ ἀρχετύπον τῶν ἀρετῶν, ἔχων ὅλας ταύτας ἱστορισμένας ἐν ἑαυτῷ, ὅλγοι δὲ ἐδύναντο νὰ μιμηθῶσιν αὐτόν. Οὕτω λοιπὸν, διαλάμπων εἰς τὰ κατορθώματα καὶ ἐργασίας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἀξιοῦται παρὰ Θεοῦ πλουσιωτέρων ὠρεῶν· ἐκ τῶν ὁποίων ἐντοσούτω ἐδὼ ἀναφέρω, ὅσας δύνανται νὰ φανερῶσιν τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ δόξαν καὶ μεγαλειότητα.— Εἶναι δὲ αὗται· ἐθεράπευε διαφόρους ἀσθενείας, ἐφώτιζε τυφλοὺς, ἐπέτιμα τὰ πονηρὰ πνεύματα, καὶ τὸ μεταξὺ διάστημα τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς φυγῆς οὐδὲν ἦτον, ἀλλ' εὐθὺς ἡλευθερώνοντο· καὶ ἄλλα μὲν θαύματα πολλὰ διέπραττε μεγαλήτερα τούτων, συμβοηθούσης αὐτῷ τῆς θείας δυνάμεως· διὰ ταῦτα λοιπὸν ἀντὶ ποιμένος προβάτων, γίνεται ποιμὴν ἀνθρώπων· καὶ ὅτε ὁ μέγας Κωνσταντῖνος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐγένετο, τότε καὶ ὁ θαυματουργὸς Σπυρίδων, ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Τριμουδούντος γνωρίζεται. Πόσῃν δὲ εἶχε τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν, ἀφοῦ ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος, τὰ μετὰ τὸν θρόνον αὐτοῦ θαύματα ὁμοίως θέλουσι φανερώσει· ἀλλὰ νὰ διηγηθῶ πάντα τὰ ἐκείνου εἶναι ἀδιάκριτον ὁμοῦ καὶ

ἀδύνατον· καθὼς νὰ παραλείψω πάντα, εἶναι τῶντι ἐπιζήμιον. Ὅθεν θέλω ἀναφέρει ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ εἶπω, καὶ ὅσα πολλὰ ὠφέλιμον ἵνα ἀκροασθῇτε.

Ἐπαίδευσεν ὁ Θεὸς τὴν νῆσον Κύπρον μὲ ἀνομβρίαν, καὶ ἐκυρίευσεν αὐτὴν μεγαλοτάτη ξηρασία, τὴν ὁποίαν παρηκολούθει μὲν πᾶν καὶ μετὰ τὴν πᾶν λοιμός· καὶ πολλοὶ μὲν ἐκ τοῦ πλήθους κατεκάστην ἀπέθνησκον, ἄλλοι δὲ ἐπλησίαζον νὰ πάθωσι τοῦτο· ὅθεν ἐχρειάζετο τὸ μέγα τοῦτο δυστύχημα ἕνα Ἠλίαν ἢ ἄλλον τινὰ ὁμοιον εἰς τὰ ἔργα μὲ ἐκείνον, διὰ νὰ ἀνοίξῃ μὲ τὴν προσευχὴν αὐτοῦ τὸν οὐρανόν. Καὶ οὗτος ἦτον ὁ Σπυρίδων· ὁ ὁποῖος βλέπων τὴν τοιαύτην μάστιγα παιδεύουσιν ἰσχυρῶς τὸ πλῆθος, ὑπερλυπούμενος διὰ τὸ ποίμνιον, καὶ εἰς τὰ πατρικὰ σπλάγγνα διακαίόμενος, δέεται ὡς φιάνθρωπος τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ· ὁ δὲ εὐσπλαγχνος Θεὸς πληροῦναι εὐθὺς ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς τὸν οὐρανὸν νεφέλας· καὶ τὸ θαυμασιώτερον, διὰ νὰ μὴν ἤθελέ τις νομίσῃ ὅτι ἡ βροχὴ ἤκαλοῦθη κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους τῶν στοιχείων, δεικνύει μὲν αὐτὰς μακρόθεν ὁ Θεός, τὰς βαστᾶ, δὲν ἀφίνει νὰ ἐπιβῶσιν εἰς τὴν νῆσον πρῶν, παρὰ καὶ πάλιν ὁ ἅγιος νὰ δεηθῇ· ἠῤῥατο λοιπὸν πάλιν θερμότερον, καὶ ἅμα ἔτρεξαν τὰ δάκρυα τοῦ Σπυρίδωνος, εὐθὺς ἦλθε τὸση βροχὴ, ὥστε χορταίνεται μὲν ἡ γῆ, τρέφονται δὲ οἱ καρποί, αὐξάνουσι τὰ γεννήματα καὶ τελειώνουσιν ὁμοῦ ὅλα τὰ δεινά. Τολμῶ λοιπὸν εἰπεῖν, ὅτι, κατὰ τοῦτο, ὁ Σπυρίδων ἦτον φιλανθρωπότερος καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν Ἠλίαν· διότι ἐκεῖνος μὲν ἐμποδίσας τὴν βροχὴν, ἔπειτα πάλιν ἐπανάφερεν αὐτήν· ὁ δὲ ἐνῷ δὲν ἐμμήθη αὐτοῦ τὸ πρῶτον, φαίνεται ἴσος μὲ αὐτὸν εἰς τὸ δεύτερον. Ἀκούσατε δὲ καὶ ἄλλο θαῦμα παρόμοιον.

Κοινὴ συμφορὰ καὶ μεγάλη πάλιν ἀκαρπία ἐκυρίευσεν τὴν νῆσον· οἱ δὲ ἐμπορευόμενοι τὸν σῖτον καὶ τὰ ἄλλα γεννήματα ἐκτρυπούσαν εἰς τοιαύτην παρὰ Θεοῦ τιμωρίαν· ὠρελούμενοι δὲ ἀπὸ τὴν περιστάσιν ἠῤῥανον περισσώτερον τὴν συμφορὰν· καὶ ταμιουλκοῦντες, καθὼς λέγει ἡ θεία Γραφή, τὸν σῖτον, τοῦτέστιν οἰκονομοῦντες αὐτὸν, ἐν καιρῷ μεγαλητέρας ἀκριβείας, διὰ νὰ κερδίσωσιν οἱ ἀνόσιοι περισσώτερα χρήματα, μὲ τὴν δυστυχίαν τῶν πενήτων. Προσελθὼν λοιπὸν πτωχὸς τις καὶ ἄπορος εἰς ἕνα τῶν οὕτως πλουτούντων, καὶ μὴν ἔχων χρήματα διὰ νὰ ἀγοράσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, εἶδετο αὐτοῦ μὲ ὅσα, φεῦ, εἶχε δάκρυα, μὲ φωνὰς λυπητεράς, μὲ σχῆμα ταπεινόν, μὲ βλέμμα συμπαθείας καὶ κειτόμενος εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπροσπάθει νὰ κινήσῃ εἰς ἔλεος τὸν ἄσπλαγχνον, προσκαλιόμενος εἰς ὅλον του τὸν οἶκον· τί δὲν ἐπράξε; καὶ τί δὲν εἶπε; διὰ νὰ παρακινήσῃ αὐτὸν εἰς σπλάγγνος; ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα, ἡ λιθὴν ἐκείνη ψυχὴ δὲν ἔκλινε παντελῶς εἰς

συμπάθειαν· μίαν μόνην δ' πένης καταφυγὴν εὐρίσκει τὸν ὅσιον· πα-
ρουσιασθεὶς λοιπὸν πρὸς αὐτὸν, ἀνήγγειλε πρῶτον τὴν ἐσχάτην
αὐτοῦ πενίαν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν τοῦ πλουσίου σκληρότητα. Ταῦ-
τα ἀκούσας ὁ ἅγιος, τούτου μὲν τὴν συμφορὰν ἐληπτόη, τοῦ δὲ
πλουσίου τὴν σκληρότητα ἐμίσησε, καὶ πεφώτισμένος παρὰ Θεοῦ,
προεφῆτευσεν τὸ ὅτι, ἐμελλε νὰ συμβῇ· ὅθεν λέγει πρὸς αὐτόν: Μὴ
στενάξεις, μηδὲ κλαίεις, ἐπειδὴ αὐριον θέλεις ἰδεῖ ἐμπειλησμένον τὸν
οἶκόν σου· τὸν δὲ νῦν πλούσιον ἐλεεινολογούμενον καὶ καταγελῶ-
μενον παρὰ πάντων· ἀκουσίως δὲ θέλει σὲ παρακαλεῖ νὰ λάβῃς ὅ-
σον σίτον χρειάζεσαι· τότε δ' πτωχὸς νομίζων ὅτι μόνον πρὸς πα-
ρηγορίαν τῆς συμφορᾶς του εἶπε ταῦτα ὁ ἅγιος, ἀπῆλθε λυπούμε-
νος βλέπων, ὡς τῷ ἐφαίνετο, ματαίαν καὶ ἀπρακτον τὴν ἐλπίδα
αὐτοῦ· ἀλλὰ τὴν νύκτα εὐδοκίᾳ Θεοῦ, πίπτει τόσον ῥαγδαία βρο-
χὴ, ὥστε συνέσυρε τὰς ἀποθήκας τοῦ πλουσίου· ὁ δὲ σίτος καὶ οἱ
ἄλλοι καρποὶ ἐχύθησαν εἰς τὴν ὁδὸν, ὄντες ἑτοιμοὶ εἰς τοὺς θέλον-
τας νὰ ἀρπάσωσιν αὐτούς· τὸ δὲ πρῶτ' ὁ ἅγιος πλούσιος Ὁρνῶ-
δης περιτρέχων ἔνθεν κἀκεῖσε ἐκλαίει τὴν δικαίαν αὐτοῦ συμφορὰν·
παρακάλει δὲ τοὺς τυχόντας νὰ τῷ βοηθήσωσιν εἰς τὴν συνάθροισιν
τῶν καρπῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν πολλοὶ χρειάζόμενοι, συνέδραμον
εἰς ἀρπαγὴν· ἐξαιρέτως δὲ καὶ ὁ ῥηθεὶς πτωχὸς, ὅστις θαυμά-
ζων τὴν πρόρρησιν τοῦ ἁγίου, περιέπαιζε μὲ δικαιοτάτων γέ-
λωτα τὸν πλούσιον· καὶ χωρὶς τῶν ὄντων νὰ σπεῖρῃ καρποὺς, ἐνέ-
πλησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· βλέπων δὲ ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος καὶ ἀσπλαγ-
χνος ὅτι συνέτρεχον ὁ λαὸς, ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ πληρωθῶσι τὰ ὑπὸ
τοῦ θείου Σπυρίδωνος προλεχθέντα, καὶ ἤρπαζον ἀφρόως τὰ πρᾶγ-
μά του, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ τὸν χυδαῖον πτωχὸν, ἀπολαβόν-
τα, ὡς εἵπομεν, ἀφρονέστατα τὸν σίτον· διὰ νὰ δείξῃ γνώμην φι-
λόχριστον, καὶ ὅτι ἦτον μεταδοτικὸς καὶ μεγαλόδωρος ὁ λίαν φι-
λάργυρος καὶ ἀκοινώνητος, ἐδιώριζε τὸν πτωχὸν νὰ λαμβάνῃ ἀφρό-
τως ὅσον ἐβούλετο· ὁ δὲ πτωχὸς περιγελάσας ἱκανῶς τὴν ἀνοη-
σίαν αὐτοῦ, ἐπορεύετο εἰς τὸν οἶκόν του, ἀναγνωρίζων τὴν χάριν
πρῶτον εἰς τὸν Θεόν, ἔπειτα δὲ εἰς τὸν ἅγιον. Τοιαυτοτρόπως λοι-
πὸν ἤξευρεν ὁ Σπυρίδων, ὅχι μόνον διὰ πολλοὺς, ἀλλὰ πολλάκις
καὶ δι' ἓνα νὰ ἀνοίγῃ τοὺς καταρράκτας τοῦ οὐρανοῦ, διὰ νὰ ὠφε-
λήσῃ πτωχοὺς καὶ νὰ σωφρονήσῃ πλουσίους. Ἀλλ' ὁ προγεγραμ-
μένος φιλάργυρος οὐδὲν ὠφελήθη, ὡς κατωτέρω ῥηθήσεται, πολ-
λοὶ ὅμως ὅμοιοι αὐτῷ ἐδιορθώθησαν. Ταῦτα ποῖος τῶν ἀκρατῶν
δὲν ἤκουσεν εὐχαρίστως; ποῖος δὲ ἀκούσας, δὲν ἔλαβε προθυμοτέ-
ραν τὴν ἀκοὴν πρὸς τὰ ἄλλα, καὶ δὲν ἐζήτησε νὰ μάθῃ αὐτά; ἐ-
πιζητῶν δὲ, ποῖος δακνηρὸς οὕτως ἢ φθονερὸς ἀποστερεῖ πεινῶσαν
ψυχὴν τοιαύτης τροφῆς; (ὅθεν ἀκούσατε).

Ἄλλος τις γεωργὸς φίλος τοῦ ὁσίου, ταλαιπωρούμενος ὑπὸ τῆς
πείνης, ἀπῆλθε καὶ οὗτος πρὸς αὐτὸν ἐκείνον τὸν πενιχρὸν πλού-
σιον, ὅστις εἶχεν ἀκόμη καὶ ἄλλας πολλὰς βαρυνόμενας ἀποθήκας
σίτου, νομίζων ὅτι ἀρκετὰ ἐσωφρόνησεν αὐτὸν ἢ προτέρα συμφο-
ρά· ὁ δὲ τὸν μὲν σίτον ἐζημιώθη, τὴν δὲ φειδωλίαν καὶ τὴν πρὸς
τὸν πλησίον σκληρότητα, παντελῶς δὲν μετέβαλεν· ἔλεγε λοιπὸν
πρὸς αὐτὸν ὁ πένης, ἵνα δανείσῃ αὐτῷ ὀλίγον καρπὸν, ὑποσχόμε-
νος, ἵνα τὸ θέρος ἐπιστρέψῃ αὐτὸν, ὁμοῦ μὲ τὸν τόκον αὐτοῦ· ἄλ-
λ' ἐκεῖνος τῷ ἀπεκρίθη μὲ τὴν αὐτὴν προτέραν σκληρότητα, ὅτι
ἄνευ χρημάτων δὲν θέλει λάβει οὐδ' ἓνα κόκκον, οὐδὲ τὴν σκιάν
αὐτοῦ. Ἀπελπισθεὶς λοιπὸν ὁ πένης οὗτος, μιμεῖται τὸν προλαβόν-
τα, καὶ καταφεύγει ὡς εἰς κοινὸν θησαυρὸν τὸν εὐλογημένον Σπυ-
ρίδωνα· ἀπαγγέλλει πρὸς αὐτὸν τὰς περιστάσεις του, τὸ ἀσπλαγ-
χνον τοῦ πλουσίου καὶ τὴν αὐτοῦ ἀπολογία. Ὁ δὲ ἅγιος, τότε μὲν
ἀρκετὰ παρηγορήσας αὐτόν, ἀπέστειλεν εἰς τὸν οἶκόν του· ἡ πα-
ρηγορία ὅμως δὲν ὕφιστατο εἰς ματαίους λόγους, ἀλλὰ τὸ πρῶτ' ὁ
αὐτὸς ἐκεῖνος μέγας ἀρχιερεὺς, φθάνει πρὸς τὸν πένητα ἐπιφέρον
εἰδός τι χρυσοῦν ὀγκῶδες, τὸ ὁποῖον τί ἦτον, πῶθεν καὶ πῶς εὐρέ-
θη εἰς τὸν ἅγιον, μετ' ὀλίγον ὁ λόγος θέλει φανερώσει. Τοῦτο λοι-
πὸν ἐμβαλὼν ὁ μέγας Σπυρίδων εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πένητος, δέ-
ξαν εἶπε, δώσον αὐτὸ ἐνέχυρον εἰς τὸν πλούσιον, καὶ παρ' αὐτοῦ ὅ-
σα σὲ ἀναγκαιοῦσι χρήματα λάμβανε· ὁ δὲ πτωχὸς ἐπορεύθη μὲ
μεγάλην χαρὰν πρὸς τὸν πλούσιον. Ἰδὼν δὲ ἐκεῖνος τὸ χρυσίον, ἐ-
νῶ πρό ὀλίγου ἦτον σκληρὸς, ἀδυσώπητος καὶ κωφὸς τὰ ὦτα πρὸς
δέησιν, εὐθὺς ταπεινοῦται ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, γίνεται γλυκὺς καὶ
φιλόανθρωπος. Λαβὼν δὲ ἐκεῖνο, τόσον ἀφρόνως ἔδωκε σίτον πρὸς
αὐτόν, ὥστε ἐξήρκεσε νὰ σπεῖρῃ τοὺς τε ἀγρούς αὐτοῦ, καὶ τὴν
οἰκογένειαν νὰ ἐκθρέψῃ μέχρι τοῦ θέρους· ὅτε δὰ τόσον ἀπῆλause
καρπὸν, ὥστε καὶ τὸ χρέος αὐτοῦ ἐπλήρωσεν εἰς τὸν δανειστὴν,
καὶ τὸ χρυσοῦν ἐνέχυρον ἐκείθεν ἀνέλαβε καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης
πάλιν ἐπέστρεψεν αὐτὸ πρὸς τὸν ἅγιον· ἀλλ' ὁ μὲν πένης οὕτως ἐ-
πλήρωσε τὸ χρέος· βούλεται δὲ καὶ ὁ λόγος νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὸ,
καὶ νὰ φανερώσῃ τὸ ὑποσχεθὲν, τί ἦτο πρότερον ὁ χρυσὸς, καὶ πῶ-
θεν ἐλήφθη. Τῶντι ἀφοῦ ἔλαβεν ὁ ἅγιος τὸ δοθέν, ἔλθε, λέγει, πρὸς
πρὸς τὸν πένητα, νὰ ἀποδώσωμεν αὐτὸ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, ὅ-
στις σὲ τὸ ἐδάνεισεν. Οὕτως εἶπε, καὶ λαβὼν αὐτόν, φέρει εἰς τινα
κῆπον, τὸν ὁποῖον εἶχε, διὰ νὰ προμηθεύεται τὰ ὀλίγα πρὸς τρο-
φὴν λάχανα, καὶ σταθεὶς πλησίον εἰς τὴν λιθίαν καὶ ἐγγίξας τὸν
φραγμὸν, τὰ δὲ ὅμματα πρὸς οὐρανὸν ὑψώσας, μεγαλοφώνως ἐξε-
φώνει: Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ πάντα ποιῶν καὶ μετα-
σκευάζων μόνῳ τῷ βούλεσθαι· ὁ ἐπὶ Μωϋσέως ποτὲ τὴν ῥάβδον εἰς

ἔφιν μεταβάλλον ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου· αὐτὸς καὶ τὸ χρυσίον τοῦτο, καθὼς ἐκ ζώου πρότερον μετέβαλες εἰς τὴν μορφήν ταύτην, οὕτω καὶ νῦν μετάρτρεψον εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ εἶδος· ὅπως καὶ οὗτος μάθῃ τὴν περὶ ἡμᾶς σου πρόνοιαν καὶ διδάχθῃ ἔμπράκτως τὸ ἐν τῇ Θεῷ Γραφῇ λόγιον, ὅτι «πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ Κύριος ἐποίησε». Ταῦτα ἀφοῦ εὐχήθη ὁ ἅγιος, ὦ, τίς νὰ εἴπῃ τὴν ὑπερβολὴν τῶν θαυμασιῶν σου Δέσποτα! εὐθὺς ἔγεινεν ὄφιν ζῶν τὸ ἄψυχον ἐκεῖνο χρυσίον, καὶ ἐρπόμενος περὶ τὴν λιθίαν, ἐξ ἧς πρότερον παρὰ τοῦ δαίμονος ἐλήφθη, καὶ εἰς χρυσὸν παραδόξως μετεβλήθη. Τοῦτο τὸ παράδοξον θαῦμα ἰδὼν ὁ γεωργός, ὅλος ἐντρομος ἀπὸ τὸ θάμβος καὶ εκπληκτόμενος, πίπτει μὲ τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν· κατακονιανκτίζει τὴν κεφαλὴν, χύνει θερμότατα δάκρυα, καὶ ὁμολογεῖ ἑαυτὸν ἀνάξιον ὅχι μόνον νὰ ἀπολαύσῃ τοιαύτης δωρεᾶς καὶ χάριτος, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ἴδῃ ἢ κἄν ν' ἀκούσῃ. Ὁ δὲ ἅγιος διεγείρει αὐτὸν καὶ ἐνδυναμώνει ψυχικῶς ὁμοῦ καὶ σωματικῶς· ὁ δὲ ὄφιν ἐντοσοῦτω διαπεράσας τὸν φραγμὸν, ἐμβῆκεν εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτοῦ φωλεάν. Τὸ θαῦμα τοῦτο οὐδένα ἀπαιτεῖ λόγον πρὸς αὐξήσιν· ἐπειδὴ ἀφ' ἑαυτοῦ φαίνεται πόσον εἶναι θαυμάσιον. Ἄς εἰπώμεν δὲ καὶ τὸ ἐφεξῆς τὸ ὅποιον ὁμοιάζον μὲ τὰ προλαβόντα ἔχει τὴν αὐτὴν μὲ ἐκεῖνα χάριν καὶ δύναμιν.

Ἄλλος τις ἐνάρετος, φίλος καὶ αὐτὸς τοῦ ἁγίου, φθονούμενος ἀπὸ τινος πονηροῦ ἀνδρὸς διὰ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ, καὶ συκοφαντηθεὶς περὶ τινῶν ἐγκλημάτων, δεσμεύεται ὑπὸ τοῦ ἀρχόντος τῆς ἐπαρχίας καὶ καταδικάζεται εἰς ἀδικὸν θάνατον· ἐνῷ λοιπὸν ἐπλησίαζεν ἡ προθεσμία του, προγινώσκας τοῦτο ὁ ἅγιος, τρέχει προθύμως διὰ νὰ λυτρώσῃ τὸν φίλον αὐτοῦ ἀπὸ τὴν συμφορὰν. Ἦτον δὲ τότε ἀκμὴ τοῦ χειμῶνος· καὶ ὁ παρατρέχων ποταμὸς (ἀπὸ τὸν ὅποιον ἀφεύκτως ἔπρεπε νὰ διαβῇ), ἐπλημμύρει ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ βαρβαρίων βροχῶν, ὥστε δὲν εἶχεν οὐδαμοῦ κἄνεν πέρασμα. Ὁ δὲ ἅγιος, ἐνθυμούμενος τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ καὶ τὰ ἐκεῖνου, τὴν διάβασιν τῆς κιβωτοῦ λογιζόμενος καὶ πιστεύων ἀδιστακτικῶς, ὅτι δύναται ὁ ἴδιος Θεὸς, ὅστις ἐνήργησε τὰ τοιαῦτα τεράστια, καὶ ἔτι δύναται νὰ ἐνεργήσῃ παρόμοια, προστάζει τὸν χεῖμαρρον, τρόπον τινα, ὡς ὑπηρετήν· στήθι, εἶπε, σὲ διορίζει ὁ Δεσπότης τῶν ἀπάντων· καὶ ἐγὼ μὲν θέλω διαβῇ, ὁ δὲ ἄνθρωπος, περὶ τοῦ ὁποίου πολλὰ τοῦ Θεοῦ ἐδεήθημεν, θέλει ἐλευθερωθῇ. Οὕτως εἶπε, καὶ ὁ λόγος παρευθὺς ἔργον ἐγένετο· ἵσταται τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ, παρῃχωρεῖ δὲ πέρασμα ὅχι μόνον εἰς τὸν Σπυρίδωνα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ὁδίτας, χωρὶς τοῦ λοιποῦ νὰ τύχῃ κἄνεν κακὸν ἢ ἀδιάβατον συνάντημα. Τὸ μὲν λοιπὸν ἀπέρργον οὐδὲν ὀλιγώτερον ἔγεινε θαυμαστὸν ἀπὸ τὴν καθ' αὐτὸ ἐργασίαν· μάλιστα ἐκ τούτου

κατορθώθη ταχύτερον ἐκεῖνο· ἐπειδὴ ὡς εἶδον οἱ συμπορευόμενοι τοιοῦτον θέαμα, προδραμόντες αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν πόλιν τάχιστα ἐλθόντες, ἐκήρυξαν μεγαλοφώνως τὸ τερατούργημα. Ὁ δὲ ἀρχὼν ἐκπλαγείς, καὶ ἀπὸ φόβου κυριευθεὶς, μήπως φανῇ ὅτι ἐναντιώνεται εἰς τοιοῦτον ἄνδρα, ἐλευθερώνει εὐθὺς τὸν φίλον αὐτοῦ ἀπὸ τὰ δεσμὰ, καὶ χαρίζει τοῦτον εἰς τὸν ἅγιον· ὁ δὲ, λαβὼν τοῦτον, ἐπέστρεψε χαίρων· καὶ ἀπὸ μίαν αἰτίαν, ἔκαμε δύο· διότι ἔστητε μὲν τὴν ὁρμὴν τοῦ χεῖμαρρου, ἔσωσε δὲ φιλανθρωπῶς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν συμφορὰν. Ἐκ τῶν εἰρημένων φαίνεται πόσην χάριν προφητείας καὶ θαυματουργίας εἶχεν ὁ ἅγιος καὶ πόσην συμπάθειαν πρὸς τοὺς ἐν συμφοραῖς· ὁ δὲ λόγος εἶναι ἔτοιμος νὰ φανερώσῃ τι περισσότερον τῶν εἰρημένων εἰς προφητείαν ὁμοῦ καὶ συμπάθειαν· προεγνώριζε λέγω τὰς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ προέτρεπεν αὐτοὺς εἰς μετάνοιαν, μὲ φιλανθρωπίαν συμβουλῆς καὶ ἀφθονίαν χάριτος.

Πανταχοῦ ὁ μέγας Σπυρίδων ἐφύλαττε τὴν ταπεινότητα, μάλιστα δὲ εὐχαριστεῖτο εἰς τὴν ὀλιγάρκειαν, μιμούμενος τὸν ἑαυτοῦ Δεσπότην Χριστόν· οὕτε ἐμεταχειρίζετο ποτὲ ἵππον εἰς τὰς ὁδοιπορίας αὐτοῦ. Ὀδοιπορήσας λοιπὸν ποτὲ μὲ συνεχῇ καὶ ἀδιάκοπον προσπάθειαν, καὶ πολλὰ κεκοπιανκῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐπορεύθη εἰς ἕνα τῶν φίλων αὐτοῦ, ἵνα λάβῃ μικρὰν ἀναψυχήν, ὅστις ὑπεδέχθη αὐτὸν εὐχαριστικῶς, ὡς ἔπρεπεν εἰς πρόβατον, τὸν ἀγαθὸν αὐτοῦ ποιμένα φιλοξενοῦμενον. Ἀποβλέπων δὲ ὡς εἰς κάλλιστον ἀρχέτυπον τὸν βίον αὐτοῦ, ἐδείκνυε πρὸς αὐτὸν, τὴν τοῦ Δεσπότη καὶ πρώτου διδασκάλου Χριστοῦ μετριοφροσύνην· διότι λαβὼν ὕδωρ καὶ βάλων αὐτὸ εἰς τὸν νιπτῆρα, ἡτοιμάζετο νὰ πλύνῃ τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου· οἱ δὲ γείτονες ἀκούσαντες ὅτι ὁ μέγας Σπυρίδων ἦτον ἐκεῖ, ἔτρεχον πάντες καὶ συνερίζοντο ποῖος νὰ κἀμῃ περισσοτέραν ὑπηρεσίαν πρὸς αὐτὸν, ἀμφοσθετοῦντες μετ' ἀλλήλων περὶ τῆς εὐλογίας αὐτοῦ. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν πολλῶν ἦλθε καὶ γυνὴ τις ἀμαρτωλὸς διὰ νὰ νύψῃ τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἀλλ' ἐκεῖνος γνωρίσας τὴν ἀπόκρυφον ἀμαρτίαν αὐτῆς, ἡσύχως μὲν ἀποστρέφει τὸ ἥμισρον ἐκεῖνο καὶ ἡδὺ πρόσωπον, καὶ ἡσύχως λέγει πρὸς αὐτήν· «μὴ μοῦ ἄπτου ὦ γύναι»· εἶπε δὲ τοῦτο ὅχι ποτὲ μεγαλοφρονούμενος ἢ τὴν γυναῖκα ἀποστρεφόμενος· διότι πῶς, μαθητῆς ὢν ἐκεῖνου, ὅστις συνέσθιε μὲ τελῶνας καὶ πόρνους καὶ ἀμαρτωλοὺς; ἀλλὰ διὰ νὰ παραινήσῃ αὐτήν νὰ ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν, καὶ νὰ μισήσῃ τὴν πονηρὰν ἐργασίαν· ὅπερ καὶ ἐγένετο· ἐπειδὴ μᾶλλον σπουδάζουσα αὕτη νὰ πλησιάσῃ, ἤλεγξεν αὐτὴν ἐκφώνως ὁ ἅγιος, καὶ φανερώς τὴν ἀμαρτίαν αὐτῆς ἐθριάμβευσε. Τότε δὲ καὶ αὕτη, πληγωμένη ἀπὸ τὸν τῆς συνειδήσεως ἔλεγχον, καὶ εκπληκτομένη διότι εἶδε τὰς ἀ-

θεάτους πληγὰς τῆς ψυχῆς αὐτῆς, ὅχι πλὺν μὲ ὕδωρ, ἀλλὰ μὲ δάκρυα ἔνιπτε τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ μὲ συντριβὴν καρδίας, ἐξομολογεῖται δημοσίως τὸ πεπραγμένον ἁμάρτημα. Τί λοιπόν; ἡ μὲν ἐμμήθη τὰ τῆς πόρνῃς· ὁ δὲ τὰ τοῦ Δεσπότην Χριστοῦ παρρησιαστικῶτα μιμούμενος, λέγει πρὸς αὐτήν: «Θάρσει θύγατερ· ἀφένται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου»· καὶ πάλιν: Ἰδε, ὑγιὲς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε» καὶ τὴν νόσον μὲν θεραπεύσας, κατὰ τοὺς σοφοὺς τῶν ἱατρῶν, ἐνταύτῃ δὲ καὶ τὴν ἐπανακύλισιν εἰς τὰ αὐτὰ ἐμποδίσας. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἐκείνη κάλλιστα καὶ ὠφελιμώτατα ἐθεραπεύθη· διότι ὅχι μόνον αὕτη ἔγεινεν εἰς ἀμετάβλητον ὑγείαν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἤκουον ταύτην διηγουμένην, ἐδιορθώνοντο. Ἐπειδὴ δὲ τὸν βίον φανερώουσι τὰ θαύματα, πρέπει νὰ γνωστοποιήσωμεν ὁποῖός τις καὶ περὶ τὴν πίστιν ἦτον ὁ ζῆλος τοῦ Σπυρίδωνος. Τὸ ἀκόλουθον δὲ θέλει δεῖξει.

Ὅτε ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ πρῶτος ἐν βασιλεῦσι Χριστιανὸς ἐξουσίαζε τοὺς Ῥωμαίους, ὑπάτευσεν δὲ Παυλῖνος καὶ Ιουλιανὸς, τελειώνοντος τοῦ ἐξακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἔκτου ἔτους ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου τοῦ υἱοῦ Φιλίππου· τότε δὴ καὶ ἡ ἐν Νικαίᾳ περιώνυμος τῶν Ἀγίων Πατέρων ἡθροίζετο σύνοδος, διὰ νὰ καθείρῃ μὲν τὸν Ἄρειον, ὅστις ἔλεγε δυσεσθῶς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ κτίσμα· νὰ δογματίσῃ δὲ τὸν υἱὸν ὁμοούσιον μὲ τὸν Πατέρα. Ἦσαν δὲ τῆς βλασφημίας αὐτοῦ οἱ πρῶτοι μάλιστα καὶ ἐπισημότεροι ὑπερμαχοί, Εὐσέβιος ὁ Νικομίδεας, Θεόγνης ὁ Νικαῖος καὶ ὁ Χαλκηδόνας Μάρις. Οὗτοι ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῇς τὸν μανιώδη Ἄρειον, ἐδογματίζον, ὡς τῆς μανίας αὐτῶν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸν οὐ εἶναι κτίσμα, τὰ πονηρὰ ὄντως κτίσματα. Οἱ δὲ τῶν τῆς Εὐσεβείας διαγωνιζομένων πρόμαχοι τῶν ὁποίων ἡ παιδιὰ καὶ ἡ ἀρετὴ ὑπερεῖχε τῶν ἄλλων, ἦσαν οὗτοι· ὁ μέγας καὶ ἅγιος Ἀλέξανδρος, ἔτι πρεσβύτερος ὢν, ἀλλ' ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ μακαρίου Μητροφάνους πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως οὐ τινος ἡ ἀπόλειψις ἔγεινεν ἔνεκα ἀσθενείας. Ὁ ἐνδοξος Ἀθανάσιος, ὅστις ἀκόμη τότε δὲν διεκόσμηε τὸν ἱερατικὸν ὀρόνον, ἀλλ' ἀπεπλήρηε τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκκλησίας· ὅθεν ὅχι καὶ μικρὸς φθόνος κατ' αὐτῶν ὑπεισχώρησεν διότι μὴν ἔχοντες ἀκόμη τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, ἦσαν ὁμῶς ἰκανώτεροι τῶν ἄλλων εἰς τὸν περὶ πίστεως λόγον. Ἦτον λοιπὸν μὲ τούτους καὶ ὁ μέγας Σπυρίδων· τοῦ ὁποίου ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ συνοικοῦσα αὐτῷ θεῖα χάρις ἦτον περισσώτερον ὠφέλιμος εἰς πειθῶν, παρὰ αἱ γλῶσσαι τῶν ἄλλων, αἱ ἄφρευτοι τῶν συλλογισμῶν λαβαί, καὶ αἱ κομψαὶ τῶν λόγων περίοδοι. Καθὼς λοιπὸν οὗτος ἦτον παρὼν διότι ἐδῶ εἶναι τὸ ἥδιστον τοῦ πράγματος· παρευρίσκοντο δὲ εἰς τὴν σύνοδον καὶ φιλόσοφοι, μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ βα-

σιλέως, ἔχοντες τὴν περιπατητικὴν ἀλαζονείαν καὶ πολλὰ πεπαιδευμένοι τὴν σοφιστικὴν ψυχαγωγίαν· εἰς δὲ τούτων ἦτον ἰκανώτατος εἰς τὸ λέγειν· ἐπειδὴ εἶχεν ἄμαχον δύναμιν εἰς κατὰπεισιν, καὶ διὰ τὴν εὐγλωττίαν αὐτοῦ, ἐφημιζετο παρὰ πάντων· οὗτος συνδιαλεχθεὶς μὲ τοὺς ἐπισκόπους, ἐδοθήη ἰσχυρῶς τὸν Ἄρειον καὶ συνηγορῶν σφοδρῶς ἐναντιόνητο εἰς τοὺς συλλογισμοὺς αὐτῶν. Πολλοὶ δὲ συνεπισύροντο εἰς ἀκρόασιν, ἐπιθυμούντες νὰ μάθωσι ποῖοι τῶν ἀντιλεγόντων θέλουσι νικήσει· διότι δὲν ἦτο κἀνὲν δύσκολον πρὸς λύσιν ἐπιχείρημα τῶν ὀρθοδόξων· τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος δὲν ἔλυε μὲ τὴν πολλὴν αὐτοῦ μάθησιν· καὶ ἐνῶ πολλάκις κατήντει εἰς γένον ἡ ἀπολογία, αὐτὸς ἐξέφευγε μὲ τὰ καταπειστικὰ σρατηγήματα καὶ τὰς σοφιστικὰς αὐτοῦ ἀπάτας. Ἦτο λοιπὸν ἀμίλλα ἀληθείας καὶ τέχνης· καὶ οἱ μὲν τ' ἀληθῆ λέγοντες, προσέβαλλον τὸν σοφιστὴν μὲ ἀρραδιόρητα νοήματα· ὁ δὲ, ὡς ὅπλα προβαλλόμενος τὸ ποικίλον καὶ παραλογιστικὸν καὶ κακότεχνον τοῦ λόγου, ἐνόμιζε μὲ τοῦτο μᾶλλον νὰ νικήσῃ. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἡ νίκη διὰ τῶν λόγων ἀλλὰ διὰ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ Χριστοῦ, παρέβλεψεν ὅλους τοὺς λογίους πατέρας, ἔλαβε δὲ ταύτην ὁ ἀπλοῦς Σπυρίδων, ὅστις δὲν ἤξευρεν ἄλλο τι περισσώτερον, εἰμὴ Ἰησοῦν Χριστόν· καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος. Ὅτε λοιπὸν εἶδε τὸν φιλόσοφον θερμαίνόμενον εἰς τὰ σοφίσματα του, καὶ κυνοῦντα κατὰ τοῦ Χριστοῦ φιλολοῖδορον γλῶσσαν, προσπαθοῦντα δὲ νὰ διαχλευάσῃ τὰ τῶν ὀρθοδόξων, πλησιάσας, ἐξήτει μικρὸν τι νὰ συνομιλήσῃ μὲ αὐτόν. Οἱ δὲ εὐσεβεῖς γινώσκοντες τὴν ἀπλότητά καὶ τὰ ἀρχαῖα αὐτοῦ, προσέτι δὲ τὴν παντελῆ ἀμάθειαν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἐμπόδιζον αὐτὸν νὰ παρρησιασθῇ εἰς τὸ μέσον, καὶ νὰ πολεμήσῃ μὲ τὸν φιλόσοφον. Ὁ δὲ Σπυρίδων δὲν ὑπήκουσεν ἐκείνους· διότι ἤξευρε πόσον μὲν δύναται ἡ ἀνωθεν τοῦ Θεοῦ σοφία, τί δὲ ἡ ἀνθρώπινος καὶ καταργουμένη. Πλησιάσας λοιπὸν εἰς τὸν ἄνδρα εἶπεν· Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὦ φιλόσοφε, πρόσσεξε τώρα καὶ εἰς ἐμὲ, καὶ δὸς ἀκρόασιν εἰς τοὺς λόγους μου. Ὁ δὲ εἶπε· Σὺ μὲν ὁμίλησον, ἐγὼ δὲ θέλω ἀκροασθῆ. «Εἰς εἶναι, εἶπεν ὁ Σπυρίδων, ὁ Θεὸς, οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, καὶ τῶν ἄλλων πάντων» τῶν ἐν τῷ μέσῳ δημιουργός· οὗτος παρήγαγε τὰς οὐρανίους «δυνάμεις» οὗτος διέπλασεν ἐκ τῆς γῆς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐποίησε «πάντα ὁμοῦ τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα» διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ παρήχθη μὲν ὁ οὐρανὸς, παρήχθη δὲ ἡ γῆ, ἀνεχέθη ἡ θάλασσα, ἐτάθη ὁ ἀήρ, ἐγεννήθησαν τὰ ζῶα, διεπλάσθη ὁ ἄνθρωπος· τὸ μέγα τοῦτο ζῶον καὶ θαυμαστὸν δημιούργημα· «ὅλα ἔγειναν» ἀστέρες, φωστῆρες, ἡμέρα, νύξ, καὶ πάντα τὰ λοιπά. Τοῦτον λοιπὸν τὸν λόγον, γινώσκοντες ἡμεῖς ὅτι εἶναι υἱὸς

» Θεοῦ, καὶ Θεός, πιστεύομεν ὅτι ἐγεννήθη δι' ἡμᾶς ἐκ παρθένου, καὶ ἐσταυρώθη καὶ τέλος ἐτάφη· ἔπειτα δὲ καὶ ἀνέστη καὶ συνήγειρεν ἡμᾶς, προξενήσας ἡμῖν ἀφθαρτον καὶ αἰώνιον ζωὴν. Τοῦτον λέγομεν ὅτι θέλει ἔλθει πάλιν κριτὴς πάντων, καὶ ἐξεταστής ἀπαράλογιστος τῶν ἡμετέρων ἔργων, καὶ λόγων καὶ λογισμῶν. Τοῦτον πιστεύομεν ὁμοούσιον, τοῦτον σύνθρονον, τοῦτον ὁμότημον μετὰ τὸν Πατέρα. » Δὲν φαίνονται λοιπὸν καὶ εἰς σέ, ὦ φιλόσοφε, ταῦτα; οὕτως μὲν εἶπεν ὁ Σπυρίδων· (Δὲν φαίνεται δὲ ἀπὸ σκοποῦ νὰ γείνη ἐνταῦθα μνεῖα τις τοῦ ἀναφερομένου θαύματος τῆς κεραμίδος· ὅτι δηλαδή ὁ ἅγιος μετὰ τὰ τὰ ῥηθέντα, λαβὼν εἰς τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ κεραμίδα, ἐσφίγγεν αὐτὴν καὶ, ὦ τοῦ θαύματος! εὐθὺς ἀνέβη τὸ πῦρ εἰς τὸν ἀέρα, τὸ ὕδωρ ἐχύθη εἰς τὴν γῆν· ὁ δὲ πηλὸς ἔμεινεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ· καὶ οὕτως οἱ μὲν δρῶντες ἐξέστησαν) (1)· ὁ δὲ φιλόσοφος, ὡς νὰ μὴ εἶχε τὴν αὐτὴν καὶ προτοῦ ψυχὴν, οὐδὲ τὴν αὐτὴν φρένα καὶ γλῶσσαν οὕτω εὐκόλως ἀντιταττομένην καὶ ἀντιλέγουσαν, ἐπλήγη μὲν τὴν ἀκοὴν, ἐξεπλάγη δὲ τὴν ψυχὴν καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἐσβέσθη· καὶ ἀποσιωπήσας ὦραν πολὺν, οὐδὲν ἄλλο ἐδυνήθη νὰ ἀποκριθῇ, παρ' ὅτι καὶ εἰς ἐμὲ φαίνεται ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχουν. Ὁ δὲ ἅγιος λέγει πρὸς αὐτόν. Ἐλθὲ λοιπὸν, ἐπειδὴ καὶ ταῦτά μοι συνομολογεῖς, χωρὶς νὰ διαφωνῇς μετὰ τὰ ἔργα· ἀλλὰ γνωρίσας ποίός τις εἶναι ὁ Θεός, ὅς τις ἐποίησε τὰ πάντα, ἀναστὰς πρόσελθε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὸ σημεῖον τῆς ὁρθοδόξου πίστεως λάμβανε. Ταῦτα ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ φιλόσοφος, εὐθὺς μὲν μετετρέπη εἰς ἀκριβῆ θεοσεβείαν. Ἐπιστραφεὶς δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους τῶν λεγομένων ἀκροατὰς, εἶπεν· ἕως τῶρα μὲν, ὦ ἄνδρες, ὁ ἀγὼν ἦτον εἰς λόγους, καὶ ἐγὼ ἐναντιονόμην μετὰ τὴν τέχνην· ἀλλ' ἀφοῦ θεῖα τις δύναμις ἐναντία ἐπέδειξεν εἰς τὴν ἀπλότητα τῶν λόγων ἀρρητόν τινα καὶ ἀκατανόητον ἰσχὺν, δὲν ἐντρέπομαι νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐνίκηθην· εὐχαρίστως δὲ ἤθελα συμβουλευεῖν καὶ ἑμαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, ἔάν τις δὲν εἶναι τόσον ἀπαίσιος, ἥ δὲν θέλει περὶ τὴν ἀλήθειαν νὰ κακουργῇ, νὰ πιστεύωσιν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ ἀκολουθήσωσι τοῦ ἁγίου τούτου γέροντος· τοῦ ὁποίου ἡ μὲν γλῶσσα ἐξάπαντος εἶναι ἀνθρώπινος, οἱ δὲ λόγοι τοῦ Θεοῦ. Πόσῃν αἰσχυρὴν νομίζεται ὅτι ἐπροξένησε τοῦτο εἰς τοὺς Ἀρειανούς, καὶ πόσῃν τιμὴν ὁμοῦ καὶ εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς εὐσεβεῖς; οἱ τινες τοιοιτοτρόπως οἱ μὲν ὁρθόδοξοι ἐνίκησαν, οἱ δὲ ἀρειανίζοντες ἐνίκηθησαν καὶ ἐπέσρεψαν σχεδὸν ἅπαντες εἰς τὴν ὁρθόδοξον πίστιν, ἐκτὸς μόνον ἑξ, οἱ τινες ἐνέμει-

(1) Ὡς ἱερὰν Κατήχ. Ν. Βουλγαρείως περὶ Συνόδ. σελ. 121, καὶ Παράδεισων Ἀγαπίου Βίον Ἀγ. Σπυρίδ. σελ. 289.

ναν μετὰ τὸν Ἀρειὸν διὰ νὰ ἦναι μερὶς φάυλη καὶ μοχθηρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἀσπόνδου τῆς ἀληθείας ἐχθροῦ. Οὕτω λοιπὸν φανερώς ἀτιμαζομένων τῶν κακοδόξων, ὑπέστρεφον οἱ ἐπίσκοποι εὐφραίνόμενοι μὲν διὰ τὴν νίκην, ἐκθαμβούμενοι δὲ διὰ τὸ θαῦμα· καὶ δοξάζοντες τὸν Θεὸν διὰ τὰ παράδοξα τὰ ὁποῖα εἶδον· καὶ διὰ τὴν νίκην τῆς Ἀρειανικῆς μανίας· καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ὅλως ἐκπληττόμενος εἰς τὸ θαῦμα, τιμᾷ τὸν ἅγιον ἄνδρα, μετὰσαν τιμὴν, καὶ παρακαλέσας αὐτὸν νὰ δέεται τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐν ὅσῃ δὲ διεπράττοντο ταῦτα, ἀποθνήσκει μὲν ἐξαίφνης ἡ θυγάτηρ τοῦ ἁγίου, ὀνομαζομένη Εἰρήνη· αὕτη, ἐπιδείξασα πολὺ ὠραιότεραν τὴν σωφροσύνην εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας, ἐφύλαξε τῷ νυμφίῳ Χριστῷ ἄσπιλον τὴν παρθενίαν αὐτῆς, καὶ ἔγεινεν ἄξιον ἀπόκτημα τῶν οὐρανίων θαλάμων. Ἐπιστρέψας δὲ ὁ μέγας Σπυρίδων, καὶ ὑπομείνας γενναίως τὴν συμφορὰν, ὡς ἔπρεπε εἰς τὸν τοιοῦτον, μετ' ὀλίγον τῆς ἐκεῖ ἀφίξεώς του, προσῆλθε γυνὴ τις μετὰ μεγάλην ταραχὴν ψυχῆς δακρυρροοῦσα, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· ὅτι ἐνῷ ἀκόμη ἔζη ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἔλαβεν εἰς παρακαταθήκην ἐν χρυσοῦν στολίδιον, καὶ ἐπειδὴ αἰφνιδίως κατέλαβεν ἐκείνην ὁ θάνατος, ἐνέμεινε τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς αὐτήν. Ἐφρόντισεν ὁ ὅσιος διότι τίς ὅχι; ἐνῷ εἶχε τοιαύτην φιλάνθρωπον ψυχὴν διότι ἐάν δὲν ἐσώζετο τὸ ἴδιον πρᾶγμα εἰς τὴν γυναῖκα, ἤθελε κρίνει καὶ στοχασθῇ ὅτι καὶ αὕτη κλονεῖται περὶ τὸ δίκαιον· διερευνήσας λοιπὸν ἐπιμελῶς ὅλον αὐτῆς τὸν οἶκον, καὶ μὴ εὕρων τὸ ζητούμενον· τί γίνεται, καὶ ποῖον τέλος φέρει ἡ πολυμήχανος τοῦ Θεοῦ σοφία; ἐπορεύθη εἰς τὸν τάφον, καθὼς πρότερον ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ Λαζάρῳ, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἦτον μαθητὴς τούτου, καὶ ἐμμεῖτο ὅσον τὸ δυνατὸν τὰ ἐκείνου· ἀκολουθοῦσαν δὲ καὶ πολλοὶ τῶν παρευρεθέντων· ἔπειτα ὡς νὰ μὴ ἦτον ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ εἰς τὸν τάφον, ἀλλ' ἀκόμη ζῶσα εἰς τὸν κοιτῶνα, καλέσας αὐτὴν κατ' ὄνομα εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν ἐκεῖ λαχόντων, εἶπεν· Εἰρήνη τέκνον μου ποῦ ἔβαλες τὸ ἐμπιστευθὲν σοι τοῦτο στολίδιον; ἡ δὲ νεκρὰ εὐθέως ὡς ἐκ τινος ἐλαφροῦ ὕπνου ἐξυπνοῦσα, σώζουσα δὲ ὕμνῳ καὶ πνοῇ καὶ φωνῇ· Κύριε μου, λέγει εἰς τὸ δαίμα τοῦ οἴκου μέρος, ἐφύλαξα τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο κόσμιον. Ἐκπληξίς δὲ διὰ τὰ παράδοξα ταῦτα ἐκυρίευσεν τοὺς παρόντας· ἔπειτα καὶ ἄλλο τι θαῦμα ἐπεκκολούθει τῷ θαύματι. Διότι ὡς νὰ ἦτον ἐκεῖνος κύριος καὶ ζωῆς καὶ θανάτου, ὁ μετὰ ταύτην τὴν δωρεάν τοῦ ποθουμένου Χριστοῦ τιμηθεὶς, καὶ ὁ διὰ τὴν χρεῖαν πρὸς ὀλίγον ζωώσας αὐτήν, ἐδιώρισε πάλιν νὰ ἀποθάνῃ καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· κοιμήθητι λοιπὸν τέκνον, ἕως ὁ κοινὸς Δεσπότης νὰ σὲ ἀναστήσῃ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν. Αὐτὸς δὲ πορευθεὶς εἰς ἐκεῖνον τὸν οἰκίσκον, τῆς θυγατρὸς ὅπου τῷ εἶπεν, εὔρε τὸ χρυσίον, ἐγ-

χειρίζει αὐτὸ τῆς γυναικὸς, καὶ οὕτως ἔλαβεν αὐξήσειν καὶ βεβαίω-
σιν τὸ θαῦμα. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τῇ Κύπρῳ.

Διὰ τὰ μὴ μείνῃ δὲ οὕτε ἡ Ἀντιόχεια ἀθέατος, μηδ' ἀναπόδεικ-
τος τῆς ἀρετῆς καὶ χάριτος τοῦ Σπυρίδωνος, γίνεται παραδόξως
καὶ θαυμαστῶς τὸ ἀκόλουθον· πῶς δὲ γέγονε τοῦτο, ὁ λόγος θε-
λει φανερῶσαι. Ἀποθνήσκει ὁ μέγας Κωνσταντίνος, οἱ δὲ τούτου
υἱοὶ διεμοίρασαν τὸ βασιλεῖον· ἔλαβε δὲ τὴν ἀνατολὴν ὁ Κωνσταν-
τιος, καὶ διέτριψε εἰς τὴν μεγάλην πόλιν τῆς Κοίλης Συρίας, λέγων
τὴν Ἀντιόχου. Ἦλθε δὲ εἰς αὐτὸν πολλὰ δεινὰ ἀσθένεια, τὴν ὁποί-
αν οὐδεὶς τῶν ἱατρῶν ἐδύνατο νὰ θεραπεύσῃ. Ἀπελπισθεὶς λοιπὸν
ἐκ παντὸς ἀνθρωπίνου μέσου, παρεκάλει μόνον τὸν Θεόν, ὅς τις ἡ-
ξεύροι νὰ θεραπεύῃ καὶ ψυχὰς καὶ σώματα. Θερμότερον δὲ προσευ-
χῆθεις, βλέπει εἰς τὸ ὄνειρον αὐτοῦ ἄγγελον, ὃς τις ὑπεδείκνυνεν
αὐτῷ πολλῶν ἁγίων ἐπισκόπων χορόν· τοὺς ὁποίους θεωρήσας ὁ
βασιλεὺς, βλέπει ἐν μέσῳ αὐτῶν δύο τινας ἱσταμένους, ἐπισκόπους
καὶ αὐτοὺς, ἀλλ' ἐφαίνοντο ὅτι ἦσαν προστάται καὶ ἀρχηγοὶ τῶν
ἄλλων· τούτους ὁ ἄγγελος παραδείξας αὐτῷ ἔλεγεν, ὅτι αὐτοὶ μό-
νοι εἶναι οἱ θεραπευταὶ τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ. Ἐγερθεὶς λοιπὸν τοῦ
ὑπνου, διελογίζετο τίνας ἦσαν ἐκεῖνοι, ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο παντελῶς
νὰ καταλάβῃ· καὶ πῶς; ἀφοῦ δὲν ἐφανέρωσε πρὸς αὐτὸν μήτε ὄνο-
μα, μήτε πατρίδα· καὶ ἐκτὸς τούτου ὁ εἰς τῶν δύο ἐφάνη πρὸς αὐ-
τὸν ἐν σχήματι ἐπισκόπου, ἐνῷ ἀκόμη τότε δὲν ἦτον, ἀλλὰ παρε-
στάθη αὐτῷ τὸ μέλλον ὡς ἤδη γεγονός. Πρὸς ταῦτα λοιπὸν ὁ βα-
σιλεὺς εἰς ἀμνηχανίαν εὐρισκόμενος, καὶ κινούμενος μὲν ἀπὸ τοῦ ὄνει-
ρον, νικώμενος δὲ ἀπὸ τοὺς πόνοους, δὲν ἤξευρεν τί ἔπρεπε νὰ πρά-
ξῃ· ἡ δὲ ἐνθερμος ἐκεῖνου πίστις κάλλιστα τὸν ἐσυμβούλευεν, ὅτι ἡ
ὀπτασία δὲν ἔγεινεν οὕτω ματαίως· ὅθεν ἀποφασίζει βασιλικὸν τι
καὶ γενναῖον πρόσταγμα, διορίσας νὰ συναθροισθῶσι πάντες οἱ ὑπὸ
τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν φιλάρστοι ἐπίσκοποι, ἵνα, ἀφοῦ συνέλθωσιν
ὁμοῦ, γνωρίσῃ καὶ τοὺς ὁραθέντας. Ἐπέμποντο λοιπὸν γράμματα
κατὰ πᾶσαν ὑποτεταγμένην εἰς τοὺς Ῥωμαίους πόλιν, δι' ὧν προ-
σεκάλει τοὺς ἐπισκόπους· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφοῦ οἱ ἄλλοι ἔφθασαν, δὲν
εὔρε τὸν ποθοῦμενον, πέμπει καὶ εἰς τὴν νῆσον τῶν Κυπρίων διὰ νὰ
προσκαλέσῃ τὸν Σπυρίδωνα, καὶ τὴν ἐκεῖνου χάριν· ὃς τις καὶ
προεγνώριζε ἐν πνεύματι πάντα τὰ περὶ τοῦ βασιλέως· διότι ἡ χά-
ρις προεῖπεν εἰς αὐτὸν ὅλα δι' ὀνείρων· ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ τοῦ βασι-
λέως λόγοι ἐσυμφώνουν, ἐπορεύθη εὐχαρίστως πρὸς αὐτὸν, φέρων
ὁμοῦ καὶ τὸν ἄνδρα μὲ τὸν ὁποῖον συμπαραερίσκετο εἰς τὴν φανεί-
σαν ὀπτασίαν τοῦ βασιλέως, ὀνομαζόμενον Τριφύλλιον· ὃς τις ἀκόμη
δὲν ἦτον ἡξιωμένος τῆς ἱερωσύνης, εἶχε δὲ λάβει ἄνωθεν τὴν χειρο-
τονίαν καὶ πρὸ τῆς ἀνθρωπίνης ψήφου. Εἰσῆρχετο λοιπὸν ὁμοῦ μὲ

τοῦτον ὁ Σπυρίδων εἰς τὰ βασίλεια, προητοιμασμένος πολλὰ τα-
πεινὰ καὶ πτωχὰ· διότι ἡ μὲν ἐνδυμασία αὐτοῦ ἦτον ποταποτάτη·
εἶχε βαΐνην ῥάβδον εἰς τὴν δεξιάν, καὶ τιάραν εἰς τὴν κεφαλὴν· προ-
σέτι δὲ εἶχεν κρεμμαμένον περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἄγγεῖόν τι
πῆλινον, καθὼς συνηθίζουσιν οἱ κάταικοι τῆς ἁγίας πόλεως, φέρον-
τες τὸ ἐκ τοῦ θείου σταυροῦ ἔλαιον. Ἐπειδὴ δὲ ἔπρεπε νὰ μιμηθῇ
τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην, ὅχι μόνον κατὰ τὴν ὀλιγάρκειαν καὶ εὐτέ-
λειαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν πραότητα πρὸς τὰς ὕβρεις· κἄποιος τῶν
ἐν βασιλείαις, περιγελῶν αὐτὸν διὰ τὴν εὐτέλειαν, καὶ νομίζων αὐ-
τὸν ἀνάξιον τοιοῦτοτρόπως νὰ ἐμβῇ εἰς τὸν βασιλέα, ἐκτύπησε μὲ
ῥάπισμα τὴν ἱερὰν αὐτοῦ σιαγόναν· κεραυνὸς δὲ ἄνωθεν κατὰ τῆς
κεφαλῆς τοῦ κτυπήσαντος δὲν εἰσῆλθεν· ἀλλὰ παρεχώρησε βέβαια
καὶ τοῦτο ἐκεῖνος, ὅς τις καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ τὸ ὑπέφερεν. Ὁ δὲ ἅγιος
ὡ τῆς γενναίας ἐκεῖνης ψυχῆς καὶ φιλοτιμοτάτης πρὸς τὸ παθεῖν!
ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τὸν ὕβριστήν, ἐπειδὴ ἦτο πρόθυμος
πληρωτὴς τοῦ δεσποτικοῦ νόμου, καὶ νικῶν ἐκεῖνος τὴν πολλὴν
δραστηριότητα καὶ αὐθάδειαν αὐτοῦ μὲ τὴν μεγάλην ταπεινώσιν
του εἰς τὸ ὑποφέρειν, καὶ ὑπερβολικὰ ἐλύπησεν αὐτόν· μάλιστα δὲ
ὅταν ἔμαθεν ὅτι ἦτον ἐπίσκοπος· ὅθεν δὲ καὶ μετανοήσας γίνεται
ικέτης, καὶ ζητεῖ συγχώρησιν, προσπαθῶν νὰ θεραπεύσῃ τὸ ἁμάρ-
τημα τῆς ἀπερισκέπτου αὐθαδεῖας μὲ τὴν θερμότητα τῆς μετα-
νοίας· ὁ δὲ ἅγιος, ἐπειδὴ ἔμαθε, καθὼς νὰ ὑποφέρῃ τὰς ὕβρεις, οὕ-
τως νὰ συγχωρῇ καὶ τὰ ἐγκλήματα, μᾶλλον δὲ ν' ἀνταμείβῃ μὲ
ἀγαθὰ τὸν πταίστην, συμβουλεύσας πατρικῶς μὲ λόγους νοθετι-
κούς καὶ ψυχωφελεῖς εὐεργετῇ αὐτόν· ἐξ οὗ δὲ καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ
βασιλέως ἀξιωματικοὶ εὐλαβούμενοι τὸν ἄνδρα προέπεμπον καὶ ἔ-
φερον αὐτόν, ὡς ἔπρεπε πρὸς τὸν βασιλέα. Δὲν εἶναι δὲ δίκαιον καὶ
τὰ ἐν τῷ μεταξὺ νὰ παραπρέξωμεν, ἐπειδὴ εἶναι ἀξιοσπούδαστα,
καὶ δύνανται νὰ προξενήσωσι πολλὴν ὠφέλειαν εἰς τὰς φιλομαθεῖς
ψυχὰς. Βλέπων ὁ μέγας Σπυρίδων τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν Τριφύλ-
λιον, ὅτι ἔμελλε νὰ γίνῃ τέλειος κατ' αὐτόν, ἀλλὰ τότε ὑπελάμβανε
τὰ μεγάλα τοῦ βίου καὶ παρὰ πολλῶν περιμάχῃτα πράγματα ὅτι
δὲν εἶναι μικρὰ, ἐπειδὴ ἀκόμη ἦτο νέος καὶ εἶχε τὴν ἡλικίαν πρὸς
τοῦτο κλίνουσαν· καὶ ἐθαύμαζε μὲν τὰ βασιλικά πράγματα, τὰς
λαμπράς λέγων, ἐνδυμασίας, τὰς περιλάμψεις τοῦ χρυσοῦ, καὶ πρὸ
πάντων αὐτῶν τὸν βασιλέα προκαθήμενον εἰς ὑψηλὸν θρόνον, καὶ
θεωρούμενον φοβερόν τινα καὶ περιδοξὸν εἰς τὸ σχῆμα. Εἰς ὅλα ταῦτα
βλέπων αὐτὸν ἀδύνατον καὶ τόσον ἐκπεπληγμένον, ὡς νὰ ἐξύπνει
αὐτόν καὶ νὰ τοῦ ἔλυσεν τὰ ὁποῖα ἔξυπνος ὢν ἔβλεπεν ὀνείρατα, ἐγ-
γίξας αὐτοῦ τὴν χεῖρα καὶ διασαλεύσας, εἶπε· Ἀλλ' εἰς ἐμὲ ὡ Τριφύλ-
λιε δείξον τὸν βασιλέα· διότι δὲν ἠξεύρω ποῖος εἶναι οὗτος. Καὶ αὐτὸς

ἀγνοῶν τὸ ὅτι ἐσκόπευεν ὁ ἅγιος· οὗτος εἶπε· δείξας μὲ τὴν χεῖρα τὸν Βασιλέα. Τί λοιπόν; εἶπεν ὁ Σπυρίδων· οὗτος εἶναι θαυμασιώτερος τῶν ἄλλων, ἐὰν δὲν εἴπῃς αὐτὸν καὶ δικαιότερον, ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν καὶ ματαιότητα; δὲν θέλει ἀποθάνει ὁμοίως καὶ αὐτὸς μὲ ἀγνωστον καὶ εὐτελῆ πένητα; δὲν θέλει ὁμοίως παραδοθῇ εἰς τὸν τάφον καὶ εἰς τὴν φθοράν; παρομοίως δὲ θέλει παρασταθῇ εἰς τὸν ἀδέκαστον κριτὴν; διατί τιμᾶς τὰ βέοντα ὡς ἐστώτα, καὶ στοχάζεσαι τὰ μὴ ὄντα ἄξια θαύματος, καὶ δὲν ζητεῖς μᾶλλον τὰ ἐσόμενα αὔλα καὶ αἰώνια, καὶ νὰ ἀγαπήσῃς μόνην τὴν ἀφθαρτον καὶ οὐράνιον δόξαν; Ἐνῷ δὲ ἔλεγε ταῦτα πρὸς τὸν Τριφύλλιον, ὁ βασιλεὺς θεωρεῖ μετὰ προσοχῆς ἀπὸ τὸν ὑψηλὸν αὐτοῦ θρόνον τὸν ἅγιον, καὶ πρῶτον μὲν τὸ σχῆμα καὶ ἡ ἐνδυμασία εἰλκυσεν αὐτὸν, συμφωνοῦσα μὲ τὴν δραθεῖσαν μορφήν· διότι οὕτως τῷ ἐφάνη εἰς τὸν ὕπνον του, καὶ ἦτον πάντα τὰ αὐτά· ἡ ῥάβδος, ἡ τιὰρα, τὸ κρεμμύμενον εἰς τὸν τράχηλον σκεῦος καὶ ἡ ἐνδυμασία. Τοῦτον λοιπὸν εὐθὺς ἀπὸ τὸν ἴδιον θρόνον ἀνεγνώρισε· τὸν δὲ Τριφύλλιον δὲν παρωμοίασε· διότι οὔτε ἐφρόντιζε νὰ περιεργασθῇ αὐτοῦ τὴν μορφήν· ἐπειδὴ δὲν ἔβλεπεν αὐτὸν ἐπίσκοπον, ὡς τῷ ἐφάνη εἰς τὸν ὕπνον. Ὅθεν παρευθὺς σηκωθείς ἀπὸ τὸν θρόνον, τρέχει πρὸς τὸν μέγαν Σπυρίδωνα· διότι ἡ ἐπιθυμία τῆς θεραπείας ἐκάμνε νὰ καταφρονῇ τὰ ἄλλα· τοῦτέστι τὸν βασιλικὸν οἶκον καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἐξουσίας, θεωρῶν ταῦτα μικρὰ καὶ δευτέρα τῆς πρὸς τὸν ἅγιον τιμῆς, προσφέρεται πολλὰ ἀδοξῶς καὶ ταπεινῶς πρὸς αὐτόν· ἀποκτῶν ἔλεος μὲ τὴν εὐτέλειαν καὶ δεικνύων πόση διαφορὰ ὑπάρχει μετὰ τοῦ προσκυρίου βασιλέως καὶ ἀνδρὸς ὅς τις δουλεύει τὸν αἰώνιον βασιλέα. Ἰποκλίνας λοιπὸν τὴν κεφαλὴν, ἐζήτει μετὰ δακρύων τὴν τοῦ ἁγίου εὐχὴν, ὡς νὰ ἦτον ἰσχυρότατόν τι φάρμακον, τὸ ὁποῖον εὐκόλως ἐδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὰς λύπας του. Καθὼς λοιπὸν ἡ χεὶρ τοῦ Σπυρίδωνος ἤγγιξε τὴν βασιλικὴν κεφαλὴν, παρעוּתִּים ἡ νόσος ἀνεχώρει καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνελάμβανε. Ποῖος ἤθελεν ἐκδιηγῆθαι τὰ τῶν παρעוּרִיסκομένων καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως διὰ ταῦτα; οἵτινες ἐώρταζον καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ σχεδὸν ἐσκίρων ἀπὸ τὴν μεγάλην χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν; μόνος ναί, ὁ Σπυρίδων ἦτον εἰς τὰ χεῖλη πάντων, μόνος ὁ Σπυρίδων ἐλέγετο, ὁ Σπυρίδων ἐφαίνετο, ὁ Σπυρίδων ἦτο πρὸς πάντας τὸ σπουδαζόμενον. Τί λοιπόν; τὸ σῶμα τάχα μόνον τοῦ βασιλέως ἐθεράπευσε, ἡ δὲ τῆς ψυχῆς θεραπεία ὡς μικρόν τι καὶ ποταπὸν παρεβλέπετο ἀπὸ τὸν ἱατρόν; ποῦ τοῦτο εἰς τὴν ἱεράν ἐκείνου ψυχὴν; ἀλλὰ καὶ εἰς ταύτην ἔδωκε τὸ πάντῃ κατάλληλον φάρμακον, συμβουλεύσας αὐτὸν νὰ ἐνθυμῇται τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, νὰ ἦναι δὲ πρὸς τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ πταίοντας καὶ λυποῦντας συμπαθητικὸς

καὶ εὐσπλαγχνός· καὶ πρὸς τοὺς πένητας εὐεργετικὸς καὶ μεγάλω-
δωρος· εἰς δὲ τοὺς ὅσοι ἀποστεροῦνται τὰ ἀναγκαῖα πράγματα νὰ ἐκπληρῶνῃ τὰς πατρὸς καὶ ἐπιτρόπου, διανοίγων εἰς αὐτοὺς τὴν χεῖρα καὶ τὰ σπλάγχνα φιλανθρωπότητα· καὶ ὅσον, εἶπεν, ὑπερβαί-
νεις τοὺς ἄλλους, τόσον πρέπει νὰ ἦσαι ὑψηλότερος καὶ εἰς τὴν ἀ-
ρετὴν· ἐπειδὴ ὅς τις δὲν εἶναι τοιοῦτος πρὸς τοὺς ὑποτελεῖς αὐτοῦ, πρέπει νὰ ὀνομάζεται μᾶλλον τύραννος παρὰ βασιλεὺς, μὴ μακα-
ρίζόμενος διὰ τὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ κατακρινόμενος καὶ μισούμενος, ὡς ἄθλιος διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν. Πρὸ πάντων δὲ ἐνουθετεῖ αὐτὸν νὰ ἦναι ἀκριβὲς εἰς τὰ περὶ τὴν εὐσέβειαν, χωρὶς ποτὲ νὰ παραδεχθῇ οὐδὲ καὶ τὸ παραμικρόν τι, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ φαίνεται ὀρθὸν καὶ εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν. Καὶ ταῦτα μὲν εἶπεν ὁ ἅγιος· ὁ δὲ βασιλεὺς, θέλων ν' ἀνταμείψῃ τοῦτον διὰ τὴν θεραπείαν, ἐπέδιδεν αὐτῷ ὅχι εὐαρίθμητον χρυσίον· ὁ δὲ εἶπε χαριέντως πρὸς αὐτόν. Δὲν ἔπρεπεν οὕτως νὰ ἀνταμείψῃς τὴν φιλίαν μὲ τὸ μῖσος· διότι τὰ ὅσα ἔπραξα διὰ σέ, εἶναι τῶντι διὰ φιλίαν· διότι σοὶ φαίνεται εὐλογον ν' ἀφίσω τὴν οἰκίαν, καὶ νὰ διαπλεύσω τοσοῦτον πέλαγος, νὰ ὑπομείνω τὴν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος καὶ ἐν τοῖς ὕδασι τὴν ἀγριότητα τῶν ἀνέμων; καὶ διὰ ταῦτα λοιπὸν ἐγὼ νὰ παραδεχθῶ χρυσίον εἰς ἀνταμοιβὴν τὸ παντὸς κακοῦ αἵτιον, καὶ ὅλον τὸ δί-
καιον εὐκόλως διαφανίζον, κατηγορῶν προφανέστατα ἑμαυτὸν καὶ τὴν κακίαν καθαρῶς καταψηφίζόμενος; ἐνῷ ἔλεγε ταῦτα, καὶ ὁ ἅγιος δὲν ἤθελε νὰ λάβῃ οὐδὲν, ὁ βασιλεὺς ἔτι περισσότερον ἐδία-
ζεν αὐτόν· νὰ τὸ δεχθῇ· ἐπειδὴ ἐνόμιζεν αἰσχύνῃν, ἀφοῦ ἀπήλαυσε τοιοῦτον καλόν, νὰ μὴν ἀνταμείψῃ τὴν εὐεργεσίαν, ἀλλ' ἀποτει-
νάζας τὴν νόσον τοῦ σώματος, νὰ νικηθῇ εἰς τὴν κάλοκαγαθίαν τῆς ψυχῆς· διὰ τοῦτο καὶ περισσότερον ἐδέετο, ἐπειδὴ οὕτω πῶς τῷ ἐφαίνετο, νὰ νικήσῃ τὸν ἀήττητον· ὅθεν καὶ κατέπεισεν ἐκείνον νὰ τὸ λάβῃ δὲν ἔμεινεν ὅμως εἰς αὐτόν τὸ δοθέν· διότι καθὼς ἀπο-
χαιρετήσας τὸν βασιλέα ἀνεχώρει, διαμοιράζει ὅλον αὐτὸ πρὸς τοὺς βασιλικούς· ἀνθρώπους· διδάσκων ἐμπράκτως πῶς πρέπει νὰ φέρονται πρὸς τὸν πλοῦτον καὶ χρήματα· ἐὰν θέλωσι νὰ ἦναι ἐλεύθεροι· διότι ἡ πολλὴ πρὸς ταῦτα ῥοπή καὶ ἡ μεγάλη προ-
πάθησις εἰς τὴν ἀπόκτησιν αὐτῶν, τί ἄλλο εἶναι παρὰ φανερά ἐ-
θελοδοουλεία; Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀφοῦ ἔμαθε τοῦτο, ὅτι δὲν θαυμάζει πλέον, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ζήσας τοιοῦτοτρόπως, φαίνεται αὐ-
τουργὸς τόσων μεγάλων θαυμάτων. Τοῦτο λοιπὸν ἀπήλαυσε ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν λόγων τοῦ Σπυρίδωνος· καὶ τόσον ἀπέβλεπε πρὸς φιλανθρωπίαν καὶ χρηστότητα, ὥστε εἰς ὅλους τοὺς χρειαζο-
μένους, καὶ εἰς χήρας καὶ ὀρφανὰ νὰ παρηγορῇ μεγαλοψύχως, τῶν μὲν τὴν χρείαν, τῶν δὲ τὴν ὀρφανίαν, τῶν δὲ τὴν ὁποιαδήποτε

ἔλλειψιν· ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐκκλησιαστικούς, ἱερεῖς τε καὶ διακόνους, πρῶτος οὗτος νομοθετεῖ τὴν ἀτέλειαν· νομίσας ἄποπον εἰ διωρισμένον πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ ἀθανάτου βασιλέως, νὰ πληρώσῃ φόρον τοῦ θνητοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένεον· ὁ δὲ λόγος θέλει νὰ ἐπενθυμηθῶμεν καὶ ἄλλα θαύματα, ἅτινα κεκοσμημένα μετῶν χαρίτων τῇ ἄνθρ, ἐμπνέουσι πολλὴν μὲν τὴν ὠφέλειαν καὶ ἡδονήν.

Ἀφοῦ ὁ ἅγιος ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰ βασιλεία, ἐπιξενίζεται εἰς τινὰ φιλόχριστον ἄνθρωπον, ἔνθα προσῆλθε γυνὴ τις βάρβαρος καὶ ἁμαρτῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἥτις φέρουσα τὸ παιδίον αὐτῆς νεκρὸν εἰς τὰς χεῖρας, βάλλει αὐτὸ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου· καὶ αὕτη μὲν ὁμοῦ προσέπιπτε λυπηρῶς ἀνακλαίουσα καὶ ὁμιλοῦσα ἀκαταλήπτως εἰς τοὺς παρόντας διὰ τὸ βάρβαρον τῆς γλώσσης, μὲ μόνον δὲ τὰ δάκρυα φωνάζουσα, ἐφαίνετο ὅτι ὁ θρῆνος ἐγίνετο διὰ τὸ παιδίον, καὶ ὅτι ζητεῖ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τὴν βίωσιν, λυπεῖται τούτους ὁ συμπαθέστατος τὴν ψυχὴν, καὶ διστάζει διὰ δύο, διὰ τὴν μετριότητα δηλαδὴ τοῦ φρονήματος, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν γυναῖκα συμπάθειαν· διότι ὅτε μὲν ἐβλεπεν εἰς τὸ πάθος αὐτῆς καὶ τὴν κατάφλεξιν τῶν σπλάγχχνων, ἐπεχειρεῖ τῇ θαύματι, καὶ ἀναπτειν ἀπὸ τὴν προθυμίαν νὰ δεηθῇ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀναβίωσιν τοῦ παιδιοῦ· ὅταν δὲ πάλιν ἐβλεπε πρὸς τὸ μέγεθος τῆς παρακαλέσεως, ἐπειδὴ ἦτον μετριόφρων, καὶ ὅχι ὀλιγώτερον τὴν καρδίαν εὐλαβῆς, ὑπεχώρει καὶ ἀνεβάλλετο, κρίνων πολυμῆρον τὸ ἐγγεῖρημα. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐστοχάσθη νὰ συμβουλευθῇ ἓνα τῶν μετ' ἐαυτοῦ, τῶν ἐν διακόνους λέγων Ἀρτεμίδωρον· ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος εἶχε κατορθώσει φιλοπόνως πάσας τὰς ἀρετάς· μία δὲ ἠνόνητο πρὸς πάσας ὡς κοινόν τι χρῶμα, τὸ νὰ μὴ γίνωνται φανερά παντελῶς εἰς κἀνένα τὰ κατορθώματα αὐτοῦ. Τοῦτον λοιπὸν ἠρώτησεν ὁ ὅσιος περὶ τοῦ τί πρέπει νὰ κάμῃ εἰς αὐτούς· ὅς τις εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἔπρεπε ν' ἀκούσῃ. Τί, λέγει, ὦ πάτερ μετ' ἡρώτησας; τί ἄλλο παρὰ νὰ παρακαλέσῃς τὸν ζωοδότην Χριστὸν, ὁ ὁποῖος πλέον εἰς πολλὰς περιστάσεις ἀπέδειξεν ὅτι σοῦ μάλιστα ὑπακούει τὰς δεήσεις; καὶ ἄλλοτρόπως, ἐὰν ὁ βασιλεὺς ἡλευθερώθῃ διὰ σοῦ, οἱ πένητες καὶ οἱ ἄδοξοι τῶντι δὲν θέλουν στοχασθῇ ὅτι παραβλέπονται; Πείθεται λοιπὸν ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὴν καλλιέτην συμβουλήν· εὐσπλαγχνίζεται, δακρύζει, κλίνει τὰ γόνατα ἐπὶ τὴν γῆν καὶ καταβρέχει αὐτὴν μετὰ τὰ δάκρυα· βοᾷ μὲ πολλὰ θερμὴν κατάνυξιν, καὶ δέεται τοῦ φιλανθρώπου Χριστοῦ νὰ ἀναζωώσῃ τὸ παιδίον τῆς ταλαιπώρου γυναικὸς, καὶ νὰ δείξῃ αὐτὴν μητέρα, κατὰ τὸ ἱερὸν λόγιον, εὐφραينوμένην ἐπὶ τέκνῳ. Ὁ Θεὸς λοιπὸν, ὁ ἀναστήσας δι' Ἑλισσαίου καὶ Ἡλιοῦ τὸ παιδίον τῆς Σαραφθῆς καὶ

τῆς Σωμανίτιδος, καὶ τὴν ζῶντα χαρισάμενος, αὐτὸς πάλιν ἤκουσε καὶ τοῦ Σπυρίδωνος καὶ τὸ παιδίον νεκρὸν κείμενον, ἐφάνη παρὰ δόξῳ ζῶν καὶ κινούμενον, καὶ εἰς τοὺς μητρικοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς παιδίον κλαυθιμυρίζομενον. Ἐγὼ δὲ ἀπὸ τὴν ἡδονὴν ἐδάκρυσα· διότι οὕτως τὸ ὅ,τι θέλω εἶπει διέθεσε τὴν ψυχὴν μου, ὅτι ἐνθυμήθην αὐτό· θέλετε δὲ συναισθανθῇ τοῦτο καὶ ὑμεῖς. Διότι καθὼς εἶδεν ἡ μήτηρ τὸ φίλτατον αὐτῆς παιδίον ζῶν, ὡς τῶν ἀρρήτων σου κριμάτων Χριστέ! μὴ δυναμένη νὰ ὑποφέρῃ τὴν υπερβολικὴν χαρὰν, πεσοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν, ἐξέψυξεν· ἐδειξε δὲ τὸ πραχθὲν ὅτι τὸ παραπολὺ εἶναι ἐπικίνδυνον· διότι εἶδομεν ὅτι ὅχι μόνον ἡ υπερβολὴ τῆς λύπης εἶναι θανάσιμος ἀλλὰ καὶ ἡ ἀμετρία τῆς χαρᾶς. Ὑποφέρετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὴν ψυχὴν, τὸ ἡξεύρω, μεταπεσόντες ἐξ ἡδονῆς εἰς λύπην· ἐπειδὴ εἶναι φυσικὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ συμπάθεσθαι καὶ φιλάνθρωπον, ἀλλ' ἰδοὺ ὁ μέγας Σπυρίδων ἔτοιμος νὰ μεταβάλλῃ τὴν θλίψιν εἰς χαρὰν· διότι πείθεται καὶ πάλιν ἀπὸ τὸν Ἀρτεμίδωρον, καὶ ἀποφασίζει ὁ μετριόφρων νὰ δώσῃ καὶ τὴν μητέρα εἰς τὸ παιδίον. Ἰψώσας λοιπὸν πρὸς οὐρανὸν τὰ ὄμματα, λαβὼν δὲ εἰς καρδίαν τὸν ἐν αὐτῷ κατοικοῦντα Κύριον, καὶ δεηθεὶς ἐκεῖνου, ὅς τις ζωοποιεῖ τοὺς νεκροὺς, μεταποιεῖ δὲ καὶ μεταβάλλει μόνον τῷ θεῷ αὐτοῦ βουλήματι τὰ πάντα, λέγει πρὸς τὴν νεκράν ἀνάστηθι, λέγει, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· ἡ δὲ παρεσθὺς ὡς ἀπὸ ὑπνὸν μᾶλλον ἢ ἀπὸ θάνατον, ἀνέστη καὶ ἐκάθησε παρ' αὐτῷ· ἔλαβε δὲ καὶ τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ζῶν καὶ ἐκεῖνο, ὡς εἶπομεν, παρεσκήρτα εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας. Ταῦτα μὲν ὁ μέγας Σπυρίδων διὰ μετριοφροσύνην, ὡς εἶπον, ἤθελε νὰ μείνωσιν εἰς τὸν κόσμον ἀδημοσίεστα. Ὅθεν παραγγέλλει πολλὴν σιωπὴν εἰς τὸν Ἀρτεμίδωρον καὶ δι' ἐκεῖνου εἰς τὴν γυναῖκα· ἀλλ' ὁ Ἀρτεμίδωρος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἁγίου, μὴ κρίνας δίκαιον νὰ ζημιώσῃ τοὺς φιλοθέους τοιοῦτου ἀκούσματος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν θαύματος, γνωστοποιήσας αὐτὸ, παρέδωκεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν πιστῶν καὶ τοσαῦτα περὶ τούτου.

Ἀφοῦ καὶ ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν ἐπέστρεψεν ὁ ἅγιος εἰς τὴν Κύπρον, ἄνθρωπός τις προσῆλθεν αὐτῷ ἐπιθυμῶν ν' ἀγοράσῃ ἑκατὸν αἶγας ἐκ τῆς ποιμένης αὐτοῦ· ἐμπιστευθεὶς δὲ νὰ προκαταθέσῃ τὴν συμφωνηθεῖσαν αὐτῶν τιμὴν, ἔπειτα δὲ νὰ τὰς λάβῃ· αὐτὸς πληρώσας μόνον τὴν τιμὴν τῶν ἐννεήκοντα ἑννέα, ὑπεκράτησε τὴν τιμὴν τῆς μιᾶς, εἰπὼν τὸ τοῦ λόγου, κἀλλιον κέρδος αἰσχύνῃς, ἢ καὶ νομίζων ὅτι μετὰ τοῦτο θέλει ἀπατήσῃ τὸ ἀπλοῖκόν καὶ πολλὰ ἀμέριμον τοῦ ἁγίου· ἀφοῦ λοιπὸν καὶ οἱ δύο ἐμβῆκαν εἰς τὴν μάνδραν, ὁ μὲν ὅσιος ἐδιώριζεν αὐτὸν τὰ λάβῃ ὅσας ἐπλήρωσεν αἶγας· ὁ δὲ, μὴδὲ οὕτω συναισθανθεὶς, ἐδίωχε τῆς μάνδρας ἑκατόν. Μία

λοιπόν τῶν αἰγῶν, ὡς καλὴ θεράπεινα, αἰσθανομένη ὅτι ὁ κύριος αὐτῆς δὲν τὴν ἀπέδωκε, ταχέως πάλιν ἐπιστρέφει εἰς τὴν μάνδραν. ὁ ἀναιδὴς δὲ οὗτος, πάλιν ἐπανέφερε καὶ βιαίως ἔσυρεν αὐτήν. Δις πλέον καὶ τρις ἐπράχθη τὸ θαυμάσιον τοῦτο· καὶ ἡ μὲν αἶγα ἐπέ- σρεφεν, ὁ δὲ ἐμπόδιζεν αὐτήν με βιαιάν ὁρμὴν χειρὸς καὶ ψυχῆς. Τί λοιπόν; μὴ κατορθῶν μὴδὲν τοιουτοτρόπως, ἀφαρπάσας αὐ- τὴν ἐκ τῆς γῆς καὶ εἰς τοὺς ὠμούς βαλὼν, ἔφερε αὐτήν· ἡ δὲ καὶ οὕτως μέγα τι καὶ τραχύτατα ἐκβοῶσα καὶ κτυποῦσα αὐτὸν με- τὰ κέρατα, καὶ πρὸς τὴν κεφαλὴν ἐκείνον πλήττουσα, ἐκήρυττε φανερώς τὴν βίαν· καὶ τόσον ἐπαίδευε τὸν πλεονέκτην διὰ τὴν ἀ- δικίαν, ὥστε οἱ παρόντες ἐθαύμαζον μὴ δυνάμενοι νὰ γνωρίσωσι τὴν αἰτίαν. Ὁ δὲ ἅγιος μὴ θέλων νὰ ἐλέγξῃ αὐτὸν φανερώς, ἡσύ- χως εἶπε πρὸς τὸν ἀδικοῦντα· ἰδὲ τέκνον μου, μήπως τὸ ζῶον δὲν κάμνει ταῦτα ματαίως οὔτε ἀλόγως λυπεῖται διὰ τὴν ἀπομάκρυν- σιν αὐτοῦ· ἀλλ' ὅτι, μήπως λησμονήσας δὲν ἐπλήρωσας τὴν τιμὴν αὐτῆς. Τοιουτοτρόπως ἐκείνος πιασθεὶς καὶ ἐλθὼν εἰς νοῦν καὶ συ- ναίσθησιν τοῦ πεπραγμένου, ὁμολόγει αὐτὸ καὶ ἐζητεῖ συγχώρησιν· ἔπειτα πληρώσας καὶ τὴν τιμὴν αὐτῆς, δὲν ἐφώναζε πλέον, οὔδ' ἀντέβαινε, ἀλλ' ἡσύχως συνηκολούθει τὰς ἄλλας. Καὶ τὰς αὐτὰς μὲν περὶ τούτου. Ἄλλος δὲ ἀλλὰ θέλω εἶπει τοῦτο ἐξ ἀρχῆς.

Εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον ὑπάρχει κώμη τις ὀνομαζομένη Εὐρυθρά, ὅχι- τὸσον μακρὰν τῆς μητροπόλεως Κωνσταντίας· διότι δὲν ἀπέχει πε- ρισσότερον αὐτῆς τῶν τριάκοντα σταδίων. Ἐνταῦθα ἐλθὼν ὁ ἅγιος διὰ τινὰ χρεῖαν ἐμβῆκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ προσευχηθῇ· ἐ- διόριζε δὲ ἓνα τῶν ἐντοπίων διάκονον, νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἀκολου- θίαν· διότι ἦτο πολλὰ κεκοπιαιῶς ἐκ τῆς πολλῆς ὁδοιπορίας, καὶ μάλιστα τότε, ἐπειδὴ ἦτο θέρος, καὶ ἡ καὶ οὐσίς ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν πολὺν κόπον. Ὁ δὲ διάκονος ἔψαλλεν ἀργῶς καὶ ἐκουσίως διὰ φιλοτιμίαν τοῦ· παρέτεινε τὴν ψαλμωδίαν διὰ νὰ ἀποκτήσῃ, ὡς φαίνεται, ἐκ τούτου τὴν ματαίαν φήμην. Ἐμβλέψας λοιπὸν αὐ- τὸν ὁ φύσει πρᾶξας με θυμὸν, λέγει ἐγγικτικῶς πρὸς αὐτόν· σιώπα· καὶ αὐτὸς χάσας τὸ λέγειν ὡς ἀπὸ τινος γλωσσοδέτην, ἔ- μεινε ἄφωνος, διακόψας εὐθὺς τὸ ἐπόμενον τῆς ψαλλομένης εὐχῆς· ἀλλὰ τὸ ἐλλείπον ἀνεπλήρωσεν ὁ ἅγιος. Προσπίπτει τέλος πάντων ἐλεεινὸς ὁ πρὸ ὀλίγου εἰς ἑαυτὸν ὑψηλός· ἄφωνος, ὁ πρότερον με- γαλόφωνος καὶ μὴ εὐχαριστούμενος εἰς εὐκαιρὸν διατριβήν· φόβος μὲν ἐκυρίευσεν τοὺς παρόντας, ἐκ τῶν τῆς κώμης κατοίκων· ἡ δὲ φήμη ἔκαμε νὰ συντρέχωσιν οἱ ἀπόντες· καὶ πολλοὶ εὐθὺς συνη- θροίσθησαν πρῶτον μὲν διὰ τὸ μέγα θαῦμα, δεύτερον δὲ δι' εὐ- σπλαγχνίαν τοῦ παθόντος, ἐξόχως δὲ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι· αὐτοῦ, οἵτινες εὐθὺς καὶ ἐδεήθησαν τῆς γενναίας ἐκείνης ψυχῆς νὰ

συγχωρήσῃ εἰς τὸν κατακριθέντα τὴν ἀφωνίαν, καὶ νὰ λύσῃ αὐτὸν ἀπὸ τὸν δεσμόν. Ἰδὲ τί πράττει ὁ φιλόκαλος ἐκεῖνος καὶ πολλὰ τὴν ἀρετὴν εὐάρμοστος· διότι με τὴν δέησιν μὲν εὐσπλαγχνιζόμενος, παρακινούμενος δὲ ἐκ τοῦ ὅτι ἀκόμη ἐχρειάζετο παιδεῖα εἰς τὸν διάκονον· ἐπειδὴ ἔβλεπε καὶ τοῦτο διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος· χωρίζει ἀστείως τὴν τιμωρίαν, καὶ ἀφίνει μὲν νὰ μετα- χειρίζεται τὴν γλώσσαν πρὸς πάντα λόγον, δὲν συγχωρεῖ ὅμως ὅ- λως διόλου ἐλευθέρως, οὐδ' ὡς πρότερον τόσον εὐλαὸν ταύτην καὶ μελωδικήν, ἀλλὰ με τινὰ νάρκωσιν καὶ βραδύτητα καὶ με τινὰ μικρὰ ἐμπόδια· ἐπαίδευσε δὲ αὐτὸν διὰ νὰ μὴ ὑπερφηανεύεται πλέον διὰ τὴν εὐφωνίαν, μὴδὲ νὰ κομπάζῃ περὶ τοὺς λόγους· ἐνῷ μὴδὲ περὶ τὰ πράγματα εἶναι καλὸν νὰ κομπάζῃ ὁ σπουδαῖος.

Ἦθελον τώρα νὰ τελειώσω τὸν λόγον καὶ ν' ἀγαπήσω τὴν σιω- πὴν καὶ διότι δὲν ἔχω γλώσσαν συνυψωνομένην με τὰ τοιαῦτα θαύ- ματα· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ κάμνω τὴν ἐξήγησιν διὰ τὴν πρὸς τὸν μέγα Σπυρίδωνα ἀγάπην, βλέπων δὲ καὶ ὑμᾶς ὅχι ὀλιγώτερον προσηλωμένους πρὸς τὴν τοῦτου ἀκρόασιν, θέλω προσθέσει καὶ ἄλ- λα θαύματα· ἐπειδὴ ἐστοχάσθην κάλλιον κατὰ δύναμιν νὰ διηγηθῶ ταῦτα, παρὰ ν' ἀφήσω αὐτὰ οὕτω ἀμνημόνευτα ἐνῷ δύνανται νὰ παρέξωσιν εἰς ὑμᾶς πολλὴν τὴν ὠφέλειαν.

Εἰσῆλθε ποτὲ ὁ θεῖος οὗτος ἄνθρωπος εἰς τινὰ ἐκκλησίαν τῆς αὐ- τοῦ πόλεως διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ, κατὰ τὸ σῆμα, τὸν ἐσπερινὸν ὕ- μνον. Συνέβη δὲ ὥστε δὲν ἦτον λαὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐνῷ λοιπὸν δὲν παρευρίσκετο ἄλλος τις εἰμὴ μόνον οἱ ὑπηρεταὶ καὶ ὁ διάκο- νος, διόριζε τότε ν' ἀνάψωσι περισσότερα τῶν συνήθων φῶτα· καὶ αὐτοὶ μὲν ἐστέκετο παιδρὸς ἀντικρυ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἐπι- φωνῶν τὴν συνηθεισμένην εἰρήνην· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦσαν ἄνθρωποι διὰ νὰ κάμωσι τὴν συνηθεισμένην ἀπόκρισιν, ἀκούεται φωνὴ τις ἄ- νωθεν πολλῶν μυριάδων, οἵτινες ὑπεφώνουν. Καὶ τῷ πνεύματί σου· ἡ δὲ φωνὴ ἦτον ἔμμουσος καὶ ἐναρμόνιος, καὶ τόσον διάφορος, ὥστε δὲν ὁμοιάζε με ἀνθρωπίνην. Καθὼς δὲ καὶ ὁ διάκονος ἐτελείωνε τὴν εὐχὴν με φόβον καὶ ἔκτασιν, ἤκουε πάλιν, ὡς τοῦ θαύματος, τὸ «Κύριε ἐλέησον» οὕτω θεσπεσίως ὑποφωνούμενον. Καὶ ἐπειδὴ ἡ βοή αὕτη ἤκούετο καὶ εἰς τοὺς ἔξω, συνέτρεχον πάντες φοβού- μενοι ὁμοῦ καὶ θαυμάζοντες· καὶ προτοῦ μὲν νὰ ἐμβῶσιν, ἐπλήτ- τετο αὐτῶν ἡ ἀκοή ἀπὸ τὴν βοήν. Ἀφοῦ δὲ εἰσῆλθον, δὲν ἤκουσαν πλέον κανένα, οὐδὲ ἔβλεπον τινὰ, εἰμὴ μόνον τὸν δίκαιον Σπυρί- δωνα, καὶ ὀλίγους τῶν ὑπ' αὐτόν· οἵτινες καὶ αὐτοὶ ἔλεγον, ὅτι κανένα μὲν ἔως τώρα δὲν εἶδον ἐνῷ ἤκουον φωνὴν θείας ἀγαλλιάσεως.

Οὐδὲ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ σιωπήσω καὶ ὅτι εἶναι δίκαιον, ἀ- κοῦσαντες, θέλετε καταλάβει.

Ἐνῷ πάλιν τότε ἐμέσαζε τῆς ἐσπερινῆς αὐτοῦ ἀκολουθίας, ἔλειπε πλέον τὸ ἔλαιον τοῦ λύχνου· δὲν εἶχεν ὅμως ἄλλο. Ἐνῷ δὲ ὁ λύχνος ἐπλησίαζε νὰ σβεσθῇ, ὁ δὲ ἅγιος ἐλυπεῖτο διότι δὲν ἐπεθύμει ν' ἀφήσῃ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἀτελῆ· εὐθὺς λοιπὸν δι' ἀοράτου δυνάμεως ἀναβλύζει μὲν ὁ λύχνος ἔλαιον, καὶ ὑπερεχύνετο κρουνηδὸν εἰς τὴν γῆν· οἱ δὲ ὑπνέται θέσαντες ἀγγεῖα, ἐδέχοντο τὸ χυνόμενον ἔλαιον. Τόσον πλουσιοπάροχον εἶχε τὴν χάριν ὁ μέγας Σπυρίδων, ἡ ὁποία τίποτε ὀλιγώτερον δὲν ἐπλημύρει τὴν ψυχὴν ἐκείνου, παρ' ὅ,τι λέγω τὸ αἰσθητὸν ἔλαιον τοῦ λύχνου.

Ὅτι μὲν λοιπὸν καὶ τὰ ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς ἀνεμποδίστως ἔβλεπε, καὶ πρότερον ὁ λόγος ἐφανέρωσεν, ὅτι καὶ ἡ πόρνη μὲ τοὺς ἐλέγχους ἐδιορθώθη· θέλει δὲ φανερῶσαι αὐτὸ καὶ τώρα.

Ἰπάρχει πόλις εἰς τὴν Κύπρον ὁμώνυμος μὲ τὴν ἐν Λιβύῃ Κυρήνη. Εἰς ταύτην ἐπορεύθη ὁ ἅγιος ἐκ τῆς τῶν Τριφυλούντων διὰ τινὰ αὐτοῦ χρεῖαν· συνηκολούθει δὲ αὐτῷ καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Τριφύλλιος· ὅστις πλέον, κατὰ τὸ ὄνειρον ἀρχιερατεύσας, εἶχε τὴν προεδρίαν τῆς τῶν Καλλινικησέων πόλεως. Διαπέρασαν λοιπὸν ἀπὸ τὴν Κυθέρειαν πόλιν, καὶ ἀπὸ τὸ Πενταδάκτυλον ὄρος. Ἀφοῦ δὲ ἦλθον εἰς τὴν λεγομένην Παρύμνην· οὗτος δὲ ἦτον τόπος καλὸς καὶ τερπνὸς καὶ ἐστολισμένος μὲ πολλὰ εὐάρεστα πράγματα· ὁ Τριφύλλιος ἰδὼν τὸν τόπον τοῦτον, ἐπιθυμεῖ ν' ἀποκτήσῃ καὶ αὐτὸς ἀγρόν τινα εἰς τὴν Παρύμνην, διὰ ν' ἀφιέρωσῃ τοῦτον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ. Ταῦτα ἐφρόντιζεν ὁ Τριφύλλιος καὶ ἐστρεφεν εἰς τὸν νοῦν, ἅτινα οὐδόλως ἦσαν ἀθέατα εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Σπυρίδωνος. Ἀλλὰ καὶ εἶδεν ἐκεῖνος καλῶς, καὶ τὸν μαθητὴν ἡσύχως ἤλεγξε, λέγων· διατί, ὦ Τριφύλλιε, βάλλεις εἰς τὴν καρδίαν τὰ κενὰ ταῦτα καὶ μάταια, ἐπιθυμῶν ἀγροὺς καὶ ἀμπελώνας, τὰ ὁποῖα εἶναι μὲν οὐδὲν πρὸς τὴν ἀλήθειαν, φαίνονται δὲ μόνον καὶ εὐχαριστοῦσι μὲ τὸ ὄνομα. Ἐχομεν ἀγαθὰ εἰς τοὺς οὐρανοὺς αἰώνια· ἔχομεν οἰκίαν ἀχειροποίητον ἐκεῖνα ἔχε, ἐκεῖνα καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ ἀπολάμβανε μὲ τὰς ἐλπίδας, τῶν ὁποίων δὲν εἶναι μετάβασις ἀπὸ ἑνὰ εἰς ἄλλον· ἀλλ' ὅστις μίαν φορὰν ἀπολαύσῃ αὐτὰ, μένει διὰ παντὸς κύριος. Ταῦτα ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Τριφύλλιος, δὲν τὰ ἤκουσεν ἀπλῶς, ἀλλὰ ἐδιορθώθη καὶ ἐφύλαξεν αὐτὰ εἰς τὰ ταμεῖα τῆς καρδίας του, καὶ ἐδεῖχθη πρὸς τὸν ἅγιον νὰ συγχωρήσῃ αὐτὸν, καὶ τόσον μετὰ ταῦτα ἐναρέτως ἔζησεν, ὥστε καὶ σκευὸς ἐκλογῆς, κατὰ τὸν Παῦλον, ἔγινε τοῦ Χριστοῦ, καὶ μυρίων χαρισμάτων ἡξιώθη. Τοιοῦτοτρόπως ὁ μέγας Σπυρίδων, ἄλλους μὲν ἐκουσίως ἐνουθέτει, ἄλλους δὲ ἀκουσίως· καὶ οἱ μὴ δεχόμενοι τὰς νουθεσίας αὐτοῦ δὲν ἐλάμβανον καλὸν τέλος. Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Θαλασσινὸς τις συμπολίτης τοῦ ἁγίου ταξειδεύσας, μετὰ παρε-

λευσιν δύο ὁλοκλήρων ἐτῶν ἐπέστρεψε· ἀπολαῶν δὲ τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα, εὗρε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ πολλὰ τεταραγμένην· διότι ἡ γυνὴ αὐτοῦ φανερώς ἐμοιχεύθη· μάρτυς δὲ ἀψευδῆς τούτου ἦτον ὁ ὄγκος τῆς κοιλίας αὐτῆς, καὶ τὸ κυοφορούμενον βρέφος. Ἐκεῖνος λοιπὸν εὐθὺς ἤθελε σχεδὸν φονεῦσαι καὶ τὸ γύναιον· ἐπειδὴ ἦτο πλήρης ζήλου ὁ θυμὸς τοῦ ἀνδρός· μόλις δὲ ἔγινεν ἐγκρατὴς τοῦ θυμοῦ, καὶ διασκεφθεὶς ὅτι, οὔτε νὰ συγκατοικῇ εἰς τὸ ἐξῆς μὲ αὐτὴν εἶναι καλόν, οὔτε πάλιν νὰ τὴν φονεύσῃ· διότι τοῦτο μὲν εἶναι ἀπώλεια ἐκείνης· τὸ δὲ ἦτον ὄνειδος αὐτῷ ἐπὶ ζωῆς καὶ μαρasmus τῆς καρδίας ἀνιάτος. Παραίτει λοιπὸν ταύτην, καὶ ὑπάγει εὐθὺς πρὸς τὸν ἅγιον· πρὸς τὸν ὁποῖον κατὰ μέρος φανερώνει τὰ πάντα· τὸ ταξειδεῖον, τὸν καιρὸν, τὴν μοιχείαν, καὶ τὴν ταύτης ἀλάνθασον ἀπὸ τὴν κοιλίαν μαρτυρίαν· ἔπειτα ἐρωτᾷ τί ἤθελε πάθει, πῶς ἠθέλεν ὑποφέρει, καὶ τί περὶ τούτου ἤθελε πράξῃ· καὶ ὅτι αὐτὸς ἐστοχάσθη νὰ παραιτήσῃ τὴν γυναῖκα· ἐπιθυμεῖ δὲ νὰ μάθῃ, ἂν τοῦτο φαίνεται εὐλογον καὶ εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ ἅγιος θαυμάζει μὲν ἐκεῖνον διὰ τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἔλεει διὰ τὴν συμφορὰν· τὴν δὲ γυναῖκα ἐκεῖ προσεκάλεσε· δὲν τὴν ἐρωτᾷ ὅμως, διότι ἡ ἐρώτησις ἦτο περιττὴ· ἐπειδὴ τοῖος ἤθελε φανερῶσαι πιστότερον τῆς κοιλίας· ἀλλὰ φανεροῦ ὄντος τοῦ πράγματος, λέγει πρὸς αὐτήν. Τί παθοῦσα ἐντροπιάζεις οὕτως καὶ ἐαυτήν καὶ τὸν ἄνδρα; Αὐτὴ, δὲ, διότι τωρόντι ἡ γυνὴ εἶναι ἀδιάντροπος, αὐθάδης καὶ ἀναίσχυντος ἀφοῦ μίαν φορὰν ἀποβάλλῃ τὴν ἐντροπὴν, δὲν ἐυστέλλετο παντελῶς νὰ ψεύδεται παρρησία, καὶ διςχυρίζετο φανερώς ὅτι δὲν ἐπλησίασεν εἰς κἀνέναν ἄλλον. Ἀφοῦ δὲ ὁ ἅγιος εἶπε προσέτι καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀπουσίας, διότι οὕτως ἐδύνατο νὰ ἐλεγχθῇ τὸ ψεῦδος, ἐκείνη οὐδὲ οὕτως ἄφινε τὴν ἀδιαντροπίαν· ἀλλ' ἐθορύβει ἡ ἀλιτῆρις, καὶ ἐπροσπάθει νὰ ἐναντιώνεται ἡ πάντολμος, ὥστε οἱ ἀκούοντες ὠργίζοντο αὐτὴν περισσώτερον διὰ τὴν ἀπολογία, παρὰ διὰ τὴν μοιχείαν· διότι ἔλεγεν, ὅτι ὅσον καιρὸν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἔλειπεν, ἄλλον τόσον εἶχε καὶ τὸ βρέφος εἰς τὴν κοιλίαν, διὰ νὰ προέλθωσιν ὁμοῦ, ἐκεῖνος μὲν ἀπὸ τὴν ξηνητείαν, καὶ τοῦτο δὲ ἀπὸ τὴν κοιλίαν. Ἀφοῦ λοιπὸν ταῦτα καὶ μεγάλτερα τούτων ἀναίσχυντοῦσε πρὸς τὸν ἅγιον· οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ μεγάλην ταραχὴν κινούσα, καὶ τὴν πόλιν βοῆς ἐκπληροῦσα, καὶ ὡς τὰ μέγιστα ἀδικουμένη, συνεκάλει τοὺς παρόντας εἰς βοήθειαν, ὁ πρῶτος ἐκεῖνος, οὐδὲ οὕτως ὑπαβάλλων αὐτὴν εἰς τὴν κρίσιν, ἀλλὰ μὲ τὸν φόβον περισσώτερον παρὰ τὴν ταύτην πρὸς μετάνοιαν, λέγει· Ἐὰν μὲν, ὦ γύναι, καθὼς ἐξέπεσας εἰς μεγάλην ἁμαρτίαν, τοιοῦτοτρόπως ἐπρόσφερεις καὶ μεγάλην μετάνοιαν, ἴσως δὲν ἤθελε σοὶ λείψει πολλὴ σωτηρίας ἐλπίς· διότι οὐδεμία μεγάλη δύναμις ἁμαρτίας δὲν νικᾷ τὴν φιλανθρω-

πίαν τοῦ Θεοῦ· ἐπεὶ δὲ ὅμως μὲ τὴν μοιχείαν ἐγέννησας τὴν ἀπελπισίαν μὲ τὴν ἀπελπίαν δὲ καὶ τὴν ἀναισχυντίαν, ἦτο δίκαιον νὰ καταλάβῃς τὰς ἀνταμοιβὰς τούτων, καὶ νὰ ὑπομείνῃς μεγάλην τιμωρίαν. Πλὴν ἀκόμη καὶ τώρα προβάλλοντές σοι χώραν μετανοίας, σοῦ προλέγομεν καθαρῶς ταῦτα· ὅτι ποτὲ τοῦτο σου τὸ κυφορούμενον βρέφος, δὲν θέλει ἐξέλθαι εἰς τὸ φῶς, ἕως ὅτου καὶ σὺ δὲν παύσεις ἀπὸ τοῦ νὰ καλύπτῃς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας εἰς τὸ βαθύτατον σκότος τοῦ ψεύδους, στοχαζομένη νὰ κρύπτῃς καὶ τὰ ἀπὸ τοῦς τυφλοῦς, ὡς λέγουσι, βλεπόμενα. Οἱ λόγοι οὗτοι μετ' ὀλίγον γίνονται ἔργα εἰς τὴν γυναῖκα· καὶ πρὸ τῆς ὥρας τῆς γεννήσεως, διαλαβόντες αὐτὴν δαιμόνιοι πόνοι, ἔστρεφον δυνατὰ τὴν κοιλίαν. Τὸ δὲ παιδίον ὡσαύτως ἐμποδίζετο· καὶ τὸ ἔσχατον τῶν κακῶν ἦτον, ὅτι μὴδὲ οὕτω καταπειθομένη ν' ἀφήσῃ τὴν θρασύτητα, παραπέμπουσιν εἰς ἔλσεινόν καὶ λυπηρότατον θάνατον. Ταύτην μὲν ἄλλος τις ἤθελε λυπηθῇ διὰ τὴν συμφορὰν· ἐγὼ δὲ διὰ τὴν πονηρὰν καὶ ἀθεράπευτον αὐτῆς γνώμην, διὰ τὸ ὅποιον λέγουσιν ὅτι καὶ ὁ ἅγιος ἐλὺπήθη περισσότερον χύσας δάκρυα ἐκ τῶν θρηλαμῶν καὶ προσέειπεν· ὅτι πλέον εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θέλω καταδικάσει ἄνθρωπον, ἀφοῦ τόσον ταχέως ἐκτελεῖται ἢ ἀπόφασις. Ὅσοι δὲ εἶδον καὶ ἤκουσαν ταῦτα, προσέφερον πολλὴν εὐλάβειαν πρὸς τὸν ἅγιον· καὶ διὰ τοῦτο μὲ σέβας ἐπρόσεχον αὐτὸν καὶ μὲ φόβον προσέβλεπον, καθὼς καὶ ποτὲ τοὺς Ἀποστόλους, ἀφοῦ ἐλαυματούργησαν τὰ περὶ Ἀνανίαν καὶ Σάπφειραν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὸ διήγημα ἦτον πονηρὰς καὶ κακῆς γυναικὸς· ἃς ἀναφέρωμεν δὲ καὶ καλῆς, ἥτις καὶ ὡς ἔπρεπε νῆγάπα τὸν ἄνδρα.

Γυνὴ τις Σωφρονία τοῦνομα, οὕσα σώφρων καὶ εὐλαβὴς τὸν πρόπον, δὲν εἶχεν ἄνδρα ὁμόδοξον εἰς τὴν πίστιν, ἀλλ' ἦτον εἰδωλόλατρός· αὕτη δὲ δὲν ἔπαυε συχνοπηγαίνουσα καὶ δεομένη θερμῶς τοῦ ἁγίου, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἀπὸ τὴν παραφροσύνην αὐτοῦ. Οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος ὅμως ταύτης ἐμπόδιζε τὰς πρὸς τὸν ἅγιον αὐτῆς ἀφίξεις· πρῶτον μὲν, ἐπεὶ δὲ ἠγνόει διατὶ ἐπλησίαζε πρὸς αὐτόν· δεύτερον δὲ, διότι εἶχε μεγάλην εὐλάβειαν πρὸς τὸν ἅγιον, ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐσύχναζεν εἰς ἐκεῖνον καὶ πολλὰ ὡς φίλον ἐμεταχειρίζετο αὐτόν, καὶ ἐνόμιζεν ἐδικὴν του τιμὴν, νὰ τιμᾷ ἐκεῖνον· ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ μέγας Σπυρίδων ἐπορεύετο πρὸς αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ λοιπὸν τοιοῦτοτρόπως ἐφιλοξενοῦντο ἀναμεταξύ των, μίαν φορὰν συγγεγυμένοι, ὁ ἅγιος, σκοπεύων ἀρμοδίως νὰ ἀλειύσῃ τὸν φίλον Ἕλληνα, στραφεὶς πρὸς τινὰ τῶν ὑπηρετούντων αὐτοῦς εἶπεν εἰς ἐπῆκοον· ὅτι ὁ μικρὸς ὑπηρέτης, πρὸς τὸν ὅποιον ἐμπιστεύῃς νὰ βοσκήσῃ τὸ ποῖμνιον, ἀπεκοιμήθη καὶ ἔχασε τὰ πρόβατα· ἀφοῦ δὲ ἐξύπνησεν ἐρευνήσας κατὰ πολλὰ εὗρε πάντα ὁ-

μοῦ κεκρυμμένα εἰς κάποιον σπήλαιον· ἀπέστειλε δὲ πρὸς ἡμᾶς μηνυτὴν, πρὶν εὑρεῖν ταῦτα, διὰ νὰ φανερώσῃ τὸ συμβάν· ὅστις καὶ φθάσας ἵσταται πρὸ τῶν θυρῶν· ἀλλ' ὑπαγε ἀγαπητέ, φανέρωσον εἰς τὸν μηνυτὴν ὅτι εὐρέθησαν ἀκριβῶς πάντα καὶ ὅτι δὲν λείπει κἀνὲν ἀπὸ τοῦ ποίμνιον. Ἦκουσεν ὁ ὑπηρέτης ταῦτα, καὶ ἀναχωρήσας ταχέως, ἐφανέρωσεν αὐτὰ εἰς τὸν πρὸ τῶν θυρῶν εὐρισκόμενον μηνυτὴν. Ἐνῷ ἀκόμη δὲν εἶχον σηκώσει τὴν τράπεζαν, ἰδοὺ πάλιν καὶ ἕτερος μηνυτὴς ὅστις ἀπήγγειλε πάντα παρομοίως, τὴν εὐρεσιν τοῦ ποίμνιον, καὶ τὸν τόπον, καὶ ὅτι δὲν λείπει κἀνὲν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν. Ἀφοῦ δὲ ὅλως διόλου συμφώνως προεῖπε ταῦτα ὁ ἅγιος, πολλὴ ἐκπληξὶς ἐκυρίευσεν τὸν εἰδωλόλατριν καὶ ὡς Θεὸν ἐσεβάσθη τὸν ἅγιον· θέλων νὰ κάμῃ τ' αὐτὰ ὅποια ποτὲ οἱ Λυκάονες ἔκαμνον πρὸς Βαρνάβαν καὶ Παῦλον, νὰ θυσιάσῃ πρὸς αὐτὸν ταύρους καὶ νὰ κρεμάσῃ στέμματα εἰς τὸ πρόθυρον. Ὁ δὲ ἅγιος, καθὼς ἐκεῖνοι, εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐγὼ δὲν εἰμαι Θεός, ἀλλὰ μάλλον ὁδὸλος τοῦ Θεοῦ, ἄνθρωπος ὁμοιοπαθὴς μὲ σέ· διὰ τὸ νὰ γνωρίζω δὲ καλῶς τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, διὰ τοῦτο μοι χαρίζει νὰ προγνωρίζω καὶ ταῦτα. Τὸν ὅποιον ἐὰν καὶ σὺ ὁμολογήσῃς Θεόν, θέλεις γνωρίσει μὲ ἀκριβῆσαν ὅποιον εἶναι τὸ κράτος αὐτοῦ καὶ ἡ ἀμαχος δύναμις. Καὶ ὁ μὲν ὅσιος εἶπε ταῦτα· ἡ δὲ φιλόχριστος μάλλον ἢ φιλανδρος γυνὴ λσβοῦσα ἀφορμὴν ἀπὸ τὸ παράδοξον τοῦτο πᾶγμα εἰς καιρὸν πρέποντα, καὶ προλαβοῦσα ἀρμοδίως τὰ ἰδικὰ τῆς καταπειθεί τοῦ ἄνδρα νὰ ἀρνηθῇ πᾶσαν μὲν τὴν ματαίαν πλάνην, καὶ τὸ περὶ τὰ εἰδῶλα σέβας νὰ ἐκχλευάσῃ, νὰ μεταμᾶθῃ δὲ καλῶς τὴν εὐτέθειαν καὶ νὰ ἐνδυθῇ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὸν Χριστόν.

Ἐὰν μὲ τὴν σιωπὴν κρύψωμεν τὸ ἀκόλουθον διήγημα, πῶς δὲν ἠθέλαμεν ἀποστερήσει τοὺς ἀκροατὰς μεγίστης ὠφελείας, καὶ μάλιστα τὸ πολὺ συνεπαγόμενον μετὰ τοῦ ὠφελίμου χαρίεν· ἃς εἰπώμεν λοιπὸν καὶ αὐτὸ καὶ ἃς τὸ ἀπολαύσωσιν αἱ φιλόκαλοι ἀκοαί.

Λέγουσιν ὅτι ὁ μέγας Σπυρίδων κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ μέτριον καὶ ταπεινὸν, ἐπεμελεῖτο μὲν θεαρέστως τὰ τῆς ἐπίσκοπῆς, ὅχι δὲ ὀλιγώτερον ἐφρόντιζε καὶ διὰ τὰ ποῖμνια. Μίαν φορὰν λοιπὸν ἐπελθόντες κλέπτει τινὲς διὰ νυκτὸς εἰς τὰς μάνδρας ἐκλεπτον τινὰ τῶν αὐτοῦ βοσκημάτων. Ὁ δὲ Θεός, ὅστις ἐπιμελεῖτο τὸν ποιμένα, δὲν ἡμέλει οὔτε τῶν ὑπ' αὐτοῦ ποιμενομένων· ἀλλ' οἱ κλέπται οὗτοι πιασθέντες ἀοράτως μὲ ἄφρευκτα δεσμὰ, ἐδέθησαν τὰς χεῖρας, ὥστε δὲν ἠδύναντο παντελῶς νὰ ἀναχωρήσωσι. Τὸ δὲ πρῶτον γνωρίσας ὁ ἅγιος τὸ γεγονός, καὶ ἰδὼν αὐτοὺς ἔχοντας τὰς χεῖρας ὀπίσω γυρισμένας καὶ δεδεμένας, ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ καὶ ἐλύτρωσεν

αὐτοὺς ἀπὸ τὰ δεσμά. Πολλότατα δὲ συμβουλεύσας αὐτοὺς, ὅτι μὲ δικαίους κόπους νὰ προσπορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, χαρίζει εἰς αὐτοὺς καὶ κριὸν λάβετε, εἶπε χαριέντως, τοῦτο διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας. Ἀλλὰ καὶ ἄλλο συνακολουθεῖ ὅμοιον τῷ ῥηθέντι.

Ἀνθρωπὸς τις Τριφυθούντιος, πλοίαρχος, χρειασθεὶς διὰ τὸ ἐμπορίον αὐτοῦ χρυσίον, ἦλθε πρὸς τὸν ἅγιον, διὰ νὰ λάβῃ αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ· ὁ δὲ ἅγιος, πληρωτὴς ὢν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταύτης τῆς ἐντολῆς, ἣ ὁποία λέγει, ὅστις θέλει νὰ δανεισθῇ ἀπὸ σέ, μὴν ἀπογραφῇ· ἐκεῖνο τὸ δλίγον, τὸ ὅποιον εἶχε διὰ τὰς ἀναγκαῖας χρειὰς τῆς ἐπισκοπῆς, τὸ ἐγχειρίζει προθύμως. Αὐτὸς δὲ λαβὼν τοῦτο καὶ ταξειδεύσας κατευόδιον, ὅταν ἐπέστρεψε μὲ κέρδος, ἦλθε πρὸς τὸν ἅγιον διὰ νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος αὐτοῦ· καὶ ὁ ἅγιος χωρὶς νὰ περὶεργασθῇ τίποτε, οὔτε νὰ μετρήσῃ τὸν ἀριθμὸν, καθὼς συνηθεῖζουσιν οἱ περισσότεροι, διορίζει αὐτὸν τὸν ἴδιον νὰ τὸ φυλάξῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ σκεῦος, ἀπὸ τὸ ὅποιον πρότερον ἔλαβεν αὐτό. Καὶ τότε μὲν σεβασθεὶς ὁ ἔμπορος τὴν ἀγαθότητα καὶ ἀμεριμνίαν τοῦ δανειστοῦ, ἔβαλεν ἐκεῖ τὸν χρυσὸν, καθὼς καὶ ἐδιωρίσθη καὶ καθὼς πάλιν παρεκίνησε αὐτὸν ἡ χρειὰ, οὕτω μὲν ἐτοίμως καὶ τὸν ἐλάμβανε, οὕτω δὲ ἀδόλως καὶ τὸν ἐφύλαττε. Καὶ ἐνῷ πολλάκις ἐμεταχειρίζοντο τὸν τρόπον τοῦτον, κυριεύει τέλος τὸν ἔμπορον τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας, καὶ βουλεύεται ἀπίστως καὶ πονηρῶς πρὸς τὸν ἐμπιστεύοντα, καὶ εὐρὴν αἰτίαν τῆς κακουργίας του τὴν ἐλευθερίαν, ὑποκρίνεται μὲν ὅτι κατέθεσε τὸ χρυσίον, χωρὶς νὰ καταθέσῃ μηδὲν σφαλίσας δὲ ἄδειον τὸ σκεῦος, ἀνεχώρησεν. Ἀλλὰ τοιοιυτοτρόπως δὲν ἐμελλε ν' ἀφήσῃ νὰ ζημιωθῇ ὁ ἅγιος, ὁ νικῶν τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν, καθὼς λέγουσι τὰ ἱερά λόγια· διὰ νὰ μὴν εἶναι τὸ ἀπλοϊκὸν καὶ ἐλευθέριον εὐαπάτητον, καὶ καταφρονῆται εὐκόλως ὑπὸ τῶν πανουργοτέρων καὶ ἀτιμάζεται. Ἰδὲ λοιπὸν, πῶς ἡ σοφὴ δικαία τοῦ Θεοῦ πρόνοια, τὸν ἐπιχειρήσαντα νὰ ἀδικήσῃ ἄλλον, οἰκονομεῖ νὰ ἀδικήσῃ μᾶλλον τὸν ἐκυτὸν του. Διότι μὲ ἔξοδα τὰ ὅποια, ὡς φαίνεται, δὲν ἀπέβλεπον εἰς κέρδος, ἐξόδευσεν τὸ χρυσίον· ἔπειτα εἰς ἑλλειψιν καταντήσας, ἐνθυμεῖται πάλιν τὴν προτέραν ὁδὸν, καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸν μέγα Σπυρίδωνα, ἐπζητῇ τὸ ὅποιον δὲν κατέθεσε χρυσίον, ὥς νὰ εἶχεν αὐτὸ καταθέσει· ὁ δὲ ἅγιος δὲν ἠγνόει τὸ κακούργημα· ἡσύχως ὅμως ἐδιόριζεν αὐτὸν οὕτως, κατὰ τὸ σῆνθες, νὰ ὑπάγῃ, διὰ νὰ τὸ λάβῃ. Ὁ δὲ, ὡς μηδὲν ἀπαίσιον καὶ ἀνελεύθερον πράξας, ἐπορεύετο διὰ νὰ λάβῃ τρόπον τινα τὸ φυλαχθέν· διανοίξας δὲ, καὶ εὐρὴν ἄδειον τὸ σκεῦος, καθὼς δὲ καὶ τὸ ἀφῆκε, ἀπαγγέλλει τοῦτο πρὸς τὸν ἅγιον, στοχαζόμενος νὰ τὸν ἀπατήσῃ· λέγει δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἅγιος νὰ ἐκζητή-

σῃ τοῦτο ἀκριβέστερον· ἐπειδὴ ἀφ' οὗτου σὺ κατέθεσας αὐτὸ, ἄλλου τινὸς χεῖρες δὲν ἔλαβον. Καὶ αὐτὸς πάλιν προσποιεῖται ὅτι ἐρευνᾷ· ἐπειδὴ ἦτον ἀδύνατον νὰ εὕρῃ, τὸ ὅ, τι πραγματικῶς δὲν ὑπῆρχε, προφασιζόμενος ἄγνοιαν εἶπεν, ὅτι οὐδὲν πάλιν τὸ παραμικρὸν εὕρεν. Ὁ δὲ ἀγαθὸς καὶ πρῶτος ἐκεῖνος ἄνθρωπος εἶπεν· ἐάν μὲν, ὦ φίλτατε, ἀληθῶς τὸ ἐφύλαττες, εὐκόλως καὶ ἡθελες τὸ εὕρει, ἐάν δὲ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον σοὶ ἔμεινε, ἐκζητῇς νὰ λάβῃς τοῦτο τῶρα ἀπὸ ἡμᾶς, ἤξευρε ὅτι περισσότερον ἀπατᾷς τὸν ἑαυτὸν σου, παρὰ ἡμᾶς. Τοῦτο ἀφοῦ ἤκουσεν ἐκεῖνος, καὶ τὸν κρυπτὸν ἐνταύτῳ ἔχων συμβοηθὴν τῆς συνηδείσεως τὸν ἔλεγχον, δὲν ἐδυνήθη πλέον νὰ ὑποφέρῃ· ἀλλ' εὐθὺς ἔπescen εἰς τὴν γῆν πρὸς τοὺς ἱεροὺς πόδας τοῦ δσίου καὶ ἐζήτηε συγχώρησιν· ὁ δὲ ἅγιος, ἐτοιμότερος μὲν ἐστάθη νὰ συγχωρήσῃ, παρ' ἐκεῖνος νὰ ζητήσῃ. Ἐνουθέτησε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴν ἐπιθυμῇ τὰ ξένα πράγματα, μηδὲ νὰ καταμολύνῃ μὲ δόλους καὶ ψεύματα τὴν συνῆδυσίν του· διότι, ἔλεγε, τὸ ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἀποκτώμενον κέρδος, δὲν εἶναι παντελῶς κέρδος, ἀλλὰ φανερά ζημία. Αφοῦ ὁ λόγος ἐνθυμηθῇ ἀκόμη ἐνὸς τῶν τοῦ ἁγίου, θέλει βαδίσῃ πρὸς τὸ τέλος αὐτοῦ.

Λέγουσιν ὅτι ἐνῷ ἀκόμη ἔζη ὁ ἅγιος καὶ προέδρευεν τῆς ἐπισκοπῆς, ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἔκαμε σύνοδον, καλέσας πάντας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐπισκόπους, διὰ νὰ παρακαλέσωσιν ὁμοῦ τὸν Θεὸν νὰ κατακρημνίσῃ τὰ Ἑλληνικὰ ξόανα καὶ ἀγάλματα· διότι ἀκόμη ἡ πόλις ἦτο πλήρης τῶν τοιούτων· οὗτος δὲ, καθὼς καὶ ὁ Παῦλος κατεφλέγετο τὸ πνεῦμα, καὶ ἔπνεε θερμὸν κατὰ τῆς ἀσεθείας. Αφοῦ λοιπὸν πάντες συνῆλθον καὶ ἐπροσευχήθησαν, τὰ μὲν ἄλλα ἔδωκε νεύματι καὶ δυνάμει Θεοῦ, ἐκλονίσθησαν καὶ εἰς τὴν γῆν ἐκρημνίσθησαν· ἐν δὲ μόνον τούτων, καὶ μολονότι ἔκαμαν πολλὰς προσευχὰς καὶ ὁ καθεὶς ἰδιαιτέρως καὶ ὁμοῦ μὲ τὸν πατριάρχην, ἔμεινεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ· ὅχι ποτὲ ὅτι δὲν ὑπήκουσεν ὁ Θεός, ἢ ὅτι ἠτίμασε τὰς ἐκείνων προσευχὰς, ἀλλὰ μὲ τοιαύτην φανεράν οἰκονομίαν ἠθελε νὰ δοξάσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ νὰ δείξῃ τὸ εἰς πολλοὺς ἀγνοούμενον, πόσον μέγας ἄρα ἐν ἐπισκόποις ἦτον ὁ Σπυρίδων. Ἐνῷ λοιπὸν πλέον ἐνύκτωσε, καὶ αὐτὸς μὲν ὁ πατριάρχης ἦτον ἀκόμη προσηλωμένος εἰς προσευχὴν, εἶδε θεῖαν τινα ὀπτασίαν, ἣτις ἔλεγεν αὐτῷ νὰ μὴν λυπῆται, ἐπειδὴ δὲν κατέπεσε τὸ εἶδωλον· διότι τοῦτο εἶναι διωρισμένον εἰς τὸν Σπυρίδωνα, ἀπὸ ἐκεῖνον καὶ μόνον θέλει ἀφανισθῇ· ἀλλὰ τάχιστα προσκάλεσαι αὐτὸν ἐκ τῆς Κύπρου· διότι οὗτος εἶναι ὁ τῆς Τριφυθούντος ἐπίσκοπος. Ὁ δὲ πατριάρχης πράττει ἀμέσως τὸ διωρισμένον· καὶ πέμψας γράμματα, προσκαλεῖ τὸν ἅγιον· τὰ γράμματα ἐφανερώσαν τὴν αἰτίαν τῆς προσκαλέσεως, καὶ τὴν φανείσαν ὀπτασίαν, διὰ νὰ μὴ

παραίτηση κατ' οὐδένα τρόπον τὸν ἐρχομὸν τοῦ. Ὁ δὲ ἅγιος εὐθὺς πείθεται· διότι ἅμα ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν γραφέντων, ἐκίνησε· καὶ εἰς πλοῖον ἐπιβὰς, ἀπέπλεε πρὸς Ἀλεξάνδρειαν. Τὸ μὲν πλοῖον λοιπὸν ἀράζει κατὰ τὴν Νέαν Πόλιν· ἦτο δὲ οὗτος περίφημος λιμὴν τῆς Ἀλεξανδρείας· ὁ δὲ ἅγιος ἐκβαίνων τοῦ πλοίου προσήχετο νοερώς· καὶ ἅμα οἱ πόδες αὐτοῦ ἐπάτησαν τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, καὶ εὐθὺς τὸ μισρὸν ἐκεῖνο εἶδωλον τὸ ὁποῖον ἐφάνη ἀνώτερον τῆς προσευχῆς τῶν πολλῶν, ἠφανίσθη ἐν τῷ ναῷ καὶ εἰς σκόριν μετετράπη. Τοῦτο καὶ τὸ φθάσιμον τοῦ ἁγίου, τὸ ὁποῖον ἦτο παντελῶς ἄγνωστον, εἰς τὸν πάπαν γνωρίζει· διότι καθὼς οἱ ἰδόντες ἀπήγγειλλαν ὅτι ἐκεῖνο τὸ εἶδωλον ἀπ' αὐτοῦ ἠφανίσθη, τότε ὁ πάπας εὐθὺς εἶπεν· ὦ φίλοι ὁ μέγας ἦλθε Σπυρίδων ἐκ τῆς Τριμυθοῦντος· ἐκεῖνοι δὲ τρέξαντες, διότι ἐδιωρίσθησαν ἀπὸ αὐτὸν νὰ συναπαντήσωσι τὸν ἅγιον, εὗρον αὐτὸν ἀκόμη εἰς τὴν ἀπόβασιν. Ποῖος λοιπὸν κατοικῶν τὰ ἔσχατα τῆς γῆς, δὲν ἤκουσε τὸ τοιοῦτον θαῦμα; ἔμαθον μὲν αὐτὸ οἱ Βυζάντιοι, ἐγνώρισε καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, ἡσθάνθησαν πᾶσαι αἱ πόλεις αἱ διὰ μέσου, καὶ σχεδὸν διέτρεξε τὸ θαῦμα πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· καὶ ἀδύνατον νὰ ἐκφράσωμεν πόσῃ ὠφέλειαν ἐπροξένησε καὶ εἰς πιστοὺς καὶ εἰς ἀπίστους· διότι οἱ μὲν μετεβάλλοντο πρὸς τὴν εὐσέβειαν, καὶ ἐδέχοντο τὸ ἱερὸν βάπτισμα, οἱ δὲ ἐστηρίζοντο βεβαιότερον εἰς τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως. Ταῦτα ὅχι μόνον ἀκοή τις ὑψηλὴ καὶ ἀδοκίμαστος· ἀλλὰ καὶ ἡ εἰκὼν ἐκφράζεται καὶ ἐπιβεβαιώνει ταῦτα, ἥτις ἵσταται μεταξὺ τοῦ τε ἀρχοντικοῦ λεγομένου πυλῶνος καὶ τοῦ ναοῦ, λέγω, τῆς Τριμυθοῦντος· ἐνθα καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Σπυρίδωνος λείψανον, κατὰ μέρος ὁμοῦ καὶ ἄλλων ἐξηγουμένη· ἀλλ' ἀφίνοντες τὰ ἄλλα, ὡς ὑπεσχέθημεν, ἃς βαδίσωμεν τώρα ἐπὶ τὴν θείαν ἐκείνου τελευτήν.

Ἦτον ὁ καιρὸς τοῦ θέρους, καὶ χωράφια διὰ θέρισμα ἄρκετὰ καὶ ὁ καρπὸς εὐσταχυς καὶ ἄφθονος τοῦ ἁγίου. Αὐτὸς δὲ ἐργαζόμενος τὸ περισσότερον μὲ τὰς χεῖράς του, λαμβάνει δρέπανον εἰς τὴν δεξιάν καὶ ἄρχεται νὰ θερίζῃ· ἐξαίφνης δὲ βράνιδες ὕδατος πολλὰ λεπταί, ἐνῶ εἰς κἀνὲν ἄλλο μέρος ὁ Θεὸς τότε δὲν ἔβρεχε, πίπτουσιν εἰς μόνην τὴν ἱερὰν ἐκεῖνου κεφαλὴν· δεικνύων αὐτῷ ὁ Θεὸς, ὅτι καὶ ἐκεῖνος ἀνθεῖ εἰς τὰς ἀρετάς καὶ ὡς καλὸν τι σπαρτὸν δέχεται τὴν δρόσον· καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ὁ καρπὸς οὗτος θησαυρίζεται ἀπὸ τὸν οὐράνιον δεσπότην καὶ γεωργόν. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ παράδοξον ἠκολούθει καὶ ἄλλο τι παραδοξώτερον· διότι καθὼς ἐκεῖνος θέσας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὴν δεξιάν, ἐδείκνυνεν εἰς τοὺς παρόντας τὴν δρόσον ἀκμάζουσιν, εὐθὺς ἐπανθοῦσαν τρίχες ξανθαὶ καὶ μαύραι καὶ λευκαὶ δὲν ἤξεύρω ὅμως τί ὁ Θεὸς διὰ τούτων ὑπεσημαίω-

νε. Ἐκεῖνος δὲ, ὡς ἐφάνη, ἐγνώρισε, καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν· Ἠξεύρετε ἀγαπητοὶ ὅτι ἡ ψυχὴ μου πλεόν ἀναχωρεῖ ἀπὸ τοῦ σώμα· ὁ δὲ Κύριος μὲ πολλὴν δόξαν θέλει τιμῇσει τὴν ἐμὴν τῆς ἀποδημίας μνήμην· καὶ εἰς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων θέλει εἶναι ὑπόθεσις ἑορτῆς ἡ ἡμέρα τῆς κοιμήσεώς μου, καὶ μὲ μεγάλην φιλοτίμην θέλει ἐπιτελέσει ταύτην πᾶσα ἡλικία καὶ νέων, καὶ μεσαίων, καὶ γερόντων. Ταῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα εἰπὼν καὶ προφητεύσας, ἀλλὰ καὶ νοουθετήσας τὰ δέοντα, καὶ διηγηθεὶς κεφαλαιωδῶς πρὸς τοὺς παρόντας πᾶν καλὸν καὶ σωτήριον, καὶ πολὺ περισσότερον περὶ τῆς γενικωτάτης καὶ μεγαλητέρας πασῶν τῶν ἄλλων ἀρετῆς, τῆς εἰς τὸν Θεὸν λέγω καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, μετ' ὀλίγον, καθὼς δὲ καὶ εἶπεν, ἀφῆκε τὴν καθαρὰν ἐκείνην καὶ ἱερὰν ψυχὴν· γενομένος μὲν ἄξιος συγχορευτῆς μὲ τοὺς ἀγγέλους· ὅμως δὲν ἀπεμακρύνη παντελῶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ μάλιστα τὴν πρὸς αὐτὸν παρρησίαν. Πολλὰ λοιπὸν εἶναι μὲν τὰ γεγονότα ὑπ' ἐκείνου μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ, καὶ εἰσέτι γινόμενα. Ἡμεῖς δὲ, ἵνα μὴ συμπεριγράψωμεν εὐθὺς μὲ τὸ τέλος τοῦ βίου καὶ τὰ θαύματα, μῆτε πάλιν πολὺ νὰ ἐκτείνωμεν τὴν γραφὴν, ἀφοῦ ἐπενθυμηθῶμεν ἐν ἡμῶν, θέλομεν τελειώσαι σὺν Θεῷ τὸν λόγον.

Εἶπε κάποιος τῶν φιλοχρίστων καὶ μὲ πολλὴν ζέσιν ἀγαπώντων τὸν ἅγιον, ὅχι δὲ ὀλιγώτερον καὶ τὴν ἀλήθειαν· ὅτι ἐνῶ ἐτελείτο ἡ ἑορτὴ αὐτοῦ, τελεῖται δὲ κατὰ τὴν δωδεκάτην τοῦ Δεκεμβρίου μηνός, προσῆλθε καὶ οὗτος εἰς τὸν τάφον ἐλπίζων νὰ ἀπολαύσῃ αὐτὸν ὥσπερ ζῶντα, παριστάνων ἀπὸ τὸ πρόσωπον τὸ πολὺ πρὸς αὐτὸν σέβας καὶ εὐλάβειαν. Ἀφοῦ δὲ ἐπλησίασε καὶ ἔμελλε νὰ θεωρήσῃ, τοσαύτην, ἐκεῖνος· ἔλεγεν, θείαν ἐπισκοπὴν ἡσθάνθη ἐντὸς τοῦ τάφου ἐνεργουμένη· καὶ τόσον διεπέρασεν αὐτὴν μου τὴν καρδίαν, ὥστε ἐπῆρθη τὸ πνεῦμά μου, καὶ μόνα τὰ οὐράνια ἀγαθὰ ἐφантаζόμενον, λησμονήσας μὲν πάντα τὰ ἐπίγεια, ὁμοῦ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα, καὶ σχεδὸν ἄφωνος, ἄφθογγος καὶ ἄσιτος ὡς ἡμην, μῆτε μέ τινα ὠμίλησα, μῆτε τροφὴν ἢ πόσιν καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν παντελῶς ἐγεύσθην, εἰμὴ μόνον τὸ θνῖον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, τὸ ὁποῖον ἐκοινωνήσα. Ἄλλοτε ὅμως καὶ καθαρώτερον τὸ θαῦμα ἐγείνεν εἰς αὐτὸν καὶ ὁ τρόπος τῆς διηγήσεως χαριέστατος. Αὐτὸς μὲν, ὡς εἶπεν, πάλιν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου ἐπορεύθη εἰς τὴν Τριμυθοῦντα· προσκυνῶν δὲ καὶ ἀσπαζόμενος τὸν τάφον, ὅς τις περιεῖχε τοῦ ἁγίου τὸ λείψανον, ἐπληρώθη μὲν ὁμοίως ἡ καρδιά του φῶς, ἡ ψυχὴ του ἐγέμισεν ἡδονὴν, καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα περιμένουν τοὺς ἁγίους, διὰ τῶν παρόντων, ὡς ἐνυπάρχοντα ἐραι-

νοντο· ἔπειτα δὲ ἐπορεύθη καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἐπιπλα τινὰ καὶ φορέματα διὰ νὰ ἐνδύσῃ πένητας καὶ πτωχοῦς· ἔπειτα δὲ ἦτο χειμῶν καὶ ἦτο ψύχος. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡτοιμάσθη, καὶ ἔπρεπε δι' ἀναγκαίαν χρεῖαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν τόπον τοῦ σύμπτωσις, ὁποῖα ἀκολουθεῖ τὸν χειμῶνα, ἦτο τῶν νεφῶν, καὶ ἐπαπειλεῖτο σφοδρὰ καταφορὰ βροχῆς καὶ ἡ φροντίς ὅχι μικρά. Ἐνῷ λοιπὸν τοιοῦτοτρόπως ἐταλαιπωρεῖτο καὶ παρέδιδε τὸ φορτίον εἰς τὴν βροχὴν διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν οἶκόν του, ἐναποθέτει τὴν ἐλπίδα τοῦ εἰς τὸν Θεόν, ἐπιθέτει τὰ πράγματα αὐτοῦ εἰς τὰ ὑποζύγια, καὶ προστρέχει εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου, καὶ ὡς ἦτον ἀγκυλιώσας τὴν θήκην, καὶ προσηλωμένος θερμῶς ὡς εἰς ζῶντα, εὐχεται νὰ συνοδεύσῃ αὐτόν, καὶ νὰ γίνῃ καλὸς ὁδηγός· εἰς αὐτόν, καὶ εἰς πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ· νὰ κάμῃ εὐπορον αὐτοῖς τὴν ὁδόν, νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπειλὴν τῶν βροχῶν καὶ τῶν ἀέρων τὴν βίαν· καὶ αὐτὸς μὲν ἀφοῦ εὐχήθη ταῦτα, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Τριφυλοῦντα. Ὁ δὲ ἅγιος, καθὼς καὶ οὗτος εὐχήθη, ὅχι μόνον ἀοράτως, ἀλλὰ καὶ δρατῶς πλέον καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ὁδὸν συμπαρευρίσκετο, ὡς εἰς τῶν ὁδοιπόρων· ἡ δὲ βροχὴ μὲ τὴν σύγχυσιν τοῦ ἀέρος καὶ μὲ τὴν συνέλευσιν τῶν νεφῶν ἐκρέματο, μὲ τὴν δύναμιν δὲ τοῦ ἁγίου ἐκρατεῖτο καὶ ἐδιώκετο. Ἀφοῦ δὲ ἐφθασεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ὁ μὲν ἅγιος εὐθὺς ἔγεινεν ἄφαντος· τοῦ δὲ ἀνθρώπου ἡ καρδία περιέλαμπε μὲ ἄρρητον φῶς, καὶ εὐφραίνετο ὡς νὰ ἡγγίζεν αὐτὴν ὁ ἅγιος· καὶ μετέδιδεν τῆς ἰδίας του εὐφροσύνης καὶ ἡδονῆς. Ὅταν δὲ ὁ ἅγιος ἀνεχώρησε, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐμβῆκεν εἰς τὴν οἰκίαν του, εὐθὺς μὲν κατέβη πολλὰ ῥαγδαία βροχὴ, καὶ τόσον ἐπεκράτησεν, ὥστε δὲν ἔπαυσε τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας. Καὶ τότε μὲν τοιοῦτοτρόπως ἔσωσεν ἀπὸ τὴν κακοπάθειαν τῆς ὁδοῦ· ἄλλοτε δὲ διέλυσεν αὐτοῦ ἄλλην ἀθυμίαν καὶ λύπην. Ἐπλησίαζεν ἡ ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τοῦ μεγάλου Σπυριδωνοῦ· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο πάλιν νὰ παρευρεθῇ καὶ τοῦτο ἐπροξένει αὐτῷ μεγάλην θλίψιν· προσευχόμενος δὲ παρεκάλει νὰ μὴν ἀποτύχῃ τῆς συνήθους ἐπισκοπῆς καὶ χάριτος. Τί λοιπόν; ἀκόμη δὲν ἐτελείωνεν ἡ προσευχή· καὶ εἶδεν ὅτι ἐπορεύετο εἰς τὸν ναόν· καὶ ἅμα ἐγνώρισε τὴν παρουσίαν ἐκείνου, εὐθὺς καὶ μετελάμβανε τῆς συνήθους ἐλλάμψεως καὶ γλυκύτητος· τῷ ἐφάνη δὲ ὅτι ὁ ἅγιος προσευχόμενος, συνευρίσκετο καθ' ὅλην τὴν δοξολογίαν· ἔπειτα εὐλογήσας πάντας τοὺς παρόντας, εἰς τὸ τέλος ἀνεχώρησεν.

Ὁ λόγος μου ἀνέφερεν, ἔάν καὶ ὅχι πάντα τὰ ἐκείνου, ἀλλὰ τὰ ἀρκούντα εἰς τοὺς φιλαρέτους. Πῶς δὲ καὶ καθεκάστην βοήθει τοὺς δεομένους αὐτοῦ, ἄλλος δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸ εἴπῃ ὡς πρέπει, εἰμὴ κῦτοί μόνον οἱ ἀπολαύοντες καθ' ἡμέραν τῶν αὐτοῦ θαυμάτων καὶ

τῆς χάριτος. Πρέπει δὲ μὴδὲ τοῦτο νὰ ζημιώσωμεν τοὺς φιλοθέους. Ἐάν τις ἀπορῶν ἤθελε ζητήσῃ, πόθεν ἡ τοσαύτη θάλασσα τῶν θαυμάτων εἰς τὸν Σπυριδωνα, καὶ τί τάχα κατορθώσας ἔλαβεν ἀπὸ τὸν δεσπότην Χριστὸν τοσαύτην χάριν, ἢς ἡξέυρει, ὅτι πάντα τὰ καλά, ὡς ἐκ συμφωνίας συνευρέθησαν εἰς αὐτόν· καὶ ἔγεινε λοιπὸν οὗτος ὅρος ἀρίστης πολιτείας· τὸ δὲ γινώρισμα καὶ τὸ ἔξοχον τῶν ἄλλων παράσημον τοῦ Σπυριδωνοῦ, ἦτον ἡ εἰς ἄκρον ὑπερβολὴ τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ μετριότητος· καὶ τὸ νὰ νομίζῃ ἑαυτὸν ὅτι κατ' οὐδὲν διαφέρει οὔτε τινὸς τῶν ἐντελῶν καὶ ἁμαρτωλῶν· ἐνῷ ὑπερέβη σχεδὸν πάντας, ὅσοι ἡξιώθησαν τῆς χάριτος τῶν θαυμάτων.

Τοιαῦτα λοιπὸν εἶναι τὰ κατορθώματα τοῦ βίου τοῦ Σπυριδωνοῦ, τοιαῦτα καὶ τὰ θαύματα· ἄμποτε δὲ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν βοήθειάν του νὰ μιμηθῶμεν τινὰ τῶν ἐκείνου· διότι νὰ εἰπώμεν τὰ πάντα εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον· ἵνα καὶ συμμετοχοί γενώμεθα τῶν ἡτοιμασμένων αὐτῷ ἀγαθῶν· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ Πνεύματι δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

(καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ.)

Ὁ δὲ Θεός, φυλάσσει τὰ ὁστὰ τῶν δικαίων πρὸς ἀπόδειξιν καὶ στηριγμὸν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, καὶ πρὸς παντοτεινὸν σχολεῖον ἀρετῆς, ἐφύλαξε καὶ διασώζει τὸ σεβασμιώτατον τοῦ Σπυριδωνοῦ σῶμα σῶον καὶ ἀκέραιον, ἐναντίον τῶν ἀμεταθέτων τῆς φύσεως ὧν· ἐπεὶ δὲ ὅπου βούλεται Θεὸς νικᾷται φύσεως τάξις· καὶ ὑπὸ τὴν γῆν πρότερον ἔτη πολλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ἐπάνω τῆς γῆς, κηλῶμενον καὶ σεβαζόμενον, ὡς ἡγιασμένον παρὰ Θεοῦ, ὑπὸ πάντων μὲν τῶν ὀρθοδόξων, μάλιστα δὲ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ Χριστιανῶν, οἵτινες εὐλαβῶς ἡσπάζοντο καθ' ἐκάστην τὸ ἱερὸν τοῦτο λείψανον.

Μετὰ δὲ τὴν ἀξιοθρήνητον ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετεκομίσθη εἰς Κέρκυραν, διὰ τινος τῶν ἐκείθεν ἱερέων Γεωργίου Καλοχαιρέτου τοῦνομα· ὅστις καὶ εὐρὼν πανευκλεῆ καὶ σεβάσιμον ναόν, μετέθηκεν ἐκεῖ τὸ πάνσεπτον λείψανον· καὶ αὐτὸς μὲν ἔχων εἰς τὸν ὑψηλὸν τῆς ἱερωσύνης βαθμὸν, προσέφερε καθ' ἐκάστην τῷ Κυρίῳ τὰς εὐχαριστίας. Ἐνθα δὲ μὲ τὴν κατάθεσιν τοῦ ἱεροῦ λείψανου, καὶ μὲ τὴν ἐπισκίασιν τοῦ παναγίου Πνεύματος, ὑπερέκβλυζον πολλότατα ἰάσεις καὶ θαυματουργαί· τὰς ὁποίας ὁ τῆς Κερκύρας χριστεπώνυμος λαὸς ἐκπληττόμενος προσέτρεχε μετὰ πάσης εὐλαβείας εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ ἁγίου τέμενος, εὐχαριστοῦντες τὸν δοξάζοντα αὐτὸν Κύριον, διὰ τὴν ἀπόλαυσιν ταιούτου θησαυροῦ,

τοιούτου πολιούχου και υπερασπιστοῦ. Ἀνάκαινισθείσης δὲ μετὰ ταῦτα τῆς πόλεως, και εἰς ἕτερον μέρος μεταθεθείσης, ἄλλον ναὸν ἐγείρουσι τῷ ἁγίῳ οἱ τότε ἱερεῖς οἱ ἐκ Κερκύρας δηλαδὴ Βούλγαροι, εἰς τοὺς ὁποίους διὰ τῆς μακαρίτιδος Ἀσιμίνης μετέβη τὸ κατὰ κόσμον τῆς ἐξουσίας δικαίωμα τοῦ ἱεροῦ τούτου λειψάνου. Ὅστις δὰ και διὰ πλουσίων τοῦ λαοῦ δώρων και πολυτίμων ἀφιερωμάτων, ἔγεινε περιδοξος, καθὼς ἀκόμη και τώρα φαίνεται· ἐνθα ἡ ἀξιοθέατος προκειμένη τῶν λειψάνων θήκη δοξάζεται παρὰ πάντων διὰ τὰς διαφόρους τερατουργίας, και ὁ θαυματουργὸς ζῶν Σπυρίδων μὲ θαύματα ἐκπλήττει πάντας και μετὰ θάνατον.

Πάλαι ποτὲ εἰς τὴν τῶν Κερκυραίων νῆσον, στερουμένην τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, κατακυριευμένην ἀπὸ βιαιάν πειναν, ὁ ἄγιος ἐχάρισε, διὰ πλοίων, σίτους, ἐπιφανεῖς εἰς τοὺς πλοιάρχους και προμηνύσας εἰς τούτους τῆς νήσου τὴν χρείαν, κατὰ τὸ ἅγιον μέγα Σάββατον· διὰ τοῦτο λαμπρὸν και τεργνὸν συνέβη τὸ τότε Πάσχα εἰς τὴν πρῶν τεθλιμμένην νῆσον, μὲ τὴν τοῦ ἁγίου προμήθειαν.

Και πάλιν· Εἰς τινα Θεόδωρον ἔμπορον ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ὅστις ἐστερήθη παντελῶς τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ὄρασιν, προσέτρεξε δὲ μὲ θερμὴν πίστιν εἰς τὸν τοῦ ἁγίου ναὸν, ἐχάρισεν αὐτῷ δέξυτατον τὸ φῶς.

Και ἄλλοτε· Ἐνῶ λοιμὸς διέφθειρε τὴν τῶν Κερκυραίων πόλιν, προσέτρεχον δὲ πάντες ἀδιαφόρως εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ ἁγίου τέμενος, μεταξὺ τῶν ὁποίων και πολλοὶ μεμολυσμένοι συνενώνοντο, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε, διὰ τοῦ μιάσματος, κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως νὰ διαφθαρῇ ἡ πόλις· οὐδὲν σχεδὸν ὑπέφερεν ὁ εὐλαβὴς ἐκεῖνος λαὸς, ἀλλὰ ταχέως πάλιν τῇ τοῦ ἁγίου μεσιτείᾳ ἡξιώθη τῆς προτέρας ὑγιεινῆς καταστάσεως.

Προσέτι δὲ δύο τυφλοὺς κωπηλάτας, οἵτινες και ὡς ἀνίκανοι ἀπερρίφθησαν ἐκ τοῦ στόλου τῶν Ἐνετῶν, ὁ μὲν ἐκ τοῦ πλοίου τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Βερνάρδου, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰερωνύμου τοῦ Μαυρικηνοῦ· εἰς τούτους ὁ μέγας Σπυρίδων παρέδωκεν ὀλόκληρον τὴν ὄρασιν. Τοῦτο δὲ ἔκαμε πάντες νὰ κηρύξωσι μὲ ἀγαλλίασιν, ἐκπλαγέντες εἰς τοῦ τερατουργήματος αὐτοψίαν. Ποῖον δὲ τὸ θαῦμα δὲν ἐξέπληξεν, ὅταν ἄνθρωποι τινὲς ἀπὸ ζῆλον εὐλαβείας, ἀφόβως ἀνέβησαν εἰς τὴν ὑψόρροφον κορυφὴν τοῦ κωδωνοστασίου τῆς τοῦ ἁγίου ἐκκλησίας, διὰ νὰ σβέσωσι τὴν ἐκεῖ φλόγα, ἐξ ἐκείνης δὲ διὰ κεραυνικῆς βίας κατακρημνισθέντες, δὲν ἔπαθον κανὲν κακὸν, ἀλλ' ἀβλαβῶς διεσώθησαν·

Ἄλλοτε πάλιν· Κάποιος τῶν τῆς ἀριστοκρατείας εὐπατριδῶν, μάταια φλυαρῶν και φρυαττόμενος, καταγελῶν παιδίον τὸ ὅποιον

εἶχεν ἀνίατον ἀσθένειαν, ἐπειδὴ κατέπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν χάριν θεοῦ· ραπειῆς ὑπὸ τὴν τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου θήκην ἐν τῷ λιτανεύεσθαι, κατὰ τὴν παλαιὰν συνθήειαν και τὸν πάτριον νόμον· διότι λιτανεύει ὁ κληρὸς και ὁ λαὸς μετ' αὐτοῦ, τοῦ ἁγίου, και τῶν εἰκόων τῆς θεομήτορος· προσέτι δὲ χλευάζων τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, οἵτινες προσέκλειον, ἡ θεία δίκη ταχέως ὑπέφθασεν αὐτόν· και ἐξαίφνης τὴν αὐτὴν ὥραν διαρράγέντος πυροβόλου κατέσκαψε τὸν τούτου δεξιὸν ὀφθαλμόν· οὐτινος και πολλοὶ τότε ζῶντες αὐτόπται και μάρτυρες ἐχρημάτισαν. Ἐπειδὴ μετὰ ταῦτα ὀλονύκτιος ἐστάθη ἡ μετάνοια αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Σπυρίδωνος· και παννύχιοι μετὰ δακρῶν αἱ προσευχαί.

Εἰς δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, τὸ χιλιοστὸν και ἐξακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν τρίτον σωτήριον ἔτος, ἐνῶ πάλιν λοιμῶδες μῖασμα διέφθειρε και ἀγροὺς και πόλιν και κόμας, ὥστε τοῖς πᾶσιν ἀφεύκτως ἐπεκρέματο ὁ σκληρὸς θάνατος, και σχεδὸν εἶχεν ἀφανίσει πᾶσαν τὴν νῆσον (και ταῦτα δις κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος) ὁ θαυματουργὸς οὗτος τὴν νόσον ἐθεράπευσεν, ἀναλαβὼν πάντας ὅσον τάχιστα ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, ἔκαμεν αὐτοὺς διὰ μιᾶς νὰ ἰατρευθῶσι·—και τῶνόντι μέγα ἦτον τὸ θαῦμα· διότι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανυγῆρας τοῦ ὑπὸ τοῦ ἁγίου γεγονότος θαύματος εἰς τὸν παραδόξως, ὡς εἴπομεν, ὁματωθέντα τυφλὸν Θεόδωρον, τῇ δεκάτῃ τρίτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνός, νὰ ἴδῃ τοὺς ἡμιθανεῖς ἐν τῷ ἅμα μὴ λοιμώττοντας πλέον· τὸ δὲ δεῦτερον· κατ' αὐτὴν τὴν τῶν βατίων ἡμέραν τῆς ἐτησίου λιτῆς τοῦ μεγάλου Σπυρίδωνος, νὰ θεωρήσωσιν ὦ τοῦ θαύματος, πεπαυμένον πλέον τὸν λοιμόν. Ἀκούσατε δὲ και ἄλλο μέγα τῶνόντι και ἐξαίρετον τοῦ Σπυρίδωνος, τερατουργήμα, τὸ ὁποῖον ἡ Κέρκυρα θαυμάζει και μὲ λαμπρὰν φωνὴν ἀνακηρύττει τὸ παράδοξον.

Πολέμου και μάχης ὑπαρχούσης μεταξὺ Ἐνετῶν και Ὀθωμανῶν, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Πελοποννήσου, ἐφάνη εὐλογον εἰς τὴν εὐτολίμειαν τῶν ἀθῶων Ἀγαρηνῶν, νὰ καταδουλώσωσι και τὴν Κέρκυραν· ὅθεν κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν δέκατον ἕκτον σωτήριον ἔτος, τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ Ἰουλίου, ἐπιδραμόντες οἱ σκληροὶ οὗτοι ἐπολιόρχησαν ἐξαίφνης τὴν πόλιν διὰ ξηρᾶς και διὰ θαλάσσης. Ἀφοῦ δὲ ἤρχισεν ὁ βαρβαρικὸς πόλεμος, μὲ πῦρ και μὲ σίδηρον κατέθλιβον τὴν πόλιν και τοὺς πολίτας· και μετὰ παρέλευσιν πενήτηκοντα ἡμερῶν, ἐν αἷς σφοδρὰ μάχῃ ἐπεκράτησε μεταξὺ αὐτῶν, ἡ τῶν βαρβάρων δύναμις ἐβουλεύθη νὰ ἐπανεέλθῃ ἐπὶ τὸ τῆς Κερκύρας ἄστυ. Πάντες δὲ οἱ πιστοὶ μὲ στεναγμοὺς και δάκρυα ἐν νυκτὶ και ἡμέρᾳ, τὸν ἱεράρχην ἱκέτευον. Ὅθεν τὰ τῶν Ἀγαρηνῶν στρατεύματα, ἐπανελθόντα ἐπὶ τὸ ἀκρότειχον τῆς πόλεως, μετ' ὀλίγον

πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κακοὶ κακῶς ἠφάνισθησαν, καὶ, διὰ τῶν προσβει-
 ῶν τοῦ ἱεράρχου, διεσκορπίσθησαν· μετὰ τοῦτο δὲ μεγαλητέρας
 σκληρότητος καὶ ἀπανθρώπου φόνου ἔπνεον τῶν βαρβάρων αἱ χεῖ-
 ρες, ἐπαπειλῶντες τῇ πόλει ἄλλην ἐπιδρομὴν καὶ πανόλεθρον αἰχ-
 μαλωσίαν καὶ θάνατον. Αἱ δεήσεις δὲ καὶ αἱ προσευχαὶ ἀπὸ τοῦς
 πιστοὺς δὲν ἔλειψαν, διὰ τῶν ὁποίων μετὰ πολλῆς εὐλαβείας, ἐπε-
 καλοῦντο τὴν τοῦ κοινοῦ πατρὸς προστασίαν καὶ σκέπην· διὸ καὶ
 τὸν σκοπὸν δὲν ἀπέτυχον. Ἐνῷ λοιπὸν οἱ Κερκυραῖοι προσεκαρτέ-
 ρουν τὴν ἐκ τῶν βαρβάρων παντελεῖ ἀπώλειαν, φαίνεται, ὄρθρου βα-
 θέως, πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν Σπυρίδων μετὰ
 πλήθους στρατιᾶς οὐρανόθεν, καὶ ἐπέχων εἰς τὴν δεξιὰν ἀστραπό-
 μορφον ξίφος, ἀπεδίωκε σπουδαίως καὶ μὲ θυμὸν τοῦτους. Τοιοῦ-
 τον λοιπὸν παράδοξον ἰδόντες οἱ ὀθωμανικοὶ στρατιῶται, εὐθὺς ἐ-
 τράπησαν εἰς φυγὴν, καὶ σπρώχνόμενοι μετὰ τῶν ἐτρόμαζον μῆ-
 πως ἀοράτως πληρωθῶσιν, ἐφυγον λοιπὸν καὶ συνετρίβησαν ἀπὸ φό-
 βου, χωρὶς πολέμου, ἢ πυρὸς, ἢ μαχαίρας, ἢ ἄλλου τινὸς διώκοντος,
 εἰμὴ μόνως τῆς ἀοράτου δυνάμεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, διὰ τῶν
 δραστηκωτάτων εὐχῶν τοῦ θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος. Ἀφοῦ λοι-
 πὸν ἀνεχώρησαν τὰ πεζικὰ καὶ ἱππικὰ στρατεύματα, ἀπέπλευσε
 καὶ ὁ στόλος αὐτῶν· καὶ οὕτως διέμεινεν ἐλευθέρῃ ἡ Κέρκυρα. Τὸ
 δὲ πρῶτ' ἔνῳ ἐπρόσμενον οἱ πολῖται τὴν συνήθη μάχην, δὲν εἶδον
 οὐδέν, εἰμὴ σιωπὴν καὶ ἀσχόλειαν. Περίεργοι λοιπὸν μὲ ἐπιπό-
 λαιον χαρὰν ἐπελθόντες εἰς τὰς σκηνὰς τῶν ἐχθρῶν, ἐνόησαν τὸ
 θαῦμα· καὶ σκιρτῶντες μετ' εὐφροσύνης, ἠγάλλοντο διὰ τὸ κενὸν
 καὶ παράδοξον· ἐπειδὴ ὄχι μόνον ἔβλεπον τοὺς Ἰσμηλίτας φυγα-
 δας, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν ἐλαφυραγωγῆσαν· ὅστινες καὶ
 ἐν τῷ φεύγειν, ἀναφανδὸν ὠμολόγουν, ὅτι ἀπὸ τινος τεσσάρτου μο-
 ναχόν, δηλαδὴ τὸν Σπυρίδωνα, ὅς τις ἀνεφάνη εἰς τὸν αἰθέρα μὲ
 ἐνδοξον στόλον στρατιᾶς οὐρανόθεν, ἀπεσύρθησαν εἰς ταχυτάτην φυ-
 γήν. Ἐδραμον δὲ πάντες μετ' αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας, ἀποδίδοντες
 δόξαν καὶ εὐχαριστίαν εἰς τὸν θαυμάτουργῆσαντα ἱεράρχην. Ἡ δὲ
 εὐγνώμων ἀριστοκρατία τῶν Ἑνετῶν ἐπιγινώσκουσα αὐτὸν ἐλευθε-
 ρωτὴν τῆς νήσου καὶ τῶν φιλοχρίστων ὀπλῶν ὑπερασπιστήν, εὐθὺς
 ἀπέστειλεν ἀργυρὰν πολύφωτον κανδήλαν εἰς τὸν πάνσεπτον αὐτοῦ
 ναόν· καὶ μὲ κοινὸν φήγισμα ἐδιώρισε νὰ γίνηται λιτανεὶα ἐνιαύσιος
 μετὰ τοῦ θεοσπεσιότατου λειψάνου κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἐ-
 λευθερώσεως. Εἶναι δὲ αὕτη ἡ δεκάτη πρώτη τοῦ Αὐγούστου μῆ-
 νός. Προσεῖατε δὲ καὶ εἰς τὸ ἐπόμενον, τὸ ὁποῖον ἐνῷ ἔχει μεγά-
 λιν τὴν χάριν διὰ τὴν θαυματουργίαν, δεικνύει συνάμα τὸ ὁρθόδο-
 ξον τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ σφαλερὸν τῆς Λυτικῆς.

Ὅτε ὁ ἀρχιναύαρχος τοῦ Ἑνετικοῦ στόλου καὶ διοικητῆς τῆς

νήσου Κερκύρας Ἀνδρέας ὁ Πισάνης, διενοήθη νὰ ἀνεγείρῃ εἰς τὸν
 ναὸν τοῦ ἁγίου Θωσαστήριον διὰ νὰ τελεῖται ἐν αὐτῷ καθ' ἐκά-
 στην ὑπὸ Λατίνου ἱερέως λειτουργία· νομίσας διὰ τοῦτου ν' ἀποδώ-
 σῃ εἰς τὸν ἅγιον εὐχαριστίαν, διὰ τὸ νὰ ἡλευθέρωσῃ τὴν πόλιν ἀπὸ
 τῶν βαρβάρων καταδυναστείαν· ἀλλὰ πῶς ποτὲ ὁ τῆς ὀρθο-
 δοξίας πρόμαχος ἤθελε συγχωρήσῃ, ἐν τῇ σεπτῇ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ,
 νὰ θυσιάζεται ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὑπὸ ἑτεροδοξῶν ἱερέων μὲ ἄζυμον;
 Ὅθεν δις φανερωθεὶς ὁ ἅγιος εἰς τὸν ὕπνον αὐτοῦ, ἐδιώρισε αὐτὸν
 ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸ ἐγχείρημα τοῦτο. Ἀλλὰ δὲν κατεπείθετο·
 διότι ἐπίστευε περισσότερον εἰς τὸν θεολόγον αὐτοῦ· ὅς τις τῷ ἔ-
 λεγεν ὅτι τὸ ὄνειρον ἔγεινεν ἐκ συνεργείας διαβολικῆς· ἔτι δὲ καὶ
 τοὺς ἱερεῖς τοὺς δικαιοῦχους τοῦ ἁγίου λειψάνου ἐφοβέριζε, διότι
 δὲν ἔσπερον εἰς τοιοῦτον καινοτόμημα. Ἀφοῦ λοιπὸν διὰ τῆς ὀ-
 πτασίας δὲν ἀπεμακρύνθη τοῦ ἐγχειρήματος, ἄναψε παραδόξως ἐν
 καιρῷ νυκτὸς ἢ ἐν τῷ παλαιῷ φρουρίῳ πυριτοθήκη· καὶ ἀνατρέψα-
 σα τὰς ἐν τῇ ἀκροπόλει οἰκίας, ἐφόνευσε πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν
 καὶ πολλοὺς τῶν ἄλλων Λατίνων· καὶ ὁ μὲν Ἀνδρέας ὁ Πισάνης ἐ-
 πνίγη μετὰ τῶν δύο ξύλων τὰ ὁποῖα θείῳ νεύματι περιέσφιγγον τὴν
 τράχηλον αὐτοῦ· ὁ δὲ κακόβουλος αὐτοῦ θεολόγος εὐρέθη νεκρὸς
 κείμενος εἰς τινὰ αὐλάκα· ὁ δὲ πρὸ τῆς πυριτοθήκης διωρισμένος
 φύλαξ, ἔβλεπε τὸν ἅγιον προσερχόμενον μετὰ δαυλοῦ, ὑπὸ τοῦ ὁ-
 ποίου ὕψηλὰ σηκωθείς ἐρρίφθη εἰς τὴν λεγομένην Πεδινήν, ὅπου
 καὶ ὁρθος εὐρέθη πλησίον τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐσταυρωμένου, χωρὶς
 νὰ πάθῃ κανέν κακόν. Κανδήλα δὲ τις ἀργυρᾶ, τὴν ὁποίαν ἀφιέρω-
 σε πρότερον ὁ ἀρχιναύαρχος ἔμπροσθεν τοῦ ἱεροῦ λειψάνου, ἔπεσε
 χαμαί, καὶ ἐξούλησε τὴν βάσιν, καθὼς ἀκόμη καὶ τώρα φαίνεται.
 Κάποιος δὲ τῶν ἐν τῷ ἄστεϊ Ἑνετῶν, τυχὼν τὴν ἰδίαν ὥραν εἰς τὸ
 ὑπερῶν αὐτοῦ, εἶδε τρεῖς φλόγας ἐξερχομένας ἀπὸ τὸ κωδωνο-
 στάσιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, καὶ διευθυνομένας
 εἰς τὴν ἀκρόπολιν· μετὰ τὸ ὁποῖον εὐθὺς καὶ ἡ πυριτοθήκη κατε-
 κή. Εἰς δὲ τὴν Βενετίαν, τὴν ἰδίαν νύκτα, ἐπιπέσας κεραυνὸς κα-
 τὰ τῆς εἰκόνης τοῦ Πισάνου κατέκαυσεν αὐτήν, χωρὶς ἄλλων τινὰ
 τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, νὰ βλάβῃ. Πάντα δὲ τὰ παράδοξα ταῦτα ἐτελέ-
 σθησαν εἰς τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν δέκατον ὄγδοον ἔτος τῇ
 δωδεκάτῃ Νοεμβρίου. Ὡ θαῦμα, ὦ δόξα, ὦ χάρις ἡμῶν τῶν ὁρθόδο-
 ξων!

Ποῖος λοιπὸν τώρα καὶ ἀπὸ ταύτην τοῦ οὐρανοῦ τὴν κρίσιν,
 δὲν βλέπει βλασφήμους καὶ βδελυκτὰς πρὸς τὸν Θεὸν τὰς καινο-
 τομίας τῆς παπικῆς ἐκκλησίας; ἀλλ' εἴθε νὰ φωτίσῃ αὐτοὺς ὁ Θεὸς
 νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ποτὲ παρεκ-
 τράπησαν! Τοιοῦτος λοιπὸν καὶ μετὰ θάνατον, περὶ τὴν πίστιν

δ ἱεὺς *Σπυρίδων*. Ἀλλὰ ποῖος δύναται καθ' ἑκαστον νὰ διηγηθῇ τὰ διὰ τοῦ πολιούχου πατρὸς ἡμῶν καθεκᾶσιν τερατουργούμενα;

Τὴν Κυριακὴν τῶν βαΐων, τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ὁ ἀείμνηστος Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης, ὁ νέος τῆς ἐκκλησίας φωστήρ, ἐδίδασκεν ἐν Κερκύρᾳ, ἐπαριθμῶν τὰ διάφορα θαύματα τοῦ *Σπυρίδωνος*, εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ὁποίου ἀφιέρωνε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, δμιλῶν πρὸς αὐτόπτας καὶ μάρτυρας, μετὰ δύο ἐβδομάδας, λέγει· (περὶ ἀρετῆς λόγ. φύλ. 197 ἐκδοσ. Λειψίας ἔτει 1766). Ὅτι ἐνῶ τὸ χαριτόβρυτον τοῦ ἁγίου λείψανον ἐλιτανεύετο, προσέφερον γυναῖκα τινὰ δαιμονῶσαν, ἥτις ἄφριζε καὶ ἔτριζε τοὺς ὁδόντας αὐτῆς· καὶ μολοντί αὕτη ἦτον χεῖρας καὶ πόδας δεδεμένη, μόλις δύο ἢ τρεῖς ἄνθρωποι ἐδύναντο νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ὁρμὴν τῶν κινήματων αὐτῆς. Τὸ πρόσωπόν της δὲν εἶχεν εἶδος ἀνθρώπου· ἡ φωνὴ αὐτῆς διάφορος· διότι ποτὲ μὲν ὡς βοὺς ἐμήκιζε, ποτὲ δὲ ὡς σκύλαξ ὤλάκτει, καὶ ἄλλοτε ὡς μικρὸν βρέφος ἐκλαυθυμύριζεν. Ἀφοῦ δὲ τρεῖς φοραῖς ἔστρωσαν αὐτὴν εἰς τὴν γῆν, καὶ τρεῖς ἐπάνωθεν αὐτῆς τὸ λείψανον τοῦ θαυματουργοῦ ἐπέρασεν εἰς τύπον τῆς ἁγίας Τριάδος, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐν μέσῳ τῆς συνόδου ἐκήρυξε, εὐθὺς ὦ τοῦ θαύματος! ἀπέκτησεν εἶδος ἀνθρώπινον, ἡσύχασεν ἀπὸ τὴν ἄστατον κίνησιν, ἔπαυσε τὰς ἀλλοκότους φωνὰς, καὶ ὠμίλησεν ὡς ἄνθρωπος. Ὅθεν εὐθὺς ἡλευθέρωσαν αὐτὴν ἀπὸ τὰ δεσμὰ, καὶ μὲν της σηκωθείσα μὲ τὰ δάκρυα εἰς τὰ ὄματα ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου, καὶ προσκυνῶσα εὐχαρίστει αὐτόν. Καὶ πάλιν.

Κατὰ τὸ 1769 ἔτος, παραδόξως συνέσφιγξε παραλυτικὸν τινα Γερμανὸν στρατιώτην, ἀπόμαχον δι' αὐτὴν του τὴν παραλυσίαν· ὅτε μετὰ πίστεως καὶ θερμότητος δακρύων προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου· ὁ δὲ τότε κυβερνήτης τῆς νήσου Ἀνδρέας Δονᾶς, ἀκούσας τὸν θόρυβον τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κωδίωνων διὰ τὸ ἐξαίσιον τοῦτο θαῦμα, προσεκάλεσε τοὺς ἱατροὺς τῶν δημοσίων νοσοκομείων, καὶ παρ' αὐτῶν περὶ τούτου πληροφορηθεῖς, ἐπορεύθη εἰς τὴν τοῦ ἁγίου ἐκκλησίαν καὶ ἔψαλλον εὐχαριστήριον ὕμνον πρὸς τὸν ἅγιον.

Ἡ Νῆσος τῆς Κερκύρας ἣ ἔχουσα τὸν Θαυματουργὸν *Σπυρίδων*· να Προστάτην καὶ ἐν ταῖς περιστάσεσι βοηθὸν, πανδήμως διακηρύττει τὴν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1855 ἔτους χορηγηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἁγίου προστασίαν ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἐσώθη ἐκ τῆς λαοφθόρου καὶ καταστρεπτικῆς χολέρας, ἥτις δσάκις ἐμφανίζεται ἐν Εὐρώπῃ ἀποδεκατίζει πολυανθρώπους πόλεις, καὶ οὐδεμίαν ἀνθρώπινος ἀρωγὴ ἢ ἱατρικὴ βοήθεια δύναται ποτὲ νὰ τὴν ἀναχαιτίσῃ, ὁδεύουσα πάντοτε πρὸς τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς. Ὄντως, περὶ τὸν Ὀκτώβριον

1855 ἡ τότε τὴν Εὐρώπην καταμαστίζουσα χολέρα ἐγκατασκήπτει αἶφνης εἰς Κέρκυραν, καὶ πρῶτον κρούσμα ἀναφαίνεται εἰς τὸ προάστειον Μανδουκίου. Τρόμος μέγας καταλαμβάνει τὴν πόλιν καὶ ἅπασαν τὴν Νῆσον. Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, καὶ ὡς ἐκ τῆς συμπακνότητος τῶν οἰκιῶν, ὡς ἐκ τῆς τότε καταστάσεως τῆς τε πόλεως καὶ τῶν προστατείων, καὶ ὡς ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς πόλεως, καὶ μάλιστα τινῶν συνοικιῶν αὐτῆς, μανιώδης ἐφαίνετο ὅτι ἤθελεν ἐπιπέσει εἰς τοὺς κατοίκους, καὶ σχεδὸν ἅπασαι αἱ οἰκογένειαι ὥφειλον νὰ ἐτοιμασθῶσιν νὰ πενηθορήσωσι καὶ πλῆθος τάρων ὥφειλον νὰ ἀνεφωθῶσιν. Ἄπας ὁ λαὸς ὁμοθυμαδὸν ἅμα τὸ πρῶτον ἠκούσθη κρούσμα, κατὰ τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου προσφεύγει, καὶ μετὰ δακρύων καὶ γονυπετῆς τὴν ἀρωγὴν αὐτοῦ ἐπικαλεῖται· ἡ δὲ Ἐκκλησία ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἑσπέρας παρκαλήσει πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν ἅγιον ἀναπέμπουσιν.

Ὡς ἐκ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ὕψην μεσιτείας τοῦ ἁγίου, ἡ Κέρκυρα δὲν ὑπέκυψεν εἰς τὴν κοινὴν ὅλων τῶν ἄλλων πόλεων εἰς ἧς ἡ χολέρα ἐνεφανίσθη τύχην· καὶ τῶντι δ ἀριθμὸς τῶν κρουσμάτων καὶ τῶν θανάτων μυριάκις ἔλασσαν ἀπέβη ἀφ' ὅ,τι ἀναποφεύκτως ἔπρεπε νὰ ᾔτον. Ἡ τότε συσταθεῖσα Ἐπιτροπὴ συγκεκριμένη ἐκ τῶν Γ. Θ. Βῶεν, Α. Α. Δούμανη, Κ. Β. Βούλγαρη καὶ Τ. Ε. Λώρενς, ἐν τῇ ἀπὸ 16 Ἰανουαρίου 1856 διακοινώσει αὐτῆς πρὸς τὸν Ἄρμοσ τὴν Ι. Γούγγ ἀπορεῖ πῶς ἡ νόσος δὲν ἐξεπεράσισε τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς της, καὶ ἀποδίδει εἰς τὴν Θεῖαν ἀντίληψιν τὸ ἥπιον καὶ τὴν ταχείαν παῦσιν αὐτῆς.

Ἀλλὰ ποῖος ἐδύνατο νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν καθ' ἡμῶν παροργισθέντα ἱμῖνον ὅπως τὴν καταστρεπτικὴν νόσον καταπραῦνη; Βεβαίως αἱ μόναι μεσιτεῖαι τοῦ Εὐσπλαγγνοῦ ἡμῶν Προστάτου, τοῦ Κἀλοκαγάθου Πατρὸς μας, τοῦ Ἱπερασπιστοῦ τῆς Ὁρθοδόξιας καὶ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως, τοῦ προμάχου τῆς Εὐσεβείας, τοῦ Θαυματουργοῦ λέγομεν, *Σπυρίδωνος*.

Κατὰ τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Νοεμβρίου ἐκάστου ἔτους γίνεται, ὡς γνωστὸν, λιτανεία τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου, καθ' ἣν πολὺς λαὸς συρρέει. Κατὰ τὸ ἔτος ἐκείνο, πολλοὶ, καὶ μάλιστα οἱ ἱατροὶ, ἐνόμιζον ὅτι ἔνεκα τῆς συρροῆς τοῦ λαοῦ ἡ νόσος ὥφειλεν ἔτι μᾶλλον νὰ ἐξαγριωθῇ καὶ οἱ νεκροθάπται ἀδιακόπως νὰ ἐργασθῶσιν. Οὐδεὶς ὅμως συνεμερίσθη τὸν φόβον αὐτὸν, τὰς μόνους ἐλπίδας του εἰς τὸν ἅγιον ἀναθέμενος, καὶ πράγματι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἅπας σχεδὸν ὁ λαὸς τῆς ἐξοχῆς συνέβρευσεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἅπασα ἡ πόλις καὶ ἡ ἐξοχὴ συγκεντροῦται εἰς τὴν Πλατεῖαν ὅπου τὸ ἱερὸν Λείψανον ἐμελλε νὰ διέλθῃ. Γίνεται μετὰ

τοῦ ἱεροῦ Κλήρου δέησις καὶ παράκλησις πρὸς τὸν Θαυματουργὸν Σπυρίδωνα, καὶ ἅπαντες γονυπετοῦντες καὶ δακρύνοντες, ἐπικαλοῦνται τὴν βοήθειαν αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν μεσιτείαν του. Συγκίνησις μεγάλη καταλαμβάνει τότε τὸ πλῆθος, καὶ θέαμα καταπληκτικώτατον ἦτο νὰ παρατηρήσῃ τις τὸν πρὸς τὸν ἅγιον σεβασμὸν καὶ πίστιν τοῦ λαοῦ τούτου. Καὶ ὄντως, μέγας ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ! ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης λίαν ἐπαισθητὴ γίνεται ἡ ἐλάττωσις τῶν κρουσμάτων, σχεδὸν οἱ θάνατοι ἐκλείπουσιν, ἡ νῆσος ῥύσσεται τῆς ἐπελθούσης Θείας ὀργῆς, ἡ βροτοκτόνος δὲ χολέρα ἄρχεται νὰ μηδενίζεται ἀπέναντι τῆς ἰσχύος τῶν μεσιτειῶν τοῦ ἁγίου, καὶ περὶ τὸν Δεκέμβριον ὀλοτελῶς τὰ κρούσματα παύουσιν.

Οὐδεὶς κάλαμος, οὐδεμία γλῶσσα, δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ λαοῦ τούτου πρὸς τὸν ἅγιον. Ὁ δὲ Σεβασμιώτατος ἡμῶν Ἀρχιερεὺς Ἀθανάσιος ὁ ἐπὶ ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ διακρινόμενος συντάττει ἐπίτηδες πρὸς τὸν Ἰψιστον εὐχαριστίαν, καὶ διατάττει νὰ ἐκφωνηθῇ αὕτη εἰς ἁπάσας τὰς Ἐκκλησίας· θέαμα δὲ ἐπίσης ἦτο νὰ ἴδῃ τις τὸν λαὸν εἰς τὰς Ἐκκλησίας γονυκλιτῶς καὶ δακρυρρόων ἀναπέμπων τὰς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν ἅγιον εὐχαριστίας του.

Ὁ ἱερομόναχος Γρηγόριος Βάλμης, ἐν τινι φυλλαδίῳ ἐκδοθέντι κατὰ τὸ 1856, ἱστορεῖ τὸ ἀκόλουθον τερατοῦργημα ὡς ἑξῆς:

Γυνὴ τις, Βασίλῳ ὀνόματι, ἐκ Ζαγορίου τῆς Ἠπείρου, θυγάτηρ τοῦ Κωνσταντίνου Σίμου καὶ τῆς Χριστίνης Κυρίτζη, συμβία Ἰωάννου Ἀνδρέου, ἐκ Βούνου τῆς Χειμάρρας, χωρίου ἐνθα κατόκου, πορευθεῖσα μὲν ἐν ἔτει 1853 Ἰουνίου 13.ῃ μετ' ἄλλων ἐγγχωρίων γυναικῶν εἰς Λογαράν ὁρος, δύο ἡμέρας μακρὰν, ὅπως προμηθευθῶσιν, ὡς ἔθος αὐταῖς, ξύλον τι εὐκαυστον ἦτοι δαδί, ὅπερ ὡς δαδαν, ἤγουν λαμπάδαν οἱ ἐν Ἠπείρῳ Ἕλληνες μεταχειρίζονται, ἐπανῆλθε δὲ τὴν 16.ην ἀλλ' ὡς ἐπόμενον, κεκοπιασμένη ἐκ τῆς μακρινῆς δοιοποιρίας καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς ὑπερόγκου βάρους ἐκάθισε νὰ γευματίσῃ, καὶ καθιδρωμένη ἀκολούθως ἀπέλουσε τοὺς ἐκ τῆς δοιοποιρίας λερωμένους πόδας καὶ χεῖρας εἰς ψυχρὸν ὕδωρ· τὴν ἐργασίαν ταύτην δὲν ἐφύλαξε νὰ ἀποπερατώσῃ καὶ ἀμέσως ἐξηράνθησαν ὁ ἀριστερὸς αὐτῆς ποὺς καὶ ἡ χεὶρ καὶ ἐμαζώχθησαν μετ' ἐκείνην ὀλίφιν καὶ πικρὰ δάκρυα ταύτης καὶ τῶν περιοικούντων γειτόνων. Τὰ ὅσα δὲ ἡ ἀθλία ἐπραξεν εἰς διάστημα δύο καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, ὅπως ἱατρευθῇ καὶ ἀπαλλαγθῇ τῆς βασανιστικῆς ταύτης μάστιγος ἅπαντα ἐματαιώθησαν· ἀρκεῖ τοῦτο μόνον νὰ εἰπώμεν ὅτι ὑπὸ μανιώδους ὀλίψεως καὶ ἀπελπισίας ὀρμημένη κατέφυγε καὶ εἰς τινὰ Ἀγαρινὸν ὀρησκειτικὸν (χόντζαν) πρὸς Θεραπείαν, ἀλ-

λὰ πολλὰ εἰς τὴν πλάνην αὐτοῦ δαπανήσασα ἐγκατελείφθη ὀδυρομένη τὴν ἀθεράπευτον συμφορὰν τῆς. Περὶ ὧσα λοιπὸν τοιαύτην, ὡς δύναται πᾶς τις νὰ συμπεράνῃ, ἀξιοδάκρυτον ζώην. Λαβοῦσα τὸν ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς χωρισμὸν τῆς μετ' αὐτὴν συμφωνίαν τούτων καὶ τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας συγκατάθεσιν· ἐπαχθῆς ἤδη καταντήσασα εἰς εἰσαυτὴν καὶ πρὸς πάντας συγγενεῖς τε καὶ γνωστοὺς, βαρυνθέντες πλεον νὰ ὑπηρετῶσι μίαν χεὶρὶ καὶ ποδὶ ὅλως κεκρατημένην εἰς πάσας τὰς ἐπειγουσας ἀνάγκας τῆς, παρεδόθη ὅλως εἰς τοὺς κλαυθμοὺς καὶ ὀδυρμοὺς, μετὰ μετανοίας καὶ συντριβῆς καρδίας δεομένη τοῦ Πανοικτίρμονος Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγίων του, ὅπως συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας τῆς καὶ ἀπαλλάξῃ αὐτὴν τῆς ὀδυνηρᾶς ταύτης ἀσθενείας. Βλέπει ὅθεν κατ' ὄναρ (τὸν Δεκέμβριον τῶν 1855) κληρικῶς τινὰ ἐνδεδυμένον, ὅστις τὸν ἐξηραμένον αὐτῆς πόδα πατήσας τῆς ἔλεγε: «μὴ γράψῃς πρὸς τὸν ἐν Κερκύρᾳ αὐτάδελφόν σου, ὡς κατὰ νοῦν ἔχεις, ἀλλ' αὐτοπροσώπως ἐλθέ»· εἰς ἑκστασιν οὕτω διαμείνας καὶ περιεργεῖα κινήθεισα, ἠρώτησε «τίς σὺ εἶσαι;» πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ ἅγιος ἀπεκρίνατο, «ὁ ἅγιος ἐγὼ εἰμι, ὃν ἡτοσάκις ἐπεκαλέσθης». Ἐγερθεῖσα ἐντρομος ἐκ τῆς ἐκστάσεως ταύτης, καὶ τὸ ὄραμα τοῦτο ἐνδακρυς τοῖς περιοικοῦσι μετ' ἐκπλήξεως διηγηθεῖσα, οὐδεὶς ὅστις δὲν κατηνάγκασεν αὐτὴν, τῶν συμπατριωτῶν πρὸς Κέρκυραν ἐπιβιβαζομένων διὰ τῶν ἐλαιῶν τὴν συλλογὴν, νὰ πράξῃ ὡς κατ' ὄναρ εἶδε. Τοῦτο λοιπὸν μετ' ἐνθέρμου πίστεως ἀσμένως διετέθη νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ φερθεῖσα μέχρι τοῦ τῆς Ἠπείρου παραθαλασίου ἐντὸς κοφίνου ἐφ' ἵππου δεδεμένη, καὶ οὕτω ἀποδιδασθεῖσα εἰς τὴν Κερκυραϊκὴν προκυμαίαν πάντας εἰς φρίκην διήγειρε καὶ αὐτὸν τοῦ Ὑγειονομείου τὸν ἱατρὸν Κύριον Δ.ρα Ἀλεξάκη, βλέπωντας τὴν φρικώδη κατάστασιν τοῦ ἐλσεινοῦ τούτου σώματος καὶ τὸ ἀνίατον τῆς νόσου αὐτῆς. Ἐνθεν ἐφ' ἀμάξης ἕως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος μετακομισθεῖσα, ἐντεῦθεν ἐπὶ καθήκλας μετεφέρθη ἕως τῆς Λάρνακος τοῦ Θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος, ἐνθα προσέεσσα μετ' ἀπαρηγορήτου κλαυθμοῦ ἀκαταπαύστως ἐδέετο τοῦ ἁγίου, ὅπως πρεσβεύσῃ πρὸς τὸν Πολυεύσπλαγχνον καὶ Παντοδύναμον Θεὸν ἡμῶν καὶ ἀπολαύσῃ οὕτω τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τῆς, τὴν σωματικὴν ὑγίαν καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς τὴν αἰώνιον σωτηρίαν. Ἀλλὰ μέγας ὁ Κύριος ἐν τοῖς Ἀγίοις αὐτοῦ! Τὰ θερμὰ τῆς πίστεώς τῆς δάκρυα καὶ τοῦ Προστάτου ἡμῶν ἁγίου ἡ πρεσβεῖα, ἐκίνησαν τὴν Θεῖαν συμπάθειαν· καὶ λοιπὸν εἰς τὸ δεῦτερον τῶν τριῶν ὀληνυκτιῶν τῆς, πλησίον τῆς Λάρνακος τοῦ ἁγίου κατακειμένη, ἐκάλεσε περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸν Ἐφημέριον τοῦ Ναοῦ κηρύττουσα μετὰ δακρύων εὐγνωμοσύνης καὶ χαρᾶς ἀνεκφράστου ὅτι ὁ ἅγιος τὴν

ιάτρευσεν, ὡς θερμανθέντων τῶν ἀπολελιθωμένων μελῶν αὐτῆς καὶ σειομένων τῶν πρότερον ἐξηραμένων ὄντων. Ἐξομολογηθεῖσα ὅθεν μετ' ἀληθοῦς μετανόιας καὶ κατανύξεως, κατὰ παραίνεσιν τοῦ Ἐφημερίου Κόμ. Γ. Ἱερομ. Βουλγάρως εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Γεώργιον Ἱερέα Πρήφτην τὴν Ἀλβανῶν γλῶσσαν ὁμιλοῦντα, τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἦλθε μόνη περιπατοῦσα, καὶ ὀρθία ἐνώπιον τῆς ὡραίας πύλης ἠξιώθη τῶν Ἀχράντων καὶ Ζωοποιῶν Μυστηρίων· σῶα δὲ καὶ ὑγιής ἐν ἡμῖν διαβιοτεύει, δοξάζουσα τὸν Ὑψιστον καὶ κηρύττουσα τὴν ἀνεκκλήτων δόξαν, ἣν ὁ Μέγας Θαυματουργὸς Σπυρίδων παρὰ Θεοῦ ἀπῆλαυσεν.

Οὗτος εἶναι ὁ βίος, ταῦτα εἶναι τὰ μᾶλλον γνωστὰ καὶ περιγραφέντα θαύματα τοῦ Σπυρίδωνος. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ ἀπαριθμήσῃ ἀκριβῶς τῶν θαυματουργιῶν αὐτοῦ τὸ πλῆθος;

Ἡ Κέρκυρα θεατὴς εἶναι τῶν ἀπείρων αὐτοῦ θαυμάτων. Ὅλοι οἱ ἀπανταχοῦ Ὀρθόδοξοι καὶ οἱ Λυτικοὶ εἰσέτι, μαρτυροῦσι καὶ κηρύττουσι τὴν θαυματουργὴν χάριτα τοῦ Σπυρίδωνος. Οἱ θαλασσοποροῦντες δὲ ἰδιαίτερος καὶ οἱ ἐν θλίψεσιν εὐρισκόμενοι πρὸς τὸν Σπυρίδωνα προσφεύγουσι. Τὰ πολλὰ καὶ πολύτιμα ἀφιέρωματα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τρανὴ ἀπόδειξις εἶναι τῶν θαυματουργιῶν αὐτοῦ· οὐδεὶς μετὰ πίστεως καὶ κατανύξεως προσφεύγων πρὸς τὸν Σπυρίδωνα ἀποτυγχάνει τῶν προσδοκιῶν του. Ὅθεν οἱ Κερκυραῖοι ἄς ἀναπέμψωμεν δόξαν καὶ εὐχαριστίαν πρὸς τὸν πανάγαθον Θεὸν τὸν παρὰ χαρῆσαντα εἰς τὴν φιλότιμην ἡμῶν Πατρίδα τοιοῦτο ἱερόν· Κεῖν μῆλιον, καὶ ἄς ἐκφωνήσωμεν· Θουμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ! οὐ ἡ δόξα καὶ τὸ Κράτος, ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

ΟΙΚΟΙ

Εἰς τὸν Νεκροζῶντα ἐν Κερκύρᾳ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ.

Τροπάριον.

Τὸν ζωοχέα μελωδήσωμεν Σπυρίδωνα,
τὸν ἐν Κερκύρᾳ, ζῶντα σώματι ὑπάρχοντα,
ὃς ἰσχὺν τοῦ θανάτου τοῦ σώματος ἀποβάλλει,
ἀλλ' ὡς ἔχοντα τὸ σῶμα θεοδοξάστων,
ἤμῳ δῖαις οὐρανίαις ὑπαντήσωμεν,
ἀνακράζοντες, χαίροις σῶμα ἀείζων.

Ἄνθρωπος ἀγγελάρχης, ἀπεστάλης Σπυρίδων, σπερεῖν σὸν θεοδόχον· γὰρ σῶμα· καὶ σὺν τῇ ἀκράτῳ θανῇ, ἀθανατούμενόν σε θεωρῶν ὅσις, ἐξίστατο, καὶ ἵστατο πᾶς μέρωψ, ἐκφωνῶν τοιαῦτα.

Χαίροις ἐν ᾧ ἡ φθορὰ ἐτράπη.

Χαίροις ἐξ οὗ ἡ ζωὴ νῦγάσθη.

Χαίροις ὁ μὴ ἔχων χρωτὸς τὴν ἀλλοίωσιν.

Χαίροις τῶν πνευμάτων ὁ ἔχων ὁμοίωσιν.

Χαίροις κρᾶμα δυσκατάληπτον ἀνθρωπίνους λογισμοῖς.

Χαίροις πνεῦμα δυσσπόβλητον ἐν ἀνθρώπων σεβασμοῖς.

Χαίροις ὅτι τυγχάνεις τῆς Τριάδος οἰκίας.

Χαίροις ὅτι ἐδέξω πᾶσαν χάριν ἁγίαν.

Χαίροις φωστήρ, φωτίζων τὸν ἥλιον.

Χαίροις λαμπτήρ τῆς κόσμου ἐμφαύσεως.

Χαίροις δι' οὗ εὐλογεῖται ἡ φύσις.

Χαίροις δι' οὗ ἐκλαμπροῦται ἡ πίστις.

Χαίροις σῶμα ἀείζων.

Βλέπουσα ἡ Κερκύρα, ἑαυτὴν ἐν ὑγείᾳ, φησὶ τῇ φυσικῇ θαρσάλεως· τὸ πανθούμαστόν μου θεωρῶ, δυσπαράδεκτόν σου τοῖς θεομοῖς πέφυκεν, ἀφθόρου γὰρ χρωτὸς τὴν σύστασιν, οὐ βλέπεις ὧδε;

Ἄλλος Ἄγγελος.

Ἦν ἐβάδισε θεῖαν, καὶ εἰς πόλον ἀνῆλθε, κατέασεν ἐφ' ἡμᾶς τὸ δὲ σῶμα· ὃ λαμβάνον τιμᾶς, δηλοῖ πῶς ἐστι δειχθῆναι τὸν βροτὸν ἐνθεον, πρὸς ὃν βοῶμεν ἅπαντες, ἐν φόβῳ πλὴν ἐνθέως οὕτως·

Χαίροις Θεοῦ τῶν θαυμάτων σῆμα.

Χαίροις ἐσθλῶν οὐρανίων βῆμα.

Χαίροις ἀναστάσεως ἡμῖν τὸ τεκμήριον.

Χαίροις τῶν θαυμάτων Θεοῦ τὸ μαρτύριον.

Χαίροις σῶμα θεοδόξαστον, δι' οὗ ἀνέβη ἡ χαρά.

Χαίροις τίμημα τῆς χάριτος, δι' οὗ πέπτωκε φθορά.

Χαίροις πνευματοφόρον πολυτίμητον γέρας.

Χαίροις τὸ τῶν θαυμάτων εὐζωόβρυτον τέρας.

Χαίροις καὶ γὰρ σοφίαν ἐλάμπρυνας.

Χαίροις καὶ γὰρ καρδίαν ἐκαίνισας.

Χαίροις ἐν σοί, ὁμοῦ ἔχων στοιχεῖα.

Χαίροις δι' οὗ κατεπώθη μωρία.

Χαίροις σῶμα ἀειζῶον

Δεῦτε ἐν τῇ Κερκύρᾳ Θεοσύλλεκτα στίφη, πρὸς θέασιν σώματος ἀκηράτου· ὃ ἀπέβαλε στόλον ἀγαρηνῶν, καὶ τὴν νῆτον ἔδειξε σωζομένην ἅπασι, καὶ στρατεύμα τῆς Θράκης συνετρίψατο, ἐν τῷ κόλπῳ πόντου·

Ἄλλος Ἄγγελος

Εθετο ἐν τῷ ὄρει, Μωϋσῆς μέγαν ὄφιν, ἀνέδραμον πρὸς ὃν δεδηγμένοι, ὃ γὰρ ὄφιν ὑγίαν διδοῦς, ἀληθῶς ζωοφιν ἐφορῶ χάριτος, Σπυρίδωνα, ὃ ἄσμασι νῦν ἄδω, ὡς πρὸς εὐεργέτην.

Χαίροις θηρὸς μετουσίαν φέρων.

Χαίροις πτωχῶν ἀρρώστιαν αἶρων.

Χαίροις ὃ θηρὸς μεταλλάξας μισάνθρωπον.

Χαίροις ὃ βροτοῖς ἀναστάς τὸ φιλάνθρωπον.

Χαίροις νόσημα λεπρόσαρκον βασιλέως ἐκβαλὼν.

Χαίροις ἔρισμα πανθαύμαστον, τῶν θαυμάτων τῶν πολλῶν.

Χαίροις ὃ εὐτελείας τὴν ἰσχὺν ἀναδείξας.

Χαίροις ὃ τῆς Τριάδος τὸ τρισσὸν προκηρύξας.

Χαίροις σοφῶν συγγένων τὸ σύστημα.

Χαίροις μωρᾶς σοφίας τὸ σύγχυσμα.

Χαίροις ἡμῶν πρὸς Θεοῦ μεσιτεία.

Χαίροις τῆς γῆς ἡ ἡμῶν εὐτυχία.

Χαίροις Σῶμα ἀειζῶον.

Ζήσας ἐν τῇ πενίᾳ καὶ τοῦ πένητος θέλων, τὴν πενίαν ταχέως διώξει· ὅθεν ὄφιν εἰς χρυσοῦν ἀγαγὼν, καὶ τροφόπταχος ἀναδειχθεὶς ἄγιε, λαβὼν δέ σου τὸ δῶρημα, εὐχάριστος ὁ πένης, ἔφη·

Ἄλλος Ἄγγελος.

Ηκουστοί μοι Σπυρίδων, δίκην οἴκου Τριάδος, τιμᾶσθαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις· καταλύσας μὲν παρ' ἐκείνῳ, Πατὴρ, ὁ Λόγος, καὶ Πνεῦμα Ἅγιον, αὐτὸς Θεὸν κηρύξας σαρκωθέντα, δι' ἡμῶν βοώντων.

Χαίροις Θεοῦ ἀγνωτάτου θύτης.

Χαίροις Χριστοῦ τῶν ῥημάτων μύστης.

Χαίροις ὡς τὰ ρεῖθρα ποταμοῦ ἀνεχαίτισας.

Χαίροις ὡς τὰ κλεῖθρα τῆς ἀβύσσου ἐνίκησας.

Χαίροις ὅτι κατεπάτησας τῶν ὀφείων κεφαλὴν.

Χαίροις ὅτι κατεδίωξας τῶν εἰδώλων τὴν ἀχλύν.

Χαίροις τῶν Κερκυραίων πολυδόξαστον σῶμα.

Χαίροις τὸ τῶν Κυπριαίων ἀγιώτατον ὑρέμμα.

Χαίροις λαμπρὸν τῆς φύσεως βλάστημα.

Χαίροις σφοδρὸν ἐγέρσεως γνώρισμα.

Χαίροις δι' οὗ κατεπώθη κακία.

Χαίροις δι' οὗ πέπτωκεν αἵρεσις.

Χαίροις σῶμα ἀειζῶον.

Θαυματέμφορα μέγαν, θεωρήσαντες πάντες, συνόδοι οἱ φιλόσοφοι θάμβει· τῇ χειρὶ γὰρ ἐνσφίγγας πηλὸν, δι' αὐτοῦ ἐδήλοις τὸ Τρισσὸν ἅπασι, καὶ λήψαντες τὸν ἄληπτον, ἐδόξασαν αὐτὸν βοῶντες·

Ἄλλος Ἄγγελος

Ιδωμεν τῶν θαυμάτων, ποταμὸν σε Σπυρίδων, τὸν βέοντα ὑμῖν αἰε ταῦτα· ὅθεν ἔστη πάλαι ποταμὸς, ὅτε σὴν ἀπειλήφθεν αὐδὴν· ἔδραμε τὸ θαῦμα πανταχόσε, τοῦ δοξάσαι τὸν θαυματουργοῦντα.

Χαίροις ὁ κόσμου ἐάσας δόξαν.

Χαίροις μισθὸν οὐρανοῦ ὁ λήψας.

Χαίροις ὃς ἀπάτην ἐν θαύματι ἐσβεσας.

Χαίροις ὃς Τριάδι πιστεύειν ἐφώτισας.

Χαίροις πρόβατον φιλάνθρωπον τῆς ἀγέλης τοῦ Θεοῦ.

Χαίροις ὅτι τὸ φιλεύσπλαγχνον σὺ κινεῖς τοῦ ποιητοῦ.

Χαίροις ὁ τῶν πενήτων ζωοτρόφε Σπυρίδων.

Χαίροις ὁρφανοφύλαξ, καὶ οἰκίᾳ παροίκων.

Χαίροις Μωσῆ, ὃς δύναμιν εἴληφνας.
Χαίροις σοφῶν, μωρίαν ὃς ἡμβλυνας.
Χαίροις ὃς γῆν, ὁμοιοῖς παραδείσῳ.
Χαίροις ἐχθροὺς κατεῶν ἐν ἀβύσσῳ.

Χαίροις σῶμα ἀείζων.

Καταπέτασμα τρίτον, κέκτηται ὁ ναὸς σου, κιβωτὸν σου τὴν
λάρνακα φέρον· καὶ λυχνίαν νέμεισε φωτὸς, μάννα δέ σου τὸ σῶμα
ἡμῖν νέμεται, πλαξὶ δὲ σῆς καρδίας καθορῶγεν, γεγραμμένον οὕτως·

Ἄλλος Ἄγγελος.

Λύεις φύσεως ὄρους, τῇ νεκρᾷ φωνῇ στέλλων ἀπέδωκας δὲ πνεῦ-
μα τῷ βρέφει, καὶ γὰρ εἴληψε τέκνον ἐκ σοῦ, μήτηρ θεωροῦσά σου
ἰσχὺν ἔφριξε· θανοῦσα δὲ ἀνέστη, αὐτίκα πρὸς σὲ ἐκβοῶσα.

Χαίροις ἀνάρρωσις τῶν νοσούντων.

Χαίροις ἀνάβλεψις μὴ δρώντων.
Χαίροις ὃς ἐφάνης τῆς πλάνης κατάπτωσις.
Χαίροις τῶν πνευμάτων δικαία ἀνθρώποις.
Χαίροις θάνατον μιμούμενος, καὶ αὐτὸν ἐκ θανάτων.
Χαίροις πνεῦμα χαριτόβρυτον τοῖς ἀνθρώποις βοηθόν.
Χαίροις ἄσειστε κίων ὁ κρατῶν τοὺς ἐν πίστει.
Χαίροις φῶς τὸ σκοτίζον αἰρεσίαν κακίστην.
Χαίροις Μωσῆ θαυμάτων διάδοχε.
Χαίροις ζωῆς τῆς θείας εὐπάροχε.
Χαίροις ὁ σχῶν τοῦ Θεοῦ μεγαλεῖον.
Χαίροις ὁ δοὺς πᾶσι πνεῦμα τὸ θεῖον.

Χαίροις σῶμα ἀείζων.

Μέτοχος εἰ Ἀγγέλων, ἐν τῇ γῇ ᾧ Σπυρίδων, μετέστης ἐκ τῆς
γῆς εἰς τὰ ἄνω· ἐπεδόθης εἰς χεῖρας Θεοῦ, ἀλλ' ἐγνώσθης ὄντως,
καὶ βροτὸς τέλειος, διόπερ ἐξεπλάγησαν οἱ Ἄγγελοι βοῶντες, οὕτως·

Ἄλλος Ἄγγελος.

Νέον τῶν ἱερέων, θίασον καθορᾶσθαι, καλεῖ πρὸς ἑαυτὸν ὁ Σπυ-
ρίδων· ἐξ Ἀγγέλων λειτουργεῖσθαι βροτὸν, λειτουργοῦντα Τριάδι·
ἄρτω ἐν βήματι, τό δε γὰρ θαῦμα βλέψαντες οἱ Ἄγγελοι, αὐτὸν
ἀνύμνουν.

Χαίροις τὸ ἄσμα τὸ τῶν Ἀγγέλων.

Χαίροις τὸ ψάσμα τῶν Ἀρχαγγέλων.
Χαίροις ὅτι λάμψεως πάντας ἐπλούτισας.
Χαίροις ὁ θανέμπνους, ὃς πλείστους ἐζώσας.
Χαίροις σκεῦος τὸ τῆς χάριτος, ἐν ᾧ ἵσταται σωτήρ.
Χαίροις κράμα τὸ ἀκήρατον, καὶ τῶν ὁρφανῶν πατήρ.
Χαίροις ὁ κλεπτοφόρος βοηθῶν σε κλοπεύειν.
Χαίροις ὁ ἀσπλαγχνοῦντας ὁδηγῶν εὐσπλαγχνίᾳ.
Χαίροις βροτὸς τοῦ χόρτου ἐντρύφημα.
Χαίροις θνητῶν ἁγίων ὑπόδειγμα.
Χαίροις στοργὴ τῶν βροτῶν μικροκόσμων.
Χαίροις πηγὴ πᾶσι χάριν κινούσα.

Χαίροις σῶμα ἀείζων.

Εύλου γνώσεως πάλαι, ἐφαψάμενος τότε, Ἀδάμ ὄντος ἐν τῷ
παραδείσῳ· ἀλλ' ἐκείνῳ μὴ συμφωνήσας βροτὸς, τῇ βουλῇ ἐφάνη
ὑψηλὸς Ἄγγελος, τὴν θέωσιν ἐλκύσας ταπεινώσει, καὶ βουλῇ τοῦ
κτίστου·

Ἄλλος Ἄγγελος.

Ολον ἦν ἐν τῷ βίῳ, καὶ θανάτου μετέχει, τὰ νῦν τὸ σὸν ἀκή-
ρατον σῶμα· προμετάπτωσις γὰρ μυστικῇ, οὐ κατὰ βρωσις δὲ βρο-
τικῇ γέγονε, καὶ γόνος ἐκ τῶν ἄνω ἀνεκλήθης, πρὸς βοῶντων
αὐτά.

Χαίροις βροτῶν, ἀθανάτων σῆμα.

Χαίροις ζωῆς, καὶ θανάτου μίγμα.
Χαίροις Ἰουδαίων ἀμφίβολον ὄραμα.
Χαίροις ἱερέων ἀγλαότατον δώρημα.
Χαίροις γέννημα πανθαύμαστον τὸ ἐπὶ τῆς Τριμυθοῦν.
Χαίροις πότισμα πανήδυστον τὸ νοσοῦσι βοηθοῦν.
Χαίροις ὁ ἐναντίους νῦν ἡμᾶς κατευφραίνων.
Χαίροις ὁ εὐποτρίαν, καὶ ζωὴν συζευγνύων.
Χαίροις δολχὴ χειμάρρους κρατήσασα.
Χαίροις πηγὴ χαρίτων πλουτήσασα.
Χαίροις λουτρὸν τοῦ ποτὲ Κωνσταντίνου.
Χαίροις ποιητὴ πορνικοῦ μὲν γυναιίου.

Χαίροις σῶμα ἀείζων.

Πόλει τῶν Κερκυραίων, καταπλήττεται ἔθνη, δρῶντα τὰ βλαστήματα ἄγαρ· ἐδιώθησαν μὲν ὑπὸ σοῦ, καθεώρουν γὰρ ὕλικὸν Ἄγγελον, φορῶν εἰς χεῖρας φάσγανον, διώκων τοὺς κατὰ γῆς, καὶ πόντου·

Ἄλλος Ἄγγελος.

Ρήτορες, καθορώσι, φωλητῆρος Κερκύρας, ἐν πύῳ τυπωθεῖσαν εἰκόνα· ἐκ φαρμάκων γὰρ σχῆμα λαβὼν, τὴν σὴν ὄψιν ἔθου, καὶ τυφλὸν ὠμμάτωσας, ἡμεῖς δὲ σὺν μητρὶ τοῦτο θαυμάζοντες, σαφῶς βοῶμεν.

Χαίροις χρυσίον πτωχῆς ἐτάζων.

Χαίροις ἀνάκτων, πιστῶν δὲ φύλαξ.

Χαίροις ὅτι δούλου τὴν χεῖρα ἐξήρανας.

Χαίροις ὅτι κάλλος ἀδόντων ἐμώρανας.

Χαίροις ὅτι κατεσύγχυσας τοὺς σοφοὺς συζητητάς.

Χαίροις ὅτι ἀπημαύρωσας τοὺς κακίας ποιητάς.

Χαίροις τῶν ἐπιγείων τοὺς θεσμοὺς δὲ συγχύσας.

Χαίροις τῶν οὐρανίων τὰς εὐθύνas κοσμήσας.

Χαίροις φυτὸν ἐπισκέπτον Κερκύραν.

Χαίροις καρπὸς καταφραίνων καρδίαν.

Χαίροις τρυφὴ τῆς Κερκύρας ὑπάρχων.

Χαίροις, ὃ ὑγροψυχροθερμοξηράρχων.

Χαίροις σῶμα ἀείζων.

Σῶμά σου μὲν τὸ θεῖον, ἵσταται παρρησίᾳ, ἐμφέρων θησαυροὺς τῶν θαυμάτων· καὶ ἐκ γῆς ὑπάρχων ὡς βροτὸς, τὴν δὲ γῆν ἐάσας Οὐρανῷ ᾤκησας, γηένοις τὰ οὐράνια ἐνώσας, ἐξ ἡμῶν ἀκούεις·

Ἄλλος Ἄγγελος.

Τόκος εἰ τῆς Τριάδος, ὃ ἐνδείξας Τριάδα, Ἄγγελοι, καὶ κακίας ἀνθρώποις· ὃ γὰρ οὐρανοῦ καὶ γῆς ἀνεμόρφωσέ σε ποιητὴς ἄφθαρτον, ποιήσας σε ἀκήρατον, δεικνύει σε ζωντανὸν τοῖς πᾶσι.

Χαίροις ὃ στύλος ταπεινότητος.

Χαίροις ὃ κόσμος τῆς σωφροσύνης.

Χαίροις ὃ μισὼν θησαυροὺς σητοβρόσεως.

Χαίροις ὃ σωτὴρ λεπρικῆς ἀμαυρώσεως.

Χαίροις θεῖς ὃ τὸν Ἕλληνα συναρμόσας πιστοῖς.

Χαίροις ὅτι τὰ ἀγάλματα καταρρίψας ἐπὶ γῆν.

Χαίροις Θεοῦ κριμάτων, σῆμα πᾶσι δεικνύων.

Χαίροις δρόσος θαυμάτων, σὲ κυκλοῖ οὐρανίων.

Χαίροις ὁχεὺς τῆς μεταμορφώσεως.

Χαίροις λαμπὰς τῆς Θείας αὐγάσεως.

Χαίροις αὐγὴ ὁρθοδόξου σοφίας.

Χαίροις ὁσμὴ τῆς ἡμῶν σωτηρίας.

Χαίροις σῶμα ἀείζων.

Υπὸ σκέπην σου Πάτερ, ἀνατρέχουμεν πάντες, ὡς Νῶε κιβωτὸν εἰς τὴν θείαν· εἰς ἀνάγκας λιμοῦς, σεισμοὺς ἔχοντες σε βοηθὸν ἅπαντες, ἀνθ' ὧν τελοῦμεν ἄξιον, τὸ δώρημα, νυνὶ, πρὸς σὲ βοῶντες·

Ἄλλος Ἄγγελος.

Φωτοβόλον λυχνίαν, ἐν τῷ βίῳ φανεῖσαν, ἐτίθης εἰς χαρὰν τοῦ ἀνθρώπου· ζωῆς ἀφθαρτον ἠναψας φῶς, ὁδηγεῖς πρὸς γινῶσιν μας καριότητος, ἡμᾶς τοὺς νῶ μὴ ἔχοντες, χαρὰν τὴν οὐρανίαν ἴδε.

Χαίροις στροφὴ, ἀρεῶν τῶν γενάρχων.

Χαίροις φυγὰς ἀφῆς παραβάτων.

Χαίροις θς Ἀδάμ, υἱὸν Ἄβελ ἐσήμανας.

Χαίροις θς τοῦ Χάμ ἀμαρτίας ὠνείδισας.

Χαίροις Κάϊν τὸ ζηλόφθονον ἀποβάλλων ἀφ' ἡμῶν.

Χαίροις Ἄβραμ, τὸ φιλόφθονον, ὃ δεικνύων μιμητὸν.

Χαίροις Ἀρχιερέων ζωγραφήσας τὸν βίον.

Χαίροις Ἰωᾶ πάλιν, ἐρμηνεύσας τὸν τύπον.

Χαίροις ἀστὴρ μηνύων θεότητα.

Χαίροις ποιμὴν ἐρῶν ἀνθρωπότητα.

Χαίροις δορκὰς τοῦ Θεοῦ μυστηρίων.

Χαίροις ὁχλὴ ἀγαθῶν αἰώνιων.

Χαίροις σῶμα ἀείζων.

Χάρις πλείστων θαυμάτων, εἰληφῶς ὃ Σπυρίδων, ἐδόθης εὐεργέτης Κερκύρας· καὶ προσώρησας κατ' ἐχθρῶν, προσελυγηθῶν εἰς αὐτῆς σύνορα, διώξας τὰ στρατεύματα, ἀκούεις παρὰ πάντων οὕτως·

Ἄλλος Ἄγγελος.

Ψαύοντα σώματός σου, τὰ ἀλλόφυλα ἔθνη, ἀρτίμορος δοκεῖς

αὐτοῖς ὄντως· ἐν τῇ σῇ γὰρ ὁρῶσιν ὀχῇ, τὰ βιούντων πάντων ἀ-
βλαβῇ ὅσιε, κραυγάζουσι, δοξάζουσι, διδάσκουσι, βοᾷν σοι πάν-
τας.

Χαίροις ὁσίων φυλακῇ ἀγία.

Χαίροις ὁσίων τῶν ζώντων μεζών.

Χαίροις ὁ φορῶν ὑγιᾶς περικράνιον.

Χαίροις ὁ τηρῶν ζῶν ἀεὶ τὸ ἐγκέφαλον.

Χαίροις ὁματ' ἔχων βλέποντα, τοῦ Θεοῦ θεωρίαν.

Χαίροις στόμα ὁ ἀνοίγων, εἰς πιστῶν νοουθεσίαν.

Χαίροις ἀθανασίας ὁ ἀκήρατος οἶκος.

Χαίροις τῆς ἀφθαρσίας ὁ αἰώνιος τύπος.

Χαίροις δι' οὗ ἐξέστησαν ἄγγελοι.

Χαίροις δι' οὗ ἐσώθησαν ἄνθρωποι.

Χαίροις χρωτὸς σταθερὰ κουστωδία.

Χαίροις εἰκὼν τοῦ Θεοῦ ἡ ἀγία.

Χαίροις σῶμα ἀείζων.

Ω Ἐχέμβιον σῶμα, τοῦ θανάτου μὴ ἔχων, τὴν πείραν ἀγιώτα-
τον πάντῃ· δεξαμένης τῆς νῦν παροχῆς, δός μοι Θεε τῶν κακῶν
τὴν ἄφεσιν, καὶ διὰ σοῦ ρυθθίστησαν κακώσεως, οἱ σοὶ βοῶντες·

Ἄλλος Ἄγγελος.